DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

TOROS CANAVARI

aziz nesin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

AZİZ NESİN

TOROS CANAVARI

Mizah Hikâyeleri

CEM YAYINEVİ
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İstanbul — 1971

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cem Yayınevi, ilk basımı kısa sürede tükenen ve yıllardan beri aranan Toros Canavarı'nın ikinci basımını kıvançla sunar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TOROS CANAVARI

Tahliye dâvasını Nuri Pâkyürek kazanınca, apartman sahibi onları çıkartmak için başka yollara baş vurdu. Alt kata taşınan yeni kiracılar, dur dinlen demeden, gece gündüz patırtı ediyorlardı. Kadınlı erkekli bir sürü sarhoş, naralar atıyor, şarkılar söylüyor, oynuyor, bağırıp çağırıyorlardı. Bu alaturka gürültü yüzünden Pâkyürek ailesinin uykusuz geçirdiği gecenin sabahı apartman sahibi kapıyı çaldı.

Nuri Bey, başında takkesi, sırtında pazen pijamasiyle köşe minderinde uyuklarken, kızı Gülay koşarak gelmiş, babasına telâşla haber vermişti-

— Baba apartman sahibi geldi.

Hayatında bir karıncayı bile incitmemiş olan Nuri Bey'in şaşkınlıktan eli ayağı titremeye başlamıştı. İmdat ister gibi, odasında imtihanlara hazırlanan oğluna, seslendi:

— Metiiiin!..

Tıp Fakültesinin son sınıfındaki oğlu, babasının korkudan titrediğini görünce, şaşırdı:

— Ne var baba?

Nuri Bey, kekeliyerek cevap verdi:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Apartman sahibi gelmiş!..

Karısı Mehpare Hanım,

— İyi ya gelsin, dedi, hoş geldi safa geldi, adam yiyecek değil ya...

Nuri Bey,

— Yer, yer, diye fısıldadı, herifin koskocaman beş apartmanı var. Yer...

Mehpare Hanım kızına döndü:

— Al içeri Gülay.

Şişman, kısa, tostoparlak bir adam içeri girdi. Mehpare Hanım,

— Buyurun efendim, dedi.

Nuri Bey, karısı ne söylerse, daha yavaş sesle tekrarlıyordu:

— Buyurun efendim.

Apartman sahibi oturdu. Alaylı bir gülümseyişle,

— Nasıl, dedi, alt kata taşınan yeni kiracılardan memnun musunuz?

Metin,

— Bizi ilgilendirmez Beyefendi, dedi.

Babası, Metin'in lâfını daha ince sesle tekrarladı:

— Bizi ilgilendirmez.

Apartman sahibi,

— Görürüz, dedi, bakalım ilgilendirir mi, ilgilendirmez mi? Daha bu, birinci gece...

Ayağa kalktı.

— Mahkemeyi kazandık diye hiç güvenmeyin, dedi, siz buradan çıkacaksınız, anlıyor musunuz, çıkacaksınız.

Nuri Bey,

— Beyefendi, Allah daha da artırsın, bu kadar malınız mülkünüz var, dedi. Biz burada on sekiz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

senedir kiracıyız. Kiranızı da veriyoruz.

Apartman sahibi,

— Evet, veriyorsunuz! dedi. Beş oda, koskocaman bir salon, salamanca, gömme banyo, bi mıtbah, gepgeniş goridor, şopen, hevâ gazi, kirası da ayda üç yüzelli lira... Benim malımdan size ne be?.. Ben burayı aylığını bin kâhata babamın oğluna veririm.

Mehpare Hanım,

— Münasip bir ev bulsak, hemen çıkardık! dedi.

Kocası,

— Ya, yaa... dedi, hemen çıkardık.

Apartman sahibi,

— Siz, üçyüzelli liraya ev değil, ahır bile bulamazsınız! dedi. Beni enayi mi bellediniz? Heç bi gurtuluşunuz yoh, ille çıkacaksınız... Dinsizin hakkından imansız gelir. Aşşağa gata taşınan kim olduğunu biliyor musunuz? Tam yüzsekiz sabıkası var... «Sen işi bana bırah, varsın yüz dokuz ossun» diyo... lâfı ağnıyo musun?

Metin,

— Ne demek istiyorsunuz? dedi.

— Bundan sonra sizinle o uğraşacak. İşte bu gadar...

Ev sahibi çekip gitti.

Mehpare Hanım, kocasına,

— Karakola git, şikâyet et! diyordu.

Nuri Bey, hayatında bikez bile karakol kapısından içeri adımını atmamıştı. Mahkeme, karakol, polis, dedin mi, eli ayağı titriyordu.

Artık her gece aşağı katta sabaha kadar patırtı, kıyamet... İş bu kadarla da kalmadı. Ev sahibi, Nuri Bey'in üstündeki kata da bir belâlı yerleştirdi. Bunlar da sabaha kadar dans ediyor, kıyameti koparıyorlardı. Yukardan alafranga ile aşağıdan ala-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

turka gürültü arasında kalan Pâkyürek ailesi, canından bezmişti.

Bütün zorlamalarına rağmen Nuri Bey'i karakola gönderemiyen Metin,

— Baba, eğer karakola gidip şikâyet etmezsen, bunlar bizim başımıza çıkacaklar! dedi.

Gecenin bir vakti olmuştu. Yukarıdan mambo, aşağıdan yalel, kafası kazana dönen Mehpare Hanım,

— Bey, hep kabahat senin, dedi. Bunlar nezaketten anlar mı? Sen böyle sesini çıkarmadıkça, bunlar başımıza çıkacak.

Nuri Bey,

— Ne yapayım, dedi. Elin ipsiz sapsızlariyle gidip de sırık hamalları gibi kavga edemem ya... Elbet tepine tepine birgün yorulurlar.

Gülay,

— Tavan başımıza yıkılacak baba!. diye içeri koştu. Şunları gidip karakola bir şikâyet etsene.

Metin elinde kitapla içeri girdi,

— Çıldırmak işten değil. Bir satırı tam on kere okudum, bir kelimesini bile anlamadım. Bakın söylüyorum, bu gidişle ben sınıfta çakarım. Kulaklarıma pamuk tıkadım yine olmuyor...

Hepsi birden, sanki suçlu Nuri Bey'miş gibi, ona hücum ediyorlardı, Mehpare Hanım,

— Dur dinlen yok... dedi. Ya gider karakola şikâyet edersin, ya ben gider ağzımı açarım.

Nuri Bey ağlar gibi,

— Hanım ben karakola nasıl giderim? Sen beni bilmiyor musun? dedi.

Metin,

— Baba, seninki de hastalık, dedi. Sende karakol fobisi var. Bunda korkacak ne var yani?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Nuri Bey,

— İpsiz takımiyle başa çıkılmaz, dedi. Çirkefe taş mı atayım?

Hep birden öyle üstelediler ki, Nuri Bey sonunda, hem alt kattakilere, hem üst kattakilere birer mektup yazıp, hiç olmazsa gece yarısından sonra biraz olsun gürültüyü azaltmalarını rica etti.

Mektubu götürmek de mesele oldu. Herkes Nuri Bey'e cesaret vermeye çalıştığı halde, şimdi hiç biri mektubu bile götüremiyordu. Gülay büyük bir cesaretle,

— Ne olacakmış! Ben götürürüm! dedi.

Dedi ama dediğine de pişman oldu. Sözünden de cayamadığı için, babasının yazdığı mektupları götürdü.

Gülay ağlıyarak dönmüştü. Genç kızla alay etmişlerdi. İş bu kadarla da kalmamış, mektupların etkisiyle gürültü birkaç kat daha artmıştı.

Mehpare Hanım hırsından döşemeleri tekmelemeye başladı. Hırsını alamayınca, tavan süpürgesinin sopasiyle de tavana vurdu. Nuri Bey,

— Hanım, Hanım... Allah aşkına yapma!.. diye yalvarıyordu.

İşte bu sırada kapı zili çalındı. Olanlar olmuştu. Alt kattaki o azılı herif, kapı açılır açılmaz içeri atladı. İlk sözü,

— Bu evin erkeği kim be? diye sormak oldu.

Adam sarhoştu, sallanıyordu. Nuri Bey'in rengi sapsarı oldu. Dizlerinin bağı çözülmüştü. Düşmemek için duvara dayandı.

— Buyurun efendim... Safa geldiniz beyefendi, hoş geldiniz,

Adam,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Bana Duman Haydar derler, dedi. Belkim adımı duymuşsunuzdur...

Nuri Bey,

— Teşerrüf ettik efendim, dedi. Bendeniz Nuri Pâkyürek...

— Lâfı uzatmıyalım... Benim de başımı belâya sokmayın.. Ben belâdan korkmam, ama sonra sana yazık olur... Sen bu evden güzellikle çık. Ev sahibi seni çıkarmak için iki bin papel veriyor. Bak, ona göre ayağını denk al moruk!

Metin,

— Ev sahibiyle aramızdaki işten size ne? dedi.

Duman Haydar, ağzını çarpıtarak,

— Delikanlı, sen galiba hiç gazete okumuyorsun, dedi. Duman Haydar'ın kim olduğunu hiç duymamışsın... Bu zamanda beni iki bin lira için uğraştırmayın... İki günde işimizi bitirelim, paramızı alalım.

Duman Haydar giderken,

— Benden size insaniyetlik, iki gün mühlet! dedi. Ondan sonrası sizin bileceğiniz iş. Benden günah gitti... Kim olduğumu bilmiyorsanız sorup öğrenin.. Bütün Tophane, Galata, benden sorulur. Toros canavarı bile bana vız gelir. Ondan bile korkmam, anladınız mı?

Duman Haydar gidince, bütün aile biriki dakika sessiz, konuşmadan durdu. Mehpare Hanım,

— Kimden bile korkmazmış bu adam? diye sordu.

Gülay,

— Toros canavarından bile korkmazmış! dedi.

— Toros canavarı mı? Kim bu?

Metin,

— Gazeteler yazıp duruyor ya anne, dedi. On

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kişi mi, yirmi kişi mi öldürmüş ne... Azılı bir haydut.

Gülay,

— Polis izini bulmuş, İstanbuldaymış, dedi...

Hâlâ Duman Haydar'ın korkusuyla köşeye büzülmüş duran Nuri Bey, tek kelime bile söyliyemiyordu.

O günden sonra ev, oturulmaz hale geldi. Alttan alaturka, üstten alafranga, şarkı, gazel, nâra, dans, caz birbirine karıştı. Mektup, rica hiçbiri işe yaramadığına göre, katlanmaktan başka yol yoktu. Ama ötekiler işi daha da azıttılar. Birgün tepeden her zamankine benzemiyen sesler gelmeye başladı, kazma, keser gibi demir sesleri. Akşam üzeri bu seslerin ne olduğu anlaşıldı. Üst kattaki alafrangacılar, her odanın üstünden delikler açmışlar, buradan aşağı su dökmeye başlamışlardı.

Apartman sahibi, Nuri Beylere her sabah alay eder gibi bir kere uğruyor, gülerek,

— Nasıl, daha çıhmıyacah mısınız? Hedi bakalım çıhmaym da, göreyim sizi! diyordu. Daha bunlar bişey değel, asıl aşağı kattan Duman Haydar delik aşacah, oradan zehirli gaz püskürtecek...

Biryandan da zavallı Nuri Bey'i karısı ve çocukları, gidip karakola şikâyet etmesi için sıkıştırıyorlardı.

Hepsine katlandılar ama, bu heriflerin en son numaraları artık rezaletti. Birgün Gülay, bağıra bağıra içeri koşmuştu.

— Ne var? diye soranlara gözyaşından, hıçkırıktan başka cevap vermemişti.

Annesi üsteleyince, genç kız eliyle pencereyi göstermişti. Mehpare Hanım pencereden bakınca,

— Aaaa... Terbiyesizler, demiş, eliyle yüzünü kapatmıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sonra Metinle babası pencereden baktılar. Olur rezalet değildi. Ev sahibi her pencerenin karşısına iki adam koymuş, bunlar pencereden bakanlara edep yerlerini gösteriyorlardı.

Nuri Bey'in evi alttan, üstten, yanlardan bir kale gibi çevrilmiş kuşatılmıştı.

Bütün aile bir haftadır uykusuzdu. O gecenin yarısı Mehpare Hanım, yataktan yarı soyunuk, sırılsıklam fırlamıştı. Gürültüye alışmışlardı ama, bu kez de tavandan aşağı açtıkları delikten, uyurlarken üstlerine su döküyorlardı.

Mehpare Hanım,

— Haydi Bey, kalk hazırlan, çabuk karakola git! dedi.

— Karakola mı? Dünyada gidemem, sen çıldırdın mı?

Gülay,

— Peki ne olacak baba? Bunlar böyle çekilir mi? Gittikçe azıtıyorlar işte! diye bağırdı.

Metin,

— Gelsin polisler de, gözleriyle görsünler bakalım, dedi.

Karısı, çocukları, Nuri Beyi zorladıkça, Nuri Bey yalvarıyordu:

— Sabah ola, hayır ola... Ne olursunuz sabredin! Ben elâlemle karakolluk olamam... Ayağını öpeyim Mehpare, ben karakola nasıl giderim?

Nuri Beyi, yalvarmalarına, yakarmalarına aldırmadan nerdeyse zorla giydirip, karakola gönderdiler. Nuri Bey ağlamaklı olmuştu. Kapıdan çıkarken,

— İçimde bir tuhaflık var, dedi. Sanki başıma büyük bir felâket gelecekmiş gibi...

Öyle bir «Allasmarladık» demişti ki, sanki «Hakkınızı helâl edin» demek istiyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gürültü, çığlık, şarkı, son haddini bulmuş, biryandan da tavandaki deliklerden şarıl şarıl sular dökülmeye başlanmıştı.

Ömründe mahkeme nedir, karakol kapısı nedir bilmeyen zavallı Nuri Pâkyürek, karısının, kızının, oğlunun zoruyla gece yarısı ev sahibini karakola şikâyet için, evden çıktı. Buna çıktı, denmez, koğuldu denir. Karanlıkta ayakları taşlara takıldıkça, söylenip duruyordu:

— Bu yaştan sonra başımı belâya sokacaklar!.. Benim ne işim var karakollarda... Biri oğlum olacak kazık kadar herif, biri hayta kız. Tutturmuşlar ille baba karakola... Karakola gitmek kolaysa, siz gitsenize...

Söylene söylene karakola kadar gitti. Gitti ama içeri giremedi. Karakol kapısının önünde bir zaman dolandı. Hayır, bu kapıdan içeri giremezdi. Kalbi heyecandan duracak gibi oluyordu. Merdivenden bir bekçinin indiğini de görünce, büsbütün cesareti kırıldı, ters yüzü etti. Yarım saatlik yolu tepti. Evine geldi. Karısına, çocuklarına,

— Ben yapamam... Siz gidin de şikâyet edin! diyecekti.

Tam kapıya gelince, eve girmekten de caydı. Kimbilir, bu korkaklığına karısıyla çocukları yine neler diyeceklerdi. Bir daha karakolun yolunu tuttu. Yolda kendikendine cesaret veriyordu:

— Ne olacak? Karakolda adam yemezler ya... Giderim komisere, beyefendi derim, ev sahibi bizi çıkarmak için mahkemeye verdi, derim. Biz mahkemeyi kazandık derim. O zaman efendime söyliyeyim, üst kata da, alt kata da, parayla tutmuş, iki azılı kazık kaçkını getirdi derim. Bize etmediklerini bırakmadılar derim...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Söylene söylene karakola geldi. Karakol kapısını görünce, yine cesareti kırıldı. Umacı görmüş çocuk gibi, geri döndü.

Nuri Pâkyürek evle karakol arasında mekik dokudu. Ne eve, ne de karakola girebiliyordu. Sokak ortasında kala kalmıştı.

Sonunda, canını **dişine taktı. Boynuna** taş bağlayıp, Sarayburnu'ndan atlayan insanın umutsuzluğu yada umuduyla karakoldan içeri girdi. Kapıdan adımını atar atmaz da pişman oldu ama, iş işten geçmişti artık... Başkomiserin odasına girdi. Odada yalnız nöbetçi memur vardı. Başını, masanın üstünde iki eline dayamış, tilki uykusundaki memur, Nuri Pâkyürek içeri girince birden sıçradı. Nuri Pâkyürek'in sanki yüreğine inmişti. İki adım geri çekildi. Söyliyecekti. Söliyecekti ama, korkulu rüyadaymış gibi dili tutuldu, sesi çıkmıyordu.

Memur, uykulu gözlerini oğuşturdu. Gözlerini kırpıştıra kırpıştıra, Nuri Pâkyürek'e baktı. Biraz daha baktı. Daha dikkatli baktı. Baktıkça suratının biçimi değişiyordu. Memur masadan ayağa kalktı. Nuri Pâkyürek'e doğru yürüdü. Nuri Bey geri geri çekildi. Odanın köşesine sıkıştı, artık gidecek yer kalmamıştı. Karşısındakinin tokat vuracağından korkan bir küçük çocuk gibi, sağ elini yüzüne kapadı. Memur, Nuri Pâkyürek'in ta burnunun dibine sokulmuş, inceden inceye yüzünü inceliyordu. Sonra, birden masasına fırladı. Masanın gözünden bir fotoğraf çıkardı. Bir fotoğrafa, bir Nuri Pâkyürek'in yüzüne bakıyordu. Memurun bir eli tabancasına gitti, öbür eliyle zile bastı. Sinirli parmaklan maniple koluna basar gibi, durmadan zil düğmesine basıyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Büsbütün şaşıran Nuri Pâkyürek, arkasını getiremeden:

— Bendeniz... diye kekledi.

Memur,

— Sus! diye payladı.

Zil sesine, başka bir polis memuru odaya girdi.

— Ne var? diye sordu.

Nöbetçi memur eliyle «sus» işareti yaptı, sonra yanına çağırdı. Elindeki fotoğrafı, sonra Nuri Pâkyürek'i gösterdi. Bir fotoğrafa, bir Nuri Beye bakan polis memurunun suratı değişti, karmakarışık oldu.

— Tamam, o!.. diye bağırdı.

— Ta kendisi!..

— Evet...

Nöbetçi memur, Nuri Beye,

— Kıpırdama! diye bağırdı.

Çoktan sıfırı tüketen Nuri Pâkyürek'te zaten kıpırdayacak hal kalmamıştı. Önündeki sandalyaya külçe gibi çöktü.

Nöbetçi memur telefona yapıştı. Numaraları çevirdi. Sonra konuşmaya **başladı:**

— Alo... Alo... Neresi? Evet... Evet efendim. Toros Canavarını yakaladık beyefendi. Toros Canavarı efendim... Kendisi... Yakaladık! Sabaha karşı... Herhalde evrak dosyasını çalmak için gelmiş. Karakolu basmak niyetiyle... Ben, bizzat kendim yakaladım... Gönderin beyefendi. Katiyen... Tabancamı göğsüne dayadım. Kaçırmam beyefendi... Elleri havada duruyor. Evet... Yirmi kişi gönderseniz yeter beyefendi. Teşekkür ederim. Teveccühünüz... Hiç merak etmeyin, kaçırmam efendim.

Nöbetçi memur telefonda bunları söylerken, gözünü de sandalyaya yığılıp kalmış olan Nuri Pâkyürek'ten ayırmıyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Pâkyürek ailesi sabaha kadar uyuyamadı. Tavandaki deliklerden aşağı sular dökülürken, aşağı kattan da nâralar yükseliyordu. Ya o kaşık sesleri... Aşağı katta kaşıklarla oynayıp zıplıyorlardı, yukarda da danslar...

Gülay gecelikle bir deli gibi oturma odasına daldı:

— Çıldıracağım anne! diye bağırdı, kaç gecedir uykusuzum.

Mihriban Hanım, sanki yağmur altında oturur gibi büzülmüştü.

— Her taraftan su akıyor, dedi.

— Babam daha gelmedi mi?

— Gelmedi ya... Ben de onu merak ediyorum. Nerde kaldı, bilmem ki... Saat kaç?

Genç kız, konsolun üstündeki saate baktı:

— Üç buçuk...

— Aman Allahım. Nerdeyse sabah olacak... Nerde kaldı? Karakol şuracıkta...

— Ağabeyimi uyandıralım da gidip baksın...

— Uyuyor mu?

— Kaç gecedir uykusuz, baygın düştü.

Bu sırada kapı çalındı. Gülay,

— Hah, babam geldi... diye dışarı fırladı. Biraz sonra dönen genç kız,

— Babam değil, dedi, bir yabancı adam.

— Ne istiyor bu vakit?

— Bilmem. Kapıda... Babam yok dedim, biliyorum, dedi. Ağabeyimi görmek istiyor.

— Allah Allah... Bunun sabahı yok mu? Kimmiş bu vakit?.. Metin'i uyandır da baksın, kimmiş. Hem de karakola gidip babanı sorsun.

Gülây ağabeysini uyandırmaya gitti. Aşağı kattan, yukarı kattan gürültüler zaman zaman artıyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Metin, sırtında pijaması içeri girdi. Suratı asık ve düşünceliydi.

— Kimmiş Metin?

Metin cevap vermedi. Gülay'ın üstüne şar diye tavandan açılmış delikten su döküldü. Genç kız, başını deliğe kaldırıp bağıracakken üstüne bir kova su daha döküldü, sırsıklam olmuştu. Üstünden sular akarak odasına koştu. Metin, ayakta, sağ eli sol dirseğinde, sol eli çenesinde düşünüyordu. Annesi sorusunu tekrarladı:

— Kimmiş Metin? söylesene!

— Bir acayip şey... Sivil polismiş. Karakoldan geliyor.

— Babanı sordun mu?

— Onun için gelmiş.

Kadın telâşlanmıştı:

— Ne bilmece gibi konuşuyorsun canım, diye terslendi. Yoksa babanın başına bir felâket mi gelmiş?..

— Yarın sabah erkenden hepimizi müdüriyete istiyorlar.

— O da nerden çıktı?

Islak geceliğini değiştiren Gülay da odaya girmişti.

Metin,

— Karakolda babamı yakalamışlar, dedi, bu gece bırakmıyacaklarmış...

Gülay

— Neden? Niçin? diye feryat etti.

Yerinden fırlıyan Mehpare Hanım,

— Ne münasebet? dedi, biz şikâyetçiyiz. Nasıl olur da babamı tutarlar? Dünya tersine mi döndü? Bu ev sahibi ne namussuz herif?.. Polis, bu iki serseriyle başa çıkamıyor mu?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Metin:

— Ev sahibi işi değil, dedi, babamı başka işten yakalamışlar...

Gülay

— Neler söylüyorsun ağabey, dedi, babamın polisle ne işi olurmuş?..

Mehpare Hanım,

— Şimdi yüreğime inecek, dedi. Öyle bir adam ne yapar da polis tutarmış?..

Metin korkulu bir sesle, teker, teker:

— Gazeteler aylardan beri bir Toros Canavarından sözediyorlar ya...

— Eeee?..

— Evet?..

— İşte o Toros Canavarı babammış... Polis öyle söyledi. Yakalamışlar babamı. Babam Toros Canavarıymış...

Mehpare Hanımdan, «ayy...» diye bir ses duyuldu. Kadın yere yığıldı. Ve bu sırada tavandaki delikten üçünün de üstüne bir kova su döküldü.

Alt kattan alaturka haykırışlar, oyunlar, üst kattan da dans gürültüleri, kahkahalar insanı sağır edecek bir curcuna haline gelmişti.

Sabah erkenden sokaktan geçen gazete satıcısı çocuklar,

— Toros canavarı yakalandı! diye avaz avaz bağırıyorlardı.

Gazetelerde dedikodusu iki yıldanberi sürüp giden Toros canavarının yakalanması, herkesi ilgilendirdiği için, o gün gazeteler her zamankinden fazla satılmıştı. Toros canavarı diye dünyaya ün vermiş Nuri Pâkyürek hemen tutuklanmıştı. Toros canavarı öyle korkunç işler, öyle büyük soygunculuklar yapmıştı ki, onun yakalanma haberi, yabancı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ajanslarla bütün dünyaya yayıldı.

Gazeteciler, Pâkyürek'lerin evine doldular. Karısının, kızının, oğlunun resimlerini çekiyorlar, bu müthiş canavar hakkında karısından ve çocuklarından birşeyler soruyorlardı. Gazeteler, Toros canavarının resimleriyle doluydu. Bu canavarın korkunç yanı, bütün yaptıklarını tek başına yapmış olmasıydı. Kaç cana kıydığının hesabı bilinmiyordu. Soyduğu kamyonlar, otomobiller, trenler, bankalar sayısızdı. Zaten onun adı duyuldu mu, tabancaya, bıçağa ne gerek var, herkesin eli ayağı kesilirdi. En ilgi çeken yanı, bu Toros canavarı denen Nuri Pâkyürek'in iki ayrı hayat yaşamasıydı. Bu adamın iki ayrı hayatı vardı. Birisi canavar, birisi de çok korkak, kendi kabuğuna çekilmiş, namuslu, çalışkan bir aile babası. Gazeteciler, Nuri Pâkyürek'in hayatını inceledikçe, onun evine düşkün, çok çekingen bir adam olduğunu ortaya çıkarıyorlardı. Ruh doktorları gazetelere, bu çeşit iki ruhlu insanlar üstüne bilimsel yazılar yazıyorlardı.

Yapılan sorgusunda Nuri Pâkyürek, yaptığı cinayetlerin, soygunların, canavarlıkların hiçbirini hatırlamıyordu. Demek bu adam, iki ayrı kişilik taşıyan bir ruh hastasıydı. Otuz şu kadar yıllık kendi halinde, sessiz bir memurun içinde, azılı bir canavar taşımış olması, birçok bilimsel tartışmalara yol açıyordu. Bu adam suçlu muydu, yoksa bir ruh hastası olduğu için zavallı, tımarhanelik bir deli miydi?

Toros canavarının bu adam olduğunda hiç kuşku yoktu. Yüzleştirmeler bunu gösterdiği gibi, Toros canavarı en son tren soygununda cebinden cüzdanını düşürmüş, bu cüzdanda nüfus kâğıdı bulunmuştu. Nüfus kâğıdındaki resim Nuri Pâkyürek'in

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

resmi, isim onun ismiydi. Hiç bir yanlışlık yoktu, olamazdı... İş bu kadarla da bitmiyordu. Toros canavarı, Nuri Pâkyürek adıyla, birçok illeri, ilçeleri dolaşmış, hattâ oralarda bazen zorla, bazen gönül rızasıyla güzel kadınlarla düşüp kalkmıştı. Bunlardan çocukları da olmuştu. Şimdi, babalarını görmemiş, ama her biri 15-20 yaş arası birçok genç kız ve erkek «Biz, Nuri Pâkyürek'in çocuklarıyız!.» diye ortaya çıkmışlardı. Şehirlerden, kasabalardan Nuri Pâkyürek'in evine doluyorlar, babalarının mallarına ortak olmak, sahip çıkmak istiyorlardı. Çünkü Toros canavarının soygunculukla elde ettiği paralar, dillere destandı.

Böyle korkunç bir adamı, ev sahibi evinden çıkarmak istesin, damını, döşemesini delsin... Olur iş değil...

Karısı Mehpâre Hanım, kocasının başına gelenlere ilk günler üzülüyor, ağlıyordu. Ama sonraları, onun birçok kadınlarla düşüp kalktığını, onlardan da çocuklar peydahladığını öğrenince, hele bu çocuklardan kimisi ikidebir çat kapı eve gelmeye başlayınca artık kocasına hiç acımadı.

Kızı Gülây,

— Peki ama, diyordu, Babam bunları ne zaman yaptı?

İlk önceleri Mehpare Hanım da buna cevap vermemişti. Ama sonra düşüne düşüne çıkardı:

— Emeklilik işini halletmek için, bize, Ankaraya gidiyorum, dememiş miydi? Kaç kere Ankaraya gitti? Üç kere de hastahaneye diye evden çıktı. Genç-ken de hiç evde durmazdı. Babama gidiyorum der, üç dört gün gelmezdi. Demek hep bizi aldatır, canavarlığa çıkarmış, vah vah... Ben bu canavarla nasıl bunca yıl korkmadan yaşadım...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kendi karısı, çocukları, şimdi Nuri Pâkyürek'in duvardaki resmine bile bakmaya korkuyorlardı. Onun koyun koyun bakan gözlerini, yumuşak yüz çizgilerini hep korkunç görüyorlardı.

— Şu gözlere bak!. Tam bir canavar gözü. Kana susamış bir canavar...

Oğlu Metin,

— Ama, dedi, ben birşeyler anlamıştım... Babamın candarmadan, polisten, karakoldan mahkemeden bu kadar korkusunun bir sebebi vardı elbet... O gece, ev sahibini şikâyet için karakola göndermeye ne kadar zorlamıştık babamı...

Mehpare Hanım,

— Sus!. diye oğlunu azarladı. Allaha şükür, ikiniz de ona hiç benzemezsiniz, ona çekmediniz.

Bir Amerikan film firması, Toros Canavarı'nın hayatını filme çekmek istedi. Onu yakından tanıyanlar, yumuşak huylu, karıncayı incitmeyen bir adam olduğunu söylüyorlar, böyle merhametli, nazik bir adamın nasıl olup da aynı zamanda içinde bir canavar kişiliği taşıdığına şaşıyorlardı.

Böyle birbirine büsbütün zıt iki kişilik taşıyan bir adamın hayatının filme alınması, elbette çok kazançlı bir iş olacaktı.

Nuri Pâkyürek, sekiz ay cezaevinde kaldı. Cezaevindeki en azılı katiller, ipsiz - sapsızlar bile ondan çekiniyorlar, korkuyorlar, ona saygı duyuyorlardı.

Sekiz ay sonra Nuri Pâkyürek, serbest bırakıldı.

Neden mi?

Çünkü en son suçunu iki yıl önce işlemişti. Geçen yıl da Af Kanunu çıkmıştı. Toros Canavarı'nın o müthiş, o korkunç suçları Af Kanununa girmişti. Serbest bırakıldı.

Nuri Pâkyürek evine gitti. Evde onu herkes

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

saygıyla karşıladı. Bu saygı sevgiden değil, korkudan geliyordu. Karısı,

— Ah kocacığım!..

diye atıldı ama, o kadar işte... Sonra hemen geri çekildi. Yanına yaklaşamadı. Kızı da, oğlu da tir-tir titriyorlardı. Bütün komşular, korkularından geçmiş olsuna geldiler. İhtiyacı olup olmadığını sordular.

Karısı, çocukları, geceleri odalarını kilitleyip yatıyorlar, bu da yetmiyor, kapının arkasına eşyaları yığıyorlar, yine de gönülleri rahat etmediği için, konu komşudan yardım diliyor, onları gece yatısına misafir çağırıyorlardı.

Hele onları evinden çıkarmak isteyen ev sahibi,

— Amanın, ocağına düştüm... Kıyma bağa Nuri Beğ... diye yalvarıyordu. Kira mira istemem canım. Aramızda teklüf tekâlüf mü var? Bu ev ha senin, ha benim... Allah afiyet virsin. Ömrün oldukça otur. On para kira almam...

Ev sahibi evin deliğini deşiğini de tamir ettirmişti. Onları çıkartmak için parayla tuttuğu kabadayılar da, gelip Nuri Beyin eline ayağına kapandılar.

Nuri Bey şaşıyordu. Ne oluyordu bunlara? ufaktefek Nuri Pâkyürek, biri de Toros Canavarlıkların hiçbirini hatırlamıyordu. Yoksa gerçekten içinde iki insan mı yaşıyordu? Biri mazlum, sessiz, ufaktefek Nuri Pâkyürek, biri de Toros Canavarı...

Bütün bu insanlar, karısı, oğlu kızı, polisler, gazeteler, hepsi hepsi, birden yanılmış olamazdı ya.. Demek o gerçekten bir canavardı da kendisi bunu bilmiyordu. Bankalar soymuş, evler, ocaklar söndürmüş, canlara kıymış bir canavar...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Nuri Pâkyürek odasına kapanıp ağlıyordu:

— Allahım! diyordu. Böyle bir canavarı hapsedecek benim bu âciz bedenimden başka kafes bulamadın mı?

Korunmaya, sevecenliğe ihtiyacı vardı. Karısının yanına gidiyor, karısı bir bahaneyle kaçıyordu. Oğluyla konuşmak istiyor, kızını sevmek istiyor, onlar da kaçıyorlardı.

Nuri Pâkyürek canavar olduğuna iyiden iyiye inandı. Salondaki boy aynasına bakıp bakıp, kendinden korkuyordu. Kendi kendisinden kaçmak istiyordu. Canavarlığı öylesine benimsemişti ki, aynanın karşısına geçip tıpkı bir canavar gibi böğürtüler, acayip sesler çıkarmaya, duvarları tırmalamaya, döşeme tahtalarını dişlemeye başladı...

Bir sabah gazeteler Toros Canavarı'nın ikinci kez yakalandığını yazdılar. Bu ikincisi gerçek Toros Canavarıydı. Bunun adı Nuri Pâkyürek değildi ve suç üzerinde yakalanmıştı. Sorgusunda şöyle dedi:

— Daha yakalanmazdım ama, isteyerek yakalandım... Baktım ki bir zibidiyi Toros Canavarı diye ortaya çıkardınız. Herif benim namımı kullanıp duruyor. Buna artık dayanamadım. Çıktım ortaya...

— Ya bu nüfus kâğıdı işi?

— Nüfus kâğıdı mı? Bundan yirmi yıl önce, bir soyguna giderken, birisinin düşürdüğü nüfus kâğıdını buldum. Adı Nuri Pâkyürek'ti. Yakalanmamak, tanınmamak için yıllarca o nüfus kâğıdını taşıdım. Nuri adını kullandım.

Bu haberi Mehpare Hanım duyunca, olayı hatırladı. Evliliklerinin ilk yıllarında birgün kocası nüfus kâğıdını çaldırmış, sonra yeniden bir nüfus kâğıdı çıkarmıştı. Mehpâre Hanım:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Ben o sünepenin bu işleri yapamıyacağını zaten biliyordum, dedi.

Oğlu, babasına yeniden kavuşmuş kadar sevinç içinde,

— Zavallı babacığım! dedi. Melek gibi adamdır. Hiç o canavar olabilir mi?

Kızı Gülay,

— Şu kadarcık inanmamıştım, dedi.

Ev sahibi de haber almış, o sırada biriken kiraları istemeye gelmişti. Pâkyürek ailesi ve ev sahibi, sevinç içinde Nuri Bey'in odasını açtılar. Mehpâre Hanım, kollarını açarak,

— Ah kocacığım!.. Sen değilmişsin... sen canavar değilmişsin!.. diye odaya girdi.

O sırada Nuri Pâkyürek, duvar aynasında yüzünü seyrederek acayip sesler çıkarıyordu. Kapıyı açanların üstüne yürüdü. Hepsi korkarak kaçıştılar. O günden sonra Nuri Pâkyürek'i Toros Canavarı olmaktan hiç kimse kurtaramadı. Canavarlık çok mu hoşuna gitmişti, yoksa gerçekten canavar mıydı, burası anlaşılamadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HEPSI
HEPSI IYI

İkinci mevki insanları vardır, bilir misiniz? Yaşamımın çoğu ikinci mevki insanları arasında geçtiği için onları çok iyi tanırım. Onları tanımak birbakıma çok zor, birbakıma çok kolaydır. Çok kolaydır, çünkü dış görünüşleriyle az çok hepsi birbirlerine benzerler, Ada, Boğaz Kadıköy vapurlarının ikinci mevkilerine girip bakın oralarda hep o ikinci mevki insanları vardır. Çocukluğum Heybeliada'da geçti, otuz yıl önce. 0 zamandan beri, vapurların ikinci mevkilerinde gördüğüm insanlar sanki hiç değişmemişlerdir. Ne zaman ikinci mevkiye girsem, otuz yıl öncesinin ikinci mevki insanlarını sanki yine o sıralarda, o peykelerde oturur görürüm. Hep o dişsiz ihtiyarlar, hep yüzlerinde sakalı uzamış orta yaşlılar, hep yaşamadan ihtiyarlamış gençler... Kadınlar yine o solgun yüzlü kadınlar, çocuklar yine o büyümeden yaşlanmış çocuklar. Rengi atmış elbise kumaşları, yamalı çoraplar bile değişmemiş. Dahası var, konuşmalar, sözler, şakalara kadar hiçbirşey değişmemiş.

Şimdi Erenköy'de oturuyorum. Kadıköy'e gelen dokuz vapuru yolcularını alan Halk otobüsüne bi-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nerim akşamları. Bu İçerenköyü'ne giden son otobüstür. İçerisi ikinci mevki insanlarıyla tıklım tıklım dolar. O otobüsün ölü ışığındaki kişilere bakınca, otuz yıl önce Ada vapurunun ikinci mevki insanlarının arasındayım sanırım.

Otobüsün birinci, ikinci mevkii yok. Olmadığı için de birinci mevki yolcuları, dolmuşa, taksiye binerler. Ama arasıra, otobüse binip, yanlışlıkla ikinci mevki yolcuları arasına düşenler de olur.

Geçen gece dokuz otobüsünde bunlardan birini gördüm. Otobüse geç bindiği için ayakta kalmıştı. Boyu uzundu, neredeyse otobüsün tavanına değecek. İrikıyım bir adamdı. Kocaman sağ eliyle askı kayışını avuçladı. Sırtında kalın, lâcivert bir palto vardı. Başında da pahalı bir şapka. Suratı, Mussolini'ninki gibi, geniş kafa, ondan da geniş çeneli bir dörtgendi. İkinci mevki insanları arasında bulunmaktan tedirgin bir duruşu vardı.

İçerenköyü'ne yani otobüsün son durağına bilet aldı. Otobüs kalkmadan içeri bir adam daha girdi. Tuhaf ama, önce ayağındaki yamalı lâstikleri gördüm. Gözlüğünün sol kulpu kopmuş, gözlük çerçevesini iplikle kulağına bağlamıştı. Eski paltosunun bir dirseği yamalıydı. Her yerinden ikinci mevkilik akıyordu. İri kıyım adamla karşı karşıya durdular. Gözlüklü olanı,

— Merhaba... dedi.

İri adam da ona,

— Merhaba, dedi.

Dedikten sonra da gözlüklüye sırtını çevirdi. Anlaşılan konuşmak, çene çalmak istemiyordu. Oysa öbürü, irikıyım ve iyi giyimli adamla yakınlık kurmak istiyordu.

— Nasılsın Cafer Bey? diye sordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İri adam başını çevirmeden kısaca,

— İyiyim, deyip sözü kesti.

Öbürü ille konuşmak istiyordu. Belki de otobüstekilere, «Bu da eskiden bizdendi» demek istiyordu. Onunla konuşup kendine övünme payı çıkaracaktı.

— Ne var, ne yok? diye sordu.

İri adam ileri doğru zorlandı ama otobüs kalabalıktı, gidemedi. Gidemeyince,

— İyilik... dedi.

Konuşmak istemiyordu işte... Belki de, kendisinin de eskiden ikinci mevki insanı olduğunu, otobüstekilerin anlamamaları için konuşmak istemiyordu. Gözlüklü bunu anladı da kızdırmak için inadına mı, yoksa ille de konuşmak için mi bilemem, yine sordu:

— İşler nasıl Cafer Bey?..

Cafer Bey kızdı, ters ters,

— İşler de iyi... dedi.

— Oh, oh, Allah iyilik versin. Çocuklar ne âlemde?

— İyiler...

— Oh, oh, Allah iyilik versin.

Otobüs kalktı. Bir sarsıntı oldu. Bu sarsıntıyla iri adam, bir kişi öne geçti. İkisinin arasına başka biri girdi. Gözlüklü, aralarına giren adama,

— Bayım, siz benim yerime geçer misiniz lütfen? Arkadaşım var da... dedi.

Adam yer verdi. Gözlüklü yine iri adamın arkasındaydı.

— Daha ne var ne yok Cafer Bey?

Cafer Bey başka birşey sormasın diye, hem sert, hem ters,

— İyilik birader! dedi, ne olsun, iyilik işte...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Yaa... Aman Allah iyilik versin.

İki dakika kadar durdu, sonra bir daha sordu:

— Daha, daha ne var ne yok Cafer Bey?

Cafer Bey sesini çıkarmadı. Öbürü bir daha sordu, Cafer Bey yine duymamışcasına sesini çıkarmadı. Gözlüklü üçüncü sorusuna da karşılık alamayınca elini uzattı, iri adamın sırtına vurdu. Cafer Bey bağırdı:

— Ne var yahu?

— Daha daha ne var, ne yok diye soruyorum.

— Daha daha iyilik be kardeşim.

— Aman çok iyi. Allah iyilik versin, senin Ahmet Bey ne yapıyor?

— İyidir.

— Patron olacak dürzü nasıl? O da iyi mi?

— O da iyi...

— Çok iyi, çok iyi... İyi olsunlar.

Kadıköy'den sonra üç durak geçtik. Gözlüklü düşünüyor, düşünüyor. İyi olup olmadığı sorulmamış biri hatırına gelirse, hemen soruyor:

— Yahu Cafer Bey, hani sizin bir komşunuz vardı, adı Naci mi, Necdet mi neydi? Ne yapıyor?

— İyi.

Cafer Bey, gözlüklüden kurtulmak için durakta inenlerin yerine, ileri doğru geçiyor. Ama gözlüklü arkasını bırakmıyor.

— Sizin bir komşunuz daha vardı. Adını unuttum. Hani balıkçılık yapardı...

— O da iyi...

— Karısı filân.

— Hepsi iyi..

— Komşularınızdan...

Sözünü tamamlatmadan cevap verdi:

— Bütün komşular iyi. Hepsi iyi be kardeşim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://rantey.org

Hepsi de iyi yahu...

___Oh oh... İyi olsunlar. Ya şey nasıl? Adı dilimin ucunda... Neydi bakayım.

___İyi be birader. İyi dedik ya işte... Cümlesi iyi...

Gözlüklü boyuna ortaklaşa tanıdıklarını hatırlayıp «o nasıl?» «bu nasıl» diye sorup, öbürü de sıkıntıdan sövercesine «iyi» diye bağırdıkça düşünmeye başladım. Ne istiyor bu gözlüklü? Kimi sorsa «iyi» denildiği için kızıyor mu? Acaba Cafer Bey, sorulanlardan biri için «iyi değil, çok kötü...» dese, gözlüklü rahatlar da artık sormaz mı? Belki kötü adam. Bir kötülük duymayınca içi rahatlamıyor belki... Belki de hiç öyle değil. Şu iri yarı, iyi giyimli eski arkadaşının da kendisine, «Sen nasılsın?» diye sormasını bekliyor. Adam yerine konulmak istiyor. Cafer Bey,

— Sen nasılsın? diye sorsa, gözlüklü sevinecek, belki de «hamdolsun iyiyim» deyip susacak. Yada anlatmak zorunda olduğu bir derdi var. Sormuyor ki şu herif anlatsın da rahatlasın.

— Cafer Bey, sizin muhasebeci nasıl Allâsen?..

— İyi dedik ya yahu... Hepsi iyi be!.. Hepsi iyi..

Gözlüklü duruyor, düşünüyor, sonra birini daha hatırlıyor:

— Şey nasıl?

— İyi...

— Hani...

— İyi be!..

— Daktilo giren kadın?..

— İyi, iyi... Daktilo maktilo hepsi iyi..

Yeni paltolu iri adam, gözlüklü yapışkan adamdan kurtulmak için gide gide şoförün yanına kadar gitti. Ön kapının ağzına geldi, dayandı. Daha gidi--

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

lecek yer yok. Gözlüklü, yırtık lâstiklerini sürüyerek arkasından adım adım sokuluyor.

— Çamaşıra giden bir Fatmânım vardı. O nasıl?

— İ y i -

Gözlüklünün «Ben nasılım?» diye sormasını bekliyorum. Onu da soruyor:

— Son günlerde hastalandım Cafer Bey. Zayıfladım değil mi? Nasılım?

— İyi, iyi... Çok iyi...

Daha İçerenköyü'ne çok var. Yarı yola bile gelmedik. Cafer Bey gideceği İçerenköyü'ne kadar dayanamaz, mutlak bomba gibi patlar.

— Patronun şoförü vardı?

Cafer Bey susuyor. Gözlüklü dürtüyor:

— Şoförü soruyorum. Hani kapıcıyla kavga etmişti, o şoförü...

— O da iyi...

— Ustabaşı Kâzım?

— O da iyi be! Hepsi iyi...

— Lâz bahçıvan vardı..

— İyi dedik ya.. Allah, Allah.. Hepsi toptan iyi..

Biletçi,

— Sahrayı Cedit! diye bağırdı.

Otobüs durdu. Ön kapı açıldı. Gözlüklü,

— Hani bir terzi Melâhat Hanım vardı... derken, lâfını tamamlayamadı, Cafer Bey kendini otobüsten attı. Gözlüklü arkasından bağırıyordu:

— Melâhat Hanım nasıl?

— İyi.

— Kocası?

— Kocası da iyi, karısı da, çocukları da... Hepsi iyi ulan!.. Hepsi iyi be!.. Allah belânı versin, hepsi iyi... Alçak, namussuz herif, hepsi iyi...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cafer Bey «hepsi iyi» diye bağıra bağıra karanlıklarda kayboldu. Otobüsümüz kalktı. Gözlüklü kendi kendine, otobüstekilere duyurarak konuştu:

— Yalan söylüyor hergele.. Vallahi yalan söylüyor. Bu zamanda herkes iyi olur muymuş! Hepsi iyi olur mu? Bunların hepsi de mi partiye girdiler?

Kihkih güldü,

— Bu saatte ne dolmuş ne otomobil, ne otobüs bulur. Kerata bu soğukta İçerenköyü'ne kadar yayan gitsin de aklı başına gelsin, cimri alçak... O kadar parası var da hâlâ Kadıköy'den bir taksiye binmez. İlle bu otobüse binecek. İyi kızdırdım hergeleyi... Canını zor attı otobüsten...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

NASIL YAPARLAR?

Bütün bu anlatacağım değişme üç senenin içinde oldu. Gerçekte hiçbir değişme olmamış da biz öyle sanmışız.

Çalıştığımız yerde «Ercan, Ercan» diye önce adını duymaya başladık. Sonra da kendisini gördük. İnceden bir delikanlı, giyimi kuşamı yerinde. Polka oynar gibi bir yürüyüşü var.

Sonra sonra bu Ercan adındaki delikanlı için söylentiler çıkmaya başladı. Çok zenginmiş. Kimi, birkaç yüz binlik, kimi de milyonluk diyordu. Anadan, babadan zenginmiş. Yoksa bu gencecik çocuk o kadar parayı nereden kazanacak? Hoş zengin demek de gerekmez. Yürüyüşünden, oturuşundan, konuşmasından, her bir davranışından zengin olduğu belli, besbelli... Koridorlarda gezerken kunduralarının gıcır gıcır bir gıcırtıyla ötüşünden belli, ağzını bile açmadan ben zenginim diye barbar bağırıyor. Bizim gibi omuzları çökmemiş, boynu utançla iki omuzunun arasına girmemiş. Kafası dik, burnu havada, gözü tavanda...

Çalıştığımız iş yeri batmak, top atmak üzereydi. Bu Ercan denilen delikanlı yüz bin lira yatırıp or-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tak olmuş, batmaya yüz tutan işi kalkmdıracakmış.

Onun için söylentiler bu kadarla bitmiyordu. Avrupa'da yaşamış. Yaşamış ama, parasına güvenip boş kafa gezdirmemiş. Üniversiteyi de bitirmiş. Cin gibi zeki, bilgili, terbiyeli delikanlıymış.

Zenginliği gibi bu huyları da bir bakışta belli oluyordu. Öyle böbürlenmesi, adama yukarıdan bakması yok. Utangaç, konuşurken yüzü kızarıyor.

Her yeniye karşı bir yabancılık, bir yadırgama vardır ya, bu yeni genç patronumuza karşı biz de böyleydik. İçimizde onu bir iteleme, dirsekleme duygusu vardı. Onunla konuşurken saygılı davransak bile, gözümüzden, bakışımızdan duruşumuzdan bu anlaşılırdı. Onu sevmiyorduk. Neden? Yeni olduğu için. Başka ne olabilir? Ne tanırız, ne ederiz?... Genç, zengin, köklü bir aileden gelme, ince davranışlı, hem de Avrupa'da okumuş.

Derken işler değişti. Bir gün beni odasına çağırdı. Şurdan burdan konuştuk. Sanki patron matron değil de kırk yıllık arkadaşız. Üstelik yaşıma başıma da saygılı. Lâf arasında,

— Siz burdan ne alıyorsunuz? diye sordu.

— Ayda dört yüz... dedim.

— Neee? diye yumruğunu masaya vurdu..

İçimden «Eh, şimdi mayasını gösterecek, ne mal olduğu ortaya çıkacak.» dedim.

Dört yüz der demez herifin rengi attı. Boşuna burası batmıyormuş, diyecek, elbet batar, dört yüz lira aylık olur muymuş? İki yüz neyime yetmez?

— Ama dedim, ben onbeş yıldır bu işteyim. Üç yıldır da burada çalışıyorum.

Umduğumun tam tersi oldu:

— Nasıl yaparlar? dedi, nasıl yapabilirler? Sizi nasıl bu kadar sömürebilirler?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir sevindim ki,

— Teşekkür ederim, dedim.

— Durun hele, dedi, hiç acele etmeyin. İşleri bir iyice kavrayıp elime alayım o zaman düşünürüz.

Arkadaşların yanına gelince,

— Yahu, biz yanılmışız, dedim, biz büsbütün yanılmışız. Bu yeni patron çok iyi adammış.

— Ne oldu? diye sordular.

Olanları anlattım.

Bir arkadaş,

— Evet, dedi, geçen gün de bizim odaya girdi. «Burası soğuk» dedi. «Günde yarım teneke kömür veriyorlar» dedim. Elini dizine vurdu, «Vay anasını!» dedi, «Bu alçaklığı nasıl yapabiliyorlar, anlamıyorum,» dedi.

Bu delikanlıyı hepimiz sevmeye başladık. Hepimizle ayrı ayrı gelip konuşuyor, bize yapılan haksızlıklar karşısında «Bu namussuzluk nasıl yapılır?» diye dövünüyordu.

Durumumuzu görüp şaştıkça, saatte birkaç kez,

— Bir insana bu nasıl yapılır? der dururdu.

Dört yıldır dört gün izinli gitmemiş bir arkadaşla konuşurken,

— Bu ne namussuzluk? Bu ne eşşoğlu eşşeklik, dedi. Böyle şeyleri benim kafam almıyor. Nasıl yapıyorlar?

Bu sözlerin etkisi çarçabuk görüldü. Herkes eskisinden daha hızlı, canla başla çalışmaya başladı. Az zaman sonra verim iki katına çıktı. İnsan kendi işinde olsa böyle çalışmaz. Pazarları bile fazla ücret almadan çalışanlar vardı. Dalga geçen oldu mu, böylelerine hep birden kızılıyordu.

Yalnız bir İhsan vardı içimizde. O, birtürlü yola gelmiyordu, birtürlü bu genç patronu seveme-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mişti, ona ısınamamıştı. Doğrusu İhsan'a hepimiz içerliyorduk.

— Böyle melek gibi adama bu alçaklık yapılır mı?

Artık hepimiz delikanlının işleri kavrayıp herşeyi eline almasını, durumumuzu düzeltmesini, paramızı arttırmasını bekliyorduk. Üç ay bekledik. Hiçbirşey değişmedi. Büsbütün tersine gitti. Soğuklar bastırmıştı, eskiden verilenin dörtte biri kadar bile kömür verilmiyordu. Aldığımız paralarda bile kesinti yapıyorlardı. Gitgide kötüye gidiyorduk. Oysa patronların kazandığını, hem de çok kazandığını biliyorduk. Sekiz yüz yirmi bin lira vergi vermişlerdi. Bir de bu verginin kazancını düşünün.

İhsan,

— Ben size demedim mi? dedi.

Bir patırdı çıkaracaktı. Onu zor tuttuk.

— Dur hele, biraz daha dişimizi sıkalım.

Ertesi gün İhsan'ı işten çıkardılar. Bir ay daha dişimizi sıktık. Ama mırıltılar başlamıştı. Arkadaşlar söyleniyordu. İşin anlaşılmaz yanı, kim ağzını biraz açsa, hemen işten çıkarılıyor, yerine bir başkası alınıyordu. Genç patron ortalarda görünmez olmuştu. Eskisi gibi yanımıza gelmiyordu. Koğula çıkanla eski arkadaşların yarısı kalmıştık. Birgün bıçak kemiğe dayandı. İçimizden biri,

— Gidip şu herifi görelim! dedi.

Can burnumuza gelmişti. Arkadaşlar,

— Elverdi artık!

— Yeter be!

Diye bağırmaya başladılar. Hep birden yürüdük. En yaşlımız,

— Böyle hep birden olmaz! dedi, aramızdan üç kişi seçelim. Onlar gidip konuşsun, derdimizi anlatsın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Seçilen üç kişi arasında ben de vardım. En heyecanlımız,

— Eğer verdiği sözde durmasın, suratına tüküreceğim, namussuzum tüküreceğim! diye bağırdı

Üçümüz patronun kapısına geldik. Ben kapıyı tıklattım. Ses gelmedi içerden. Bir daha vurdum. Dördüncü vuruşta,

— Geel! diye bir ses duyduk. Kapıyı açtık. Tam karşımızda masa vardı. Genç patron ayaklarını masanın üstüne koymuştu. Başını, iki tabanının arasında görüyorduk. Bizi görünce ayağını değil, **kılını bile kıpırdatmadı.** Çiklet **çiğniyordu.**

— Ne var? dedi.

Sesi bile kalınlaşmıştı. Bir arkadaş,

— Sizinle konuşacağız, dedi.

— İş zamanı konuşulmaz. Paydosta gelin!

— Hayır. Şimdi konuşacağız.

— Ne istiyorsunuz?

— Siz buraya yeni geldiğiniz zaman kaç para aldığımızı öğrenince, «Bu ne alçaklık, nasıl yapıyorlar bunu?» demediniz mi?

Kalıbını bozmadan karşılık verdi:

— Dedim, ne olacak?

— Bize yıllık izin verilmediğini öğrenince, «Bu ne namussuzluk, bunu nasıl yapabiliyorlar?» diyen siz değil misiniz?

Çikleti ağzında bir kere dolaştırdıktan sonra,

— Benim, ne olacak? dedi.

— Bizim çalışma yerimizin kötülüğünü, ne kadar çok çalıştığımızı görünce sen değil misin «Bu ne haksızlık, bunu bir insan nasıl yapar?» diye bağıran?

— Evet, benim.

— Peki, çektiğimiz sıkıntıyı görünce «Bu ne

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

canavarlık, bir insana bu nasıl yapılır?» demedin mi sen? Hem de kaç yüz kere...

— Dedim. Bundan ne çıkar?

Soğukkanlılık olursa bu kadar olur. Şaşkınlıktan sesimizin, soluğumuzun kesildiğini görünce:

— Bana bakın! diye söze başladı. Ben iş hayatı nedir, bilmiyordum. İlk işi burada yaptım. Herşeyin acemisiydim. Onun için «Bu işler nasıl yapılır?» diye soruyor, o işlerin nasıl yapıldığını öğrenmeye çalışıyordum. Ondan «Bu alçaklık nasıl olur, bu namussuzluk nasıl olur? Bu kazık nasıl atılır?» diye sorup öğrenmeye uğraşıyordum. Üç dört aylık staj yapınca, bunların nasıl yapıldığını öğrendim. Artık sizden sorup öğrenmeye ihtiyacım kalmadı. Hadi, çekin arabanızı.

Ağzındaki çikleti tükürdü. Bir puro yaktı. Biz de dışarı çıktık. Heyecanlı arkadaşa,

— Hani suratına tükürecektin, neye tükürmedin? diye sordum.

— Benim tükrüğümün haysiyeti var, dedi. Herifte surat yok ki, neresine tüküreyim?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

VAR MI
BANA YAN BAKAN

Galata'da, bütün kulağı kesiklerin gece dokuzdan sonra, teker teker düştükleri Yandım Ali'nin kahvesi, bu gece her zamankinden daha kalabalık. İşte, bileğinin hakkına bütün randevu evlerinden haraç yiyen Bahriyeli Nuri. Onun yanında, bir elinde cigara, bir elinde kahve fincanı, gocuğu bir omuzunda, sol kaşının altından dudağının kenarına kadar eski bir bıçak yarası izi görünen Kürt Abo! Bir tamam on sekiz yıl mapusta yattı, daha yeni çıktı mapustan. Kahve iskemlesine ters oturmuş, bıyıkları kozmatikli kara yağız delikanlı, en azılılardan Tahtakaleli Rıza'yı bir gece Yüksekkaldırım'ın alt başından Tepebaşına kadar kovaladı.

Hele şu, gömleğinin sıvalı kolundan pazusundaki dövme Denizkızı resmi görünen arabacı Rahmi... İdam altında on dört yıl hapiste yattı.

Kahvede yirmiyedi müşteri var, hepsi birbirinden azılı, belâlarını arayan kabadayılar. Kimi birkaç cana kıymış, hapisten yeni çıkmış, kimi vurduğu yerden ses getiren takımından, kimi kelle koltukta canını pazara atmışlardan...

Burası başka yerlere benzemez, ağız dalaşı, kav-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ga, patırtı olmaz. Kimin haddine, hepsi de parlamak için bir kıvılcıma bakıyor. Ama bir de kavga olursa tam olur, birkaç leş serilmeden kahve kapanmaz. Yandım Ali'nin kahvesi neler görmüş, neler...

Sokağın başından bir ses duyuldu:

— Haaayt... Var mı ulan bana yan bakan?

Kahvedeki bütün kulaklar dikildi. Bu ne iş be? Bu kadar kabadayının oturduğu kahvenin sokağında nara atmak ha? Besbelli canına susamış hergele..

Nara birkaç kez daha duyuldu. İnce, titrek çatal çatal bir sesti. Sonra narayı patlatan adam kahvenin kapısında görüldü:

— Ulan!. Beni dövecek kabadayı daha anasının karnından çıkmadı...

Memur kılıklı bir herifti. Kolalı gömlek, boyunbağı, ütülü elbise... Üstelik de ufak tefek, sıska, kara kuru ve yaşlıydı.

— Var mı? Sıkı mı ulan? Bileğimi bükecek erkek göremiyorum ben...

Herif, ölümüne mi susamış ne? Şu kabadayıların bir teki bir sıkı öksürse, sıska herif uçacak. Daha da postasını koyuyor.

Ama ne o? Kahvedekilerde çıt yok. Bir tanesi,

— Tanıyor musun bunu? diye yanındakinin kulağına fısıldıyor.

— Yooo... Kodeslerde görmedim, bitirimhanelerde görmedim, kerizde görmedim.

— Ben de hiç görmedim.

Adam kahvedeki masalardan birinin mermerine yumruğunu indirip bağırıyor:

— Beni döğecek adam yoktur ulan bu dünyada?

Vay anasını! Adam bağırdı çağırdı sonra da çıkıp gitti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kahvedekiler konuşmaya başladılar:

— Caket altında adam kısmı belli olmaz.

— Herifin mangal kadar yüreği var be!.

— Analar ne arslanlar doğuruyor imanım!.

Sonra eski hikâyelerden anlatılmaya başlandı. Eskilerden biri,

— Belli olmaz, diyordu. Adamın ufak tefek olduğuna bakmıyacaksm. Böyleleri çetin ceviz gibi olur. Ne yapsan kırılmaz namussuz. Benim gençliğimde, tıpkı bunun gibi, Basri Bey adında, hem de memur biri vardı...

O bitirince hikâyesini, öbürü başlıyordu:

— Herif elbet birşeyine güveniyor imanım. Böyle sıska, ihtiyar diye haklarım sanma... Ben bunun gibi birini bilirim, kedi gibi çevikti. Gözümün önünde dört kabadayının elinden bıçaklarını aldı, herifleri o zamanki Yenicami helalarına kadar kovaladı.

— Bunlar iyi bıçak kullanır. Tabancayla üstüne gidemezsin...

Memur kılıklı bu ihtiyardan bütün kabadayılar sinmişti. Herifin bir hüneri vardı ki, durup dururken İstanbul'un en kalbur üstü kabadayılarına postasını koyuyordu.

Arabacı Rahmi, ne olursa olsun, bu raconu kendine yediremedi. Ertesi gece yine o nara duyuldu. İhtiyar, sallana sallana kahveden girdi. Birkaç kez,

— Bana fiske vuracak adam daha dünyaya gelmedi!

Gibilerden bağırdı, çağırdı. Arabacı Rahmi, şu herife bir görüneyim diye düşündü ama, ne olur ne olmaz, bu kadar omuzdaşın arasında bozulabilirdi.

Adamın arkasından o da çıktı. Adam önde sal-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

lana sallana o duvar senin, bu duvar benim yürüyordu. Arabacı Rahmi,

— Sıksam suyunu çıkarırım! diye düşündü.

Ama belli olmaz ki... Ne olursa olsun, ucunda ölüm olsa bile, şu adamla çarpışacaktı. Başka şey değil, merak... Merak ediyordu. Gösterişi yoktu ama, çok mu yürekliydi, demir gibi mi kuvvetli idi? Yoksa kedi gibi çevik miydi?

Tabancasına, bıçağına mı güveniyordu? Delik deşik de olsa, Arabacı Rahmi bunu anlıyacaktı. Yalnız bu çarpışma, kimsenin göremiyeceği bir yerde olsun istiyordu. Kabadayılar arasında bozulmak, hele böyle sıska bir ihtiyarın karşısında bozum olmak ölümden beterdi...

Öndeki adam karanlık bir sokağa saptı. İn cin yoktu. Arabacı Rahmi, kan akıtmaya alesta, iç cebindeki, kınsız, sivri ucu mantarlı Bursa bıçağını yokladı. Herifi şöyle bir hafiften hacamat edecekti. Öyle arkadan, kancıkçasına değil, karşı karşıya... Bir de tabancasını yokladı. O da tamam... İhtiyar tin tin önünden gidiyordu. Arabacı Rahmi yaklaştı. Hayır... Basbayağı korkuyordu ihtiyardan. Belli ki eski bir kurt... İster misin, herif birden arkasına dönüp de iki tane yapıştırsın, Rahmi mevlâsını sasırsın... Daha karanlık bir sokağa girdiler. Rahmi üçbuçuk atmaya başladı. Şimdiye kadar yaraladıkları sayısızdı. Hem hepsi de adı söylenir takımından.

Adam bir hamamın kapısından girdi. Arabacı Rahmi de arkasından. Adam soyundu. Rahmi de soyundu. Adam içeri girdi, Rahmi de... Ya ölüm, ya kalım, bu işi bu gece bitirmeli, meraktan kurtulmalıydı.

Vakit geç olduğu için, koskoca hamamda, iki-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sinden başka kimsecikler yoktu. Rahmi,

— Tam yeri, dedi içinden, herif çırçıplak.. Peştemalın altında da bıçağı yok ya bunun.

Adamın yanındaki kurnaya oturdu. Yoktan hır çıkarmak istiyordu.

— Bana bak moruk, dedi. Üstüme pis suları sıçratıyorsun.

Adam,

— Affedersiniz! dedi.

Başka bir kurnaya geçti.

— Çirkef suların buraya geliyor be...

— Peki kardeşim, peki... Başka yere giderim...

Rahmi çıkışıyordu ama, herifin yumuşaklığından da büsbütün korkuyordu. Çünkü eski kabadayıların çok yumuşak, çok efendi adamlar olduklarını duymuştu. Sabrederler ederler, bir de kızdılar mı, artık oralardan kaç, durma.

— İhtiyar, hamam tasını kurnaya vurup durma, başım şişti.

— Haklısın kardeşim başüstüne!.

Vay anasını, ne herifti be... Arabacı Rahmi, adamın kurnasına gitti:

— Kalk ulan buradan. Burada ben yıkanacağım...

— Başüstüne. Ben başka yerde de yıkanırım. Buyurun!

Rahmi gittikçe sesini yükseltiyordu:

— Len, itoğlu it, suları döküp durma, bana su kalmıyor.

— Peki kardeşim, sen yıkan, ben sonra da yıkansam olur.

Arabacı Rahmi çatlayacak. Herif kavgaya çanak tutmuyor ki, haklasın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Çık lan dışarı!. Çık... Hassiii! Ben hamamda yalnız başıma yıkanacağım.

— Kızma kardeşim, kızma... Güle güle yıkan. Hadi ben çıkıyorum.

Herif ıslak peştemallarını toplayıp çıkarken, Rahmi koluna yapıştı:

— Ulan, ben senin izzetli, saadetli, gelmişini, geçmişini, kızını, kısrağını, ebeni, bebeni, kundaktakini, eşiktekini, beşiktekini....

Adlı adınca öyle ağır, öyle okkalı sövüp saydı ki...

Boynu bükük ihtiyar,

— Pekâlâ arslanım, pekâlâ... dedi, senin canın sağ olsun. Tabiî yaparsın.

— Ulan, dedi, sen değil misin iki akşamdır bizim kahveye gelip de, beni dövecek adam daha anasından çıkmadı, diye bağıran?

— Evet, benim...

— Hani seni dövecek adam yoktu... Karşımda gık diyemedin.

İhtiyar,

— E peki, döğdün mü evlâdım, dedi, döğebildin mi? Bende bu yumuşak başlılık, bu huy olduktan sonra, evvelallah kimse kılıma bile dokunamaz!

İhtiyar nalınları tıkırdatarak dışarı çıktı. Arabacı Rahmi arkasından baka kaldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KUMBARA HIRSIZI

Altı aydan beri İstanbul'un sokaklarında, iskele ve duraklarında, telefon odalarındaki otomatik telefonların kumbaraları çalınıyordu. Bir tedbir olmak üzere, Telefon İdaresi Almanya'dan yeni otomatik telefonlar getirtti. Bunların kumbarası telefon sandığıyle birlikte olduğundan, kumbaranın sökülmesi olanaksızdı. Ama bu sefer de hırsızlar, kumbarayla birlikte bütün telefon sandığını olduğu gibi çalıp götürmeye başladılar. Vapur iskelelerinde, postahanelerde, garlarda ne kadar otomatik telefon varsa hemen hepsi çalınmıştı. İdare, haftada bir yeni telefonlar koyuyor, ertesi gün, hattâ o gün, yeni konulan telefon çalınıyordu.

Telefon İdaresi buna karşı başka bir tedbir düşündü. Bir komisyon kuruldu. Uzmanlardan biri şu teklifi ortaya attı:

— Kumbaraları nasıl telefon sandığından sökülmez bir halde bütün yaptıysak, şimdi de telefon odasıyla, telefon sandığını birbirinden ayrılmıyacak biçimde perçinli yapalım.

Bu buluş komisyon üyelerine uygun geldiyse de içlerinden biri,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Bu bir tedbir değil! dedi.

— Neden?

— Biz bunu denedik, olmadı. Eskiden hiç olmazsa yalnız kumbaralar çalınıyordu. Çalmasınlar diye kumbarayı telefon sandığına perçinli yaptırdık, bu sefer olduğu gibi sandığı da birlikte yürüttüler. Şimdi, sayın arkadaşlarımız kumbarayı, telefonu, kutuyu ve odayı hep bir yapalım, perçinli olsun da birbirinden ayrılmasın diyorlar. Fakat düşünmüyorlar ki, hırsızlar bu sefer odayı da birlikte, topunu birden çalacaklarından idaremizin zararı daha büyük olur.

— Öyleyse ne yapalım? diye bir ses yükseldi.

— Yapılacak şey, hırsızlara komisyon, yahut prim vererek, kumbaraları çalmamalarını kendilerinden rica etmektir.

— Ne hacet?.. Prim vereceğimize aylığa bağlıyalım, alıp memur yapalım. Geç efendim, olur mu böyle şey?

— Sayın arkadaşlar! Bir noktayı unutuyorsunuz. Herifler ortada yok, siz primden, komisyondan, aylıktan konuşuyorsunuz. Önce herifleri yakalamalı, sonra aylığa bağlamalı.

— Yakaladıktan sonra ne diye aylık verecekmişiz? Polise teslim ederiz.

— Peki ama, hırsız bu söylediğimizi duyarsa, yakalanır mı hiç?..

— Biz kendi aramızda konuşuyoruz, biz bize...

— Olsun. Yerin kulağı vardır.

Telefon İdaresi, telefon kumbaralarını çaldırtmamak tedbirleri düşüne dursun, hırsız kovalamakta, hırsız yakalamakta ve yakaladıklarını kaçırmaktaki büyük değerini her zaman ve her yerde isbat

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

etmiş olan polisimiz, telefon kumbaraları hırsızlarından birini enselemişti.

Demokratik rejim gereği, muhalefet yer elması gibi durmadan filiz verip, her filiz toprağa dalınca boyuna kök saldığından polisin işi zorlaşmıştı. Her muhalifin arkasına bir polis takmaya, polis kuvveti yetmiyordu. Bunun üzerine polislere beş altı iş birden veriliyordu. Polisler ilk iş olarak muhalifleri izlerken, bir yandan da hırsızları yakalamaya, kaçakları tutmaya, randevu evleri basmaya çalışacaklar ve nöbet tutacaklardı. Haydarpaşa garında altı işi birden yapan, Şerlok Holmes'e taş çıkartacak kadar dikkatli bir polis, telefon odalarından çıkan bir adamdan şüphelendi. Dünyada şu iki gerçeği, iki kere iki dört eder gibi ezberlemeli: Polisin gözünden hiçbirşey kaçmaz bir, bir de dünyanın öbür ucuna kaçsan adaletin pençesi yakandadır, iki...

Uzun boylu, geniş omuzlu bir adamdı. Orta yaşlıydı. İyi giyimliydi. Telefon odasının kapısını açıp başını dışarı uzatmış, dört bir yanı kuşkuyla gözetlemiş, ancak ondan sonra telefon odasından çıkmıştı. Pardesüsünün altında bir şişkinlik vardı.

Sivil polis, izlemekte olduğu muhalife,

— Kardeşim, rica ederim bir yere ayrılma, dedi, ben beş dakikaya kalmaz, gelirim.

Telefon odasından çıkan adam, garın merdivenini iniyordu. Pençe, omuzundan yakaladı.

— Nedir o pardesünün altındaki?..

Adam hiç kalıbını bozmadı. Tecrübeli polis böylelerini çok görmüştür. Örneğin şimdi bu polis var ya, bir gece yarısı, bir ticarethanenin kasasını kamyona yükleyen bir hırsız görmüştü. Hırsız, hiç şaşırmadan, o ticarethanenin sahibi olduğunu söyle-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mişti. Belki bu hırsız da, «Telefon İdaresinin tamircisiyim. Makine bozulmuş da tamirhaneye götürüyorum» diyecekti.

Polis bir daha sordu:

— Ne var, diyorum.

— Telefon...

Polis kurnaz kurnaz güldü:

— Telefon, ha?

— Evet, satın aldım.

Düdükler öttü. Yardımcılar geldi. Hırsızı karakola götürdüler. Hırsız,

— Yoruldum, dedi.

Pardesüsünün altındaki koskoca otomatik telefonu komiserin masasına koydu. Sonra da,

— Ne istiyorsunuz benden? diye sordu.

Polisler birbirlerine:

— Amma soğukkanlı hırsız! dediler.

Komiser, adamın düzgün kılığına bakıp:

— Kibar hırsız! dedi.

— Hırsız değilim, çalmadım.

— Ya n'aaptın? Bu koca alâmeti yazıhanene mi kuracaksın, yoksa evine mi?

— Yazıhanemde de telefon var, evimde de...

— Oooo... Gangster...

— Rica ederim Komiser bey. Bu genel telefon benim hiç bir işime yaramaz. Üstelik pahalı da, ama satın almak zorunda kaldım.

Odadaki polislerden biri arkadaşlarına, elini kafasına götürüp «terelelli» işareti yaptı. Komiser, hırsıza,

— Deli numarası yapma, dedi, bak şu copa! Akıllıyı deli, deliyi akıllı eder.

Adam tekrar,

— Rica ederim, dedi, rica ederim Komiser Bey..

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Siz, benim kim olduğumu bilmeden...

— Merak etme, sabıka arşivinden, parmak izinden şimdi öğreniriz ne mal olduğunu.

— Benim hiç sabıkam yok.

— Yaa... Demek yeni başladın bu zenata?

— Yanılıyorsunuz. Beni herkes tanır.

— Adın ne senin?

— Ulvi Yatkınay. Telefon rehberine bakın, orada adımı göreceksiniz.

Gerçekten de telefon rehberinde, ev, yazıhane, depo olmak üzere Ulvi Yatkmay adına üç ayrı telefon numarası vardı. Komiser,

— Demek şimdi de sahtecilik ha? dedi. Başka birinin adını verip, aklınca yakanı kurtaracaksın elimizden...

Kısa bir araştırma sonunda bu adamın hiç bir sabıka kaydı bulunmadığı gibi, gerçekten de Ulvi Yatkınay adında zengin bir tüccar olduğu anlaşıldı.

Eski bir polis,

— Ben böylelerini çok gördüm, dedi, bunlar kibarlar arasından çıkar. Buna kelptomani hastalığı denir. Ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, çalmadan duramazlar.

Adam hâlâ,

— Bu telefon benim malım. Ne istiyorsunuz benden? Parasını ödedim, satın aldım, deyip duruyordu.

Adamın kimliğini, tanınmış biri olduğunu öğrenen komiser,

— Beyefendi, dedi, eğer satın aldım diye ısrar ederseniz, sizi müşahede altına almaları için Adlî Tıbba yollamak zorunda kalacağım.

— Neden?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Hiç genel telefon satın alınır mı?

— Hah... Hiç bunu sorduğunuz yok. Satın aldım diyorum size, inanmıyorsunuz. Bu telefon makinelerinin, kumbarası ve kutusuyla Almanyadan 300 liraya getirildiğini, Telefon İdaresindeki bir arkadaşımdan öğrendim. Ben ticaret yaptığımdan her gün yirmi otuz defa telefon ederim. Sokakta olduğum zamanlar, ben de herkes gibi bu genel telefonlarla konuşmak isterim.

Komiser,

— Tabiî... dedi.

— Hiç de tabiî değil.

— Neden tabiî değilmiş?

— Lütfen, benimle şu telefon kabinelerinden birine kadar gelin de, tabiî mi, değil mi görün bakalım.

Komiser, iki polis bir de adam garın telefon kabinelerinden birine geldiler. Adam,

— Hep birlikte girelim de hepiniz görün... dedi.

Dört kişi zar zor küçük odaya girdiler. Adam komisere,

— Şimdi, lütfen kendi karakolunuza telefon edin! dedi.

Komiser otomatik telefon kolunu kaldırdı, delikten 25 kuruş attı. Numarayı çevirdi. Sonra,

— Meşgul, dedi. Kolu yerine koydu.

Konuşmayınca, atılan 25 kuruşun alt delikten düşmesi gerekirdi, ama, düşmedi. Komiser,

— Vay anasını!.. dedi.

Adam,

— Lütfen bir kere de Emniyet Müdürüne telefon edin, dedi.

Komiser bir 25 daha attı. Numarayı çevirdi.

— Cevap vermiyorlar, dedi. Telefonu kapadı- Yine 25 kuruş düşmemişti. Komiser:

— Vay anasını!.. dedi. Eliyle kurcaladı, oynadı, vurdu, 25 kuruş düşmedi.

— Bir kere de Telefon Müdürlüğünü arayın.

Komiser, çengele asılı rehberden Telefon Müdürlüğünün numarasına baktı. Otomatik telefona 25 kuruş attı, numarayı çevirdi:

— Acayip sesler geliyor! dedi. Kolu yerine koydu. 25 kuruş yine düşmemişti. İyice hırslanan komiser, telefon kutusunu sarsmaya, yumruklamaya, sallamaya başladı. Adam:

— Durun, dedi, ben beş senedir, bu otomatik umumî telefonlardan günde en az on defa telefon ederim. Hiç birinde konuşamam. Param da geri gelmez. Günde 2,5 lira, ayda 75 lira, yılda yedi sekiz yüz lira... Beş yılda şu kadar para... Ben de sizin gibi hırslandım, vurdum, yumrukladım, sarstım, salladım, param düşmedi. Para bu. En sonunda kutuyu olduğu gibi kaldırdım. Bu kutu 300 lira. Ben bunun parasını yirmi kere vermişim. Bir mal başka nasıl satın alınır?

Komiser,

— Evet, dedi.

Adam,

— Hem ben size birşey söyliyeyim mi, dedi, bizde Elektrik İdaresi zarar eder, Sular İdaresi zarar eder, Tramvay İdaresi zarar eder, Havagazı zarar eder, Tünel zarar eder, Otobüs İdaresi zarar eder. Yâni bütün resmî idareler zarar eder. Yalnız Telefon İdaresi kâr eder. Şimdi anladınız mı neden kâr ettiğini?

Komiserle polisler, kabineden çıkmışlardı. Adam içerde kalmış, hâlâ telefon kutusuyla uğraşıyordu. Komiser,

- Ne yapıyorsunuz? diye sordu.

Adam,

— Söküyorum, dedi, bu da benim. Evde üç tane daha var. Bir de sabahleyin söktüm. Bu beşinci. Daha iki tane hakkım var. Şimdi bunu söküyorum.

Komiser,

— O söktüğünüz telefonun 75 kuruşluğu benimdir, dedi.

Sonra hep birden karakola gittiler. Adamın evinde yapılan aramada üç genel telefon daha bulundu. Evrak düzenlenip adliyeye gönderildi. Ertesi gün bütün gazeteler: «Aylardan beri genel telefonları çalan hırsız yakalandı» diye yazıyorlardı.

PARMAK SPORU

Saygı duyduğum insandır. Ortaokulda hocamdı, sonradan arkadaşım oldu. Hem yaşma, hem başına saygı duyarım. Tünel'de karşılaştık. Konuşa konuşa Taksim'e doğru yürümeye başladık. Onunla her ne kadar arkadaşsak da, meyhanelerde içmiş, hattâ sarhoş bile olmuşsak da, o hiç bir zaman hafif, sulu bir adam olmamıştır. Tane tane konuşur. Konuştuğu da dinlenir. Hani «ağır adam» derler ya, işte o ağır adam budur. Yine önemli memleket işleri üzerine konuşuyor, düşünce yürütüyoruz. Günün o saatinde Beyoğlu da öyle kalabalık ki... Hele kadınlar, hele kadınlar... Sen ister iste, ister isteme, ya dirseğin, ya elin, ya omuzun ikide bir kadınların yumuşaklığına çarpıyor. Tünel'den şöyle yüz adım gittik gitmedik, Hoca,

— Parmak sporu yapmak ister misin? dedi.

Yüzüne baktım, her zamanki gibi, yâni asık değilse de, ağzı kulaklarına kadar basık da değil...

— Aman Hoca, dedim.

— Ne var? Sen hiç parmak sporu yapmadın mı?

Her halde Hoca benim ağzımı arıyor, diye düşündüm.

— Yapmadım, diye karşılık verdim.

— Aman salık veririm yap.

— Ne yapayım Hoca?

— Parmak sporu.

Bir daha yüzüne baktım, gülmüyor.

— Çok zevkli oluyor, dedi, ben ne zaman Beyoğlu'na çıksam ille parmak sporu yaparım.

— Deme Hoca...

— Vallahi... Sen de yap, göreceksin, tadına doyum olmuyor.

Bizim Hoca bozulmuş olacak. Biz onu ne doğru, ne namuslu adam bilirdik. Kadınlara çarpa çarpa yürüyoruz.

— Ayıp olmaz mı Hoca? dedim.

— Neden ayıp olsun?

— Amma yaptın be Hoca... Bu yaştan sonra parmak sporu yapmak bize yakışır mı?

— Yooo... Büsbütün yanlış düşünüyorsun. Sporun hiç bir zaman yaşı olmaz. Her yaşın kendine göre bir sporu vardır. Yirmibeşe kadar ağır sporlar yapmalı. Ondan sonra hafiften almalı. Tenis, daha olmazsa ping-pong gibi... Daha da yaşlanınca yürüyüş. Sen kaç yaşındasın?

— Kırk bir...

— Hah, tam sırası... Sen şimdi boyuna parmak sporu yapmalısın. Bir kere alışsan, artık kendini alamazsın. Önce ben de ayıp mayıp dedim ama, sonra arkadaşlar zorladı, bir iki derken, bir dadandım ki bu parmak sporuna, hiç sorma...

Dönüp dönüp yüzüne bakıyorum, alay desem alay değil, şaka desem şaka değil... Dünya böyledir işte. En doğru bildiğin bir adamı iyi bir inceleyince, altından ne mal olduğu sırıtır. Demek bizim Hoca da bir sapıkmış. Ya da sonradan sapık olmuş.

— İyi ama Hoca, ben evli barklı adamım.

— Daha iyi söyledin ya... Bekâr delikanlı olsan koşarsm, atlarsın. Bu tam evliler için biçilmiş kaftan. Hiç kendini sıkmak, zorlamak istemez. Hiç kuvvet istemiyor. Bir kere dene bak, göreceksin, ne kolay...

— Çok rica ederim Hoca...

— Vallahi...

— Bana müsaade... Ben şurda bir arkadaşa uğrayacağım da...

Ondan ayrılmak için başka yol yoktu.

— Hani Taksim'e çıkıyordun, dedi.

Elimden tuttu,

— Parmak sporu yapmadan dünyada bırakmam.

Bir belâya çattık ki...

— Ben yapamam Hoca, dedim.

— Bir kere dene, hoşuna gitmezse bir daha yapmazsın.

— Yahu, birisi görür de rezil oluruz.

— Neden? Neye rezil olacakmışız? Spor insana dinçlik verir. Spor yapmak ayıp mı? Hem bu parmak sporu şimdi moda, herkes yapıyor.

— Bırak Allâsen Hoca...

— Canım, bir kereden ne çıkar?

— Yapamam.

— Ölüm yok ya bunun ucunda.

— Bir tanıdık kadına filân çatarız.

— Olsun. Kadınlar da yapıyor şimdi.

— Ne yapıyor?

— Parmak sporu.

— Aman Hoca rica ederim, sen çıldırdın mı? Kadın kısmı böyle şey yapar mı?

— Senin dünyadan haberin yok. Şimdi bütün

kadınlar, hele yüksek sosyete hanımları hep parmak sporu yapıyorlar.

— Ya polis görürse?

— Görsüüün... Polisler de yapıyor.

— Yasak değil mi?

— Canım, sporun yasağı olur mu? Eğer bir hiyle yaparsan o başka...

— Bunun hiylesi de mi var?

— Var ya...

— Ya yakalanırsak.

— Yooo... serbest. Eskidendi o. Şimdi parmak sporu her yerde serbest. Mahkemeden karar çıkardılar. Parmak sporu resmen yapılıyor şimdi.

Kulaklarıma inanamıyorum.

— Hocam, yâni siz bunu doğru buluyor musunuz?

— Vallahi eskiden ben de senin gibi düşünüyordum. Ama şimdi kendim de bu parmak sporuna başladıktan sonra, çok doğru buluyorum. İcat edenden Allah razı olsun.

Artık saygıyı maygıyı bir yana koyup,

— Tu... diye bağırdım, tuh be... Artık bu kadarı da olmaz. Bir de ahlâk kalmadı diyorlar. Kalmaz ya... Hoca, böyle yaparsa...

— Yahu kardeşim, bunun hocalıkla, ahlâkla ne ilgisi var? Ben Eğitim Bakanı olsam, bütün okullara parmak sporunu zorunlu yaparım. Futbolda ayağın kırılır, denizde boğulursun... Hepsinde bir tehlike var. Bunda öyle şey yok.

— Okullara mı koydurursun?

— Elbette.

— Peki, ne işe yarar?

— Bir kere bu parmak sporunu yapanların eli

çabuklaşır. Eli her işe yatar. Sonra zihin işi... İyi kollayıp, ondan sonra parmağını...

— Sus Hoca! diye bağırdım.

Böyle konuşa konuşa (.....) sinemasının köşesine kadar gelmiştik. Hoca bir sokağa saptı,

— Gel işte burada, dedi.

— Nedir oradaki?

— Parmak sporu.

— Kapalı yerde mi?

— Tabiî kapalı. Yolda olmaz ya...

— Yakalanırsak?

— Serbest diyorum.

Bende de merak başlamıştı. Hele kapalı yerde oluşu daha çok ilgimi çekti. İnsan kötü yola çabuk gidiyor. Kişi arkadaşından azar, demezler mi? Ama kendi kendime «ilk ve son» diyordum.

Bir bodruma girdik. Yedi sekiz basamak yerin altına indik. Koca bir salon. İçerisi kadın erkek, kız, oğlan tıklım tıklım. Cigara dumanından göz gözü görmüyor. Uğultudan kulak ağızı duymuyor. İçerde bir sürü kumar makinesi var. Her makineyi bir kalabalık çevirmiş. Hocayla biz de bir makinenin başında sıra aldık. Hoca anlatmaya başladı:

— İşte parmak sporu bu... Bak orada bir sürü delik var. Alttaki delikten bir on kuruş atacaksın. Sonra öbür deliklerden hangisini beğenirsen, parmağını sokup düğmesine basacaksın. Artık şansına. Bazan alttan on tane on kuruşluk birden çıkıyor, bazan iki, bazan bir...

Ben o gün altmış tane on kuruşluk attım. Hiçbirşey çıkmadı. Çıkmadı ama, ben bu parmak sporuna iyice alıştım. Haftada bir iki oraya gidiyor, parmak sporu yapıyorum. Eğer işim çok olur da ta Beyoğlu'na kadar çıkamazsam, o zaman da işin ko-

layım buldum. İstasyonlarda, iskelelerde, postahanelerde posta idaresinin telefon kabineleri var ya... İşte oraya giriyorum Otomatik telefon kutusuna bir 25 kuruş atıp, gelişi güzel bir telefon numarası çeviriyorum. Hepiniz bilirsiniz, bu otomatik telefonlarla konuşulamadığı gibi, attığınız 25 kuruş ta geri gelmez. Şimdi **aklınıza,**

— Öyleyse neden telefon kabinesine giriyorsun? diye sormak gelir.

Parmak sporu yapmak için. Çünkü bu otomatik telefon kutularının parmak sporu makinelerinden kalır yeri yok. Oradan da attığım para gelmiyor, buradan da... Yalnız bu ikinciler insanın sinirini bozuyor, daha da pahalı. Ama parmak sporu zevki için bu kadarına katlanıyorum.

NOT: Amerika'dan gelen bu oyun makinelerinin «kumar makinesi» olduğu, kaldırılacağı söylenmiş, bunun üzerine bu işin ticaretini yapanlar, bunların kumar değil, «parmak sporu» olduğuna dair resmî karar çıkarmışlardır.

İŞ ADAMI

Gazetelerin ilân sayfalarında şöyle küçük bir ilân çıktı: «Amerikalı bir iş adamı Türkiye'deki ticaret, ithalât ve ihracat firmalariyle anlaşmak ve iş yapmak istiyor. Adres: Siegman Chase, D. X L. (.....) Michigan U.S.A.»

Salih Küpoğlu gazetedeki bu küçük ilânı okudu ama üzerinde durmadı. Salih Küpoğlu nerde kazanç görürse oraya el atan bir iş adamıydı. Büyük yapı, yol, köprüler yaptığı gibi, tütün, fındık, yapağı, deri satar, başka memleketlerden de radyodan tırnak cilasına, değirmen taşına kadar her şey getirtirdi.

Dedesinin dedesinin küpler dolusu altını olduğundan, o aileye eskiden Küplüzâdeler denirken, ailenin son kalıntısı Salih ticaret işlerini İstanbul'a getirdikten sonra yüzyıllık eşraf ailesi adı Küplüzâde'yi Küpoğlu'na çevirmişti.

Salih Küpoğlu'nun derdini, kendisinden bir de Ermeni kâtibi Osep'ten başka bilen yoktu. Salih Küpoğlu iflâs etmek üzereydi. Hem de gümbür gümbür iflâs edecekti. Öyle ki arkasından beş on büyük, milyonluk firmayı da kendisiyle sürükleyip batıracaktı. Oysa Salih Küpoğlu'nun depolarında ardiyelerinde tonlarla mal birikmiş, yatıyor, günden

güne çürüyordu. Kimsenin yaklaşan bu tehlikeden haberi yoktu.

Depolarını dolduran malları borcunun onda birini bile ödemezdi, hern de birtürlü satılamıyan, alıcı bulamıyan mallar...

Salih Küpoğlu saat onda apartmanından çıktı. Özel arabasiyle yazıhanesine gitti. Kâtibi Osep'e,

— Bir haber var mı? dedi.

Osep umutsuzca başını salladı.

Salih Küpoğlu lâf olsun diye,

— Amerikalı bir iş adamı, bizim iş adamlariyle tanışmak istiyor, dedi, gazeteye ilân vermiş.

Osep, tavşan kokusu almış tazı gibi kulaklarını dikti.

— Hangi gazetede?

Salih Küpoğlu, ilânı okuduğu gazeteyi kâtibine uzattı. Osep, gazete yazıları arasına sıkışmış küçük ilânı birkaç kere okudu. Sonra,

— Hemen mektup yazalım, dedi.

Salih Küpoğlu bezgin,

— Amaan Osep, dedi, işin mi yok... Ya saç boyası mümessilliğidir, yada «parası senden, akıl vermesi benden ortak iş yapalım» diyecektir.

Osep Ermenice ile Türkçeden başka dört dil bilir. Yirmi yıldır Salih Küpoğlu firması adına başka memleketlere ticaret mektupları yazar.

— Boş verme Mösyö Küpoğlu, dedi, biz bu kadar işi ticaret mektupları yazarak yaptık.

Salih Küpoğlu,

— Evet, sonunda o mektuplar yüzünden de gümbür gümbür batıyoruz, dedi.

Bu da doğruydu. Yine de Osep, Amerikalı iş adamı Mister Chase'e bir mektup yazdı. Salih Küpoğlu mektubu gönülsüzce imzaladı.

On gün sonra uçak postasiyle gelen cevapta Mr. Chase, kendisiyle ilgilendikleri için Salih Küpoğlu'na teşekkür ediyor, yakında görüşmek üzere geleceğini bildiriyordu.

Çok geçmeden Amerikalı iş adamı Mr. Chase geldi. Salih Küpoğlu umutlanır gibi oldu. Belki Amerikalı iş adamından bir iş çıkardı. Bunun için Salih Küpoğlu Mr. Chase'i misafir etti, çok iyi ağırladı. Mr. Chase;

— Mister Küpoğlu, burada iki günden fazla kalamam, dedi, onun için hemen iş üzerine konuşalım.

— Siz hangi iş üstünde çalışıyorsunuz?

— Ne olursa olsun... Yeter ki iş olsun.

— Memnun oldum. Demek siz de bizim gibi her iş üzerinde çalışıyorsunuz. Elimde hemen size satabileceğim tütün var. Biliyorsunuz ki dünyada bizim tütünlerimizin...

Mr. Chase lâfını kesti:

— Bu herkesin yaptığı iş Mister Küpoğlu, tütünle uğraşan binlerce firma var.

— Öyleyse size fındık satabiliriz.

Mr. Chase ona da burun kıvırdı.

— Ya palamut? Palamuta ne dersiniz? Elimde sekizbin ton palamut var.

— Orijinal bir iş olmalı.

— Deriye de bir diyeceğiniz yok ya... Bir depo dolusu ham derim var.

Hayır... Ne dese beğenmiyordu. Hurda demir, kuru fasulye, balık konservesi... Hattâ orijinal olsun diye kaplumbağa, yılan bile teklif etti. Olmadı. Salih Küpoğlu,

— Öyleyse sizinle maalesef iş yapamıyacağız, dedi.

Mr. Chase güldü:

— Buraya kadar geldim. İlle sizinle tatlı bir iş yapmalıyız. Depolarınızı gezmeme müsaade eder misiniz?

Salih Küpoğlu isteksizce,

— Hay hay gezelim, dedi.

Arabaya atladılar. Önce Tahtakale'de bir hanın bodrum katındaki iki bin çuval fındığı gösterdi. Oradan Sirkeci'deki anbarlara gittiler. Tonlarla yapağı, kuru sebze vardı. Mr. Chase hepsine yüzünü buruşturdu. Oradan Salih Küpoğlu'nun Topkapı dışındaki en büyük deposuna gittiler. Burası hangar büyüklüğünde dört ayrı anbardı. Birinde kuru üzümle incir vardı. Birincisini gezdikten sonra ikincisine girdiler. Onda Salih Küpoğlu'nun dış memleketlere satmak için toplattığı paçavra balyaları yığılı idi. Oradan içi tıklım tıklım zeytin dolu olan depoya gittiler.

Artık dönüyorlardı. Salih Küpoğlu'nun suratı asılmıştı. Bitek ümit kalmıştı: Amerikalı iş adamından para koparmak, burada bir iş yapmak. Otomobile binecekleri zaman Mr. Chase, depoların en büyüğü olan dördüncüyü gösterdi.

— Burada ne var Mister Küpoğlu?

— Görülecek birşey yok, işe yaramaz şeyler, dedi.

Mr. Chase inadına Küpoğlu'nun göstermek istemediği dördüncü depoya doğru gidiyordu. Salih Küpoğlu ile Osep, bir de depo müdürü önüne geçtiler.

— Yok orada bir şey Mr. Chase...

Salih Küpoğlu bayağı kızmıştı. Yok dedikçe Amerikalı ille depoyu görmek istiyordu.

— Sizden saklıyacak değilim ya, satılacak birşey olsa gösterirdim.

Deponun kilitli kapısına dayanan Mr. Chase,

— Mister Küpoğlu, ben iş adamıyım, dedi, burnum gayet iyi koku alır. Bu depodaki mallar...

Osep'le depo müdürü gülüyorlardı. Salih Küpoğlu Amerikalı'nın sözünü kesti:

— Sizin burnunuza gelen iyi koku değil Mr. Chase, dedi.

Amerikalı tekrar,

— Görelim, diye direnince büsbütün kızan Salih Küpoğlu depo müdürüne Türkçe,

— Aç da görsün bakalım şu herif, dedi.

Üstü oluklu saçla kaplı, tuğla duvarlı çok büyük ardiye açılınca gerçekten çok kötü bir koku yayıldı ortalığa. Amerikalıdan başka hepsi burunlarını tıkadılar. İçerde küfeler, variller, fıçılar, çuvallar birbirine karışmış, açılan, çürüyen tenekelerden ne olduğu anlaşılmayan birşeyler akmış, dökülmüştü. Salih Küpoğlu açıklamak zorunda kaldı:

— Burada bin fıçı salça vardı. İtalyanlar bizden iki ton sümüklüböcek istediler.

Mr. Chase ilgiyle dinliyordu. Küpoğlu devam etti:

— Bütün çingenelere haber saldık. Bir ay İstanbul'un yangın yerlerinden, bahçelerinden, bostanlarından sümüklüböcek toplattık. Toplanan sümüklüböcekleri burada depo ettik.

Osep,

— Daha önce burda marmelât vardı, dedi, dört bin kilo marmelât.

Salih Küpoğlu,

— Haaa evet, dedi, sümüklüböcekleri depo etmeden önce elimizde dört ton marmelât vardı. Bir-

türlü satamamıştık, bozuldu. O marmelâtlar salçalarla karışmamış mı! Hepsi birbirine girmiş. Küfelerle sümüklüböcekleri soğuk hava deposuna koymak lâzım geldi. 0 zaman da fiat artıyor. Zarar edeceğiz. Bıraktık kendi haline. Bakın tersliğe Mr. Chase, sümüklüböcekler küfelerden çıkmamışlar mı. Salçaların, marmelâtların arasına girmişler, hepsi boğulmuş.

Mr. Chase'in gittikçe ilgisi artıyordu.

— Ne marmelâtı? diye sordu.

Salih Küpoğlu:

— Ne olursa olsun, kokuyu duymuyor musunuz, hepsi bozulmuş, dedi.

Depo müdürü,

— Yarısı çilek, yarısı kayısı marmelâtı, dedi.

Osep,

— Bu kadar olsa iyi, dedi, Norveç'ten gelen sun'î gübre de bunlara karıştı.

Depo müdürü,

— O suç benim değil, dedi, eski anbar memuru zamanında olmuş.

Küpoğlu,

— Evet, dedi, o zaman depolar doluydu. İki ton sun'î gübre getirtmiştik buraya, salçaların üstüne koymuşlar. Rutubetten anbalâjlar bozulunca gübre salçaya karışmış.

Mr. Chase, iyi bir kazanç yakalamış iş adamı sevinciyle ellerini oğuşturuyordu:

— Çok güzel. Mr. Küpoğlu, çok güzel...

— Çok mu güzel? Alay mı ediyorsunuz?

— Karışan başka birşey yok mu?

Osep,

— Niğde'den gelen turşular var, dedi, tenekeler paslanmış, turşu suları aktı, susuz kalan lâhanalar-

la hıyarlar da küflendi, çürüdü.

Salih Küpoğlu,

— Bunları buradan atmak, depoyu temizlemek için çok para lâzım. Başımız belâya girdi Mr. Chase. Belediye haber alırsa çok fena olacak, dedi.

Osep,

— Bu depodaki pislik yirmi - otuz bin liraya temizlenmez, hepsini denize atmak lâzım. Dünya kadar nakliye, işçilik, dedi.

Dönerlerken arabada Mr. Chase,

— Ben size burnum iyi koku alır, demedim mi? dedi, sizinle çok iyi bir iş yapacağız.

Küpoğlu, Ermeni kâtibine Türkçe,

— Bu herif deli, dedi.

Yazıhaneye döndükleri zaman Mr. Chase,

— Deponuzu temizlersem ne verirsiniz? diye sordu.

— Şimdilik duracak, temizliyemiyeceğiz, çok para ister.

— Ben az parayla yaparım. Hem de peşin istemiyorum. Deponuzu tertemiz yapacağım, bir yıl sonra beş bin lira verir misiniz?

Osep'le Küpoğlu birbirlerine baktılar.

— Razıyım.

Mr. Chase,

—Hemen sözleşme yapalım, dedi.

Sözleşme imzalandıktan bir hafta sonra depoda ne kadar birbirine karışmış madde varsa hepsi sağlam tenekelere doldurulup, Amerika'ya gitmek üzere gemiye yükletilmişti. Mr. Chase, İstanbul'dan ayrılırken,

— Bana beş, on milyon dolar kazandırdığınızdan dolayı size teşekkür ederim, dedi. Bu çürüyen, bozulan mallardan zararınız ne kadardı?

— Bir milyon liradan çok.

— Bunu fazlasiyle, çok fazlasiyle kazanacaksınız.

Mr. Chase Amerika'ya gittikten bir ay sonra, Amerika'nın en büyük sinema dergisinde dünyayı birbirine katan Sarışın Fişek diye tanınmış film yıldızının bir röportajı çıktı. Derginin yazarı sarışın fişeğe,

— Güzelliğinizin sırrı nedir? Bu kadar güzelliği siz nerden aldınız? Ne yaptınız da erkekleri zıvanadan çıkaracak bu seksapeli kazandınız? diye soruyordu.

Sarışın Fişeğin cevabı çok kısaydı. Bu kısa cevap için çevirdiği son filmde aldığından on kat fazla para almıştı.

İşte Sarışın Fişek'in verdiği cevap:

— Ben eskiden çirkin bir kızdım. Erkekler benden iğrenirlerdi. Kız arkadaşlarım da alay ederlerdi. Derim sivilcelerle, çillerle doluydu. Sonra bana yüz yirmi yaşında Kızılderili bir kadın bir ilâç söyledi. O ilâcı yapıp tenime sürdüm. Hâlâ kullanıyorum. İşte böyle oldum.

— O ilâç neydi söyler misiniz?

— Tabii söylerim. İnsaniyete bir faydam olsun. Salça, çilek ve kaysı ezmesi, sümüklüböcek macunu, ekşimiş hıyar suyu ve küflü lahana ile bunların yarısından az formülü gizli bir madde..

Bunları söylemesi için Mr. Chase, Sarışın Fişek'e binlerce dolar ödemişti.

İki gün sonra da büyük bir gazetede tanınmış bir doktorun, ekşimiş hıyar suyu, küflü lahanadaki cildi besliyen K vitamini hakkında bilimsel bir yazısı çıktı. On gün sonra piyasaya büyük reklâmlarla «Love - Sex» markalı kremler, pudralar, losyon-

lar, saç suları, briyantinler sürüldü. Bunlar dünyanın en pahalı makyaj maddeleriydi. Bir küçücük şişe Love-Sex losyonu on dolar... Bu mallar dünyanın her yerinde kapışılıyordu. Bütün gazetelerde, dergilerde çıkan ilânlarda dünyanın bayıldığı en güzel film yıldızları «Love - Sex» sabunları, pudraları, kremleri kullandıkları için bu kadar güzel olduklarını söylüyorlardı. Bu malların her anbalâj kutusunun içinde çıkan kâğıtta, en tanınmış kimyager ve doktorların imzalarını taşıyan bir yazıda, bu losyon, krem, sabun ve briyantinlerin şu maddelerden meydana geldiği yazılıydı: Salça, ekşi hıyar suyu, sümüklüböcek ezmesi, küflü lahana turşusu, küflü lahana, bozuk çilek ezmesi, kayısı macunu...

Salih Küpoğlu iflâs etmek üzereydi. Onu iflâstan hiçbirşey kurtaramazdı. Ama kurtardı. Amerika'dan birgün gelen mektupta Mr. Chase'in Salih Küpoğlu'nu Yakın ve Ortadoğu'nun Love - Sex parfümleri mümessili yaptığı yazılıydı.

Salih Küpoğlu şimdi milyonlarına milyonlar katıyor.

ORKESTRA
ADAM

On parmağında on marifet olanlar vardır. Benim on parmağımda on tırnaktan başka hiçbirşey yok. Yalan söylemiyeyim, kalabalık yollarda kadınlara çimdik atmak gibi bir parmak marifetim vardır ama, bu da sıksık dayak yememden başka bir işe yaramaz. Benim bütün marifetim burnumla dilimdedir. Buurnumla gayet güzel zurna çalarım. Bir de dilimi yanaklarıma vura vura sesler çıkararak öyle bir dümbelek çalarım ki, bu işte üstüme yoktur.

Fakat burun zurnası ve ağız dümbeleği ile geçinmek her zaman olmuyor. İnsanların müzik terbiyesi, sanat beğenisi daha o kadar yükselmediği için, değeri anlaşılmayan her sanatçı gibi ben de sıksık aç kalırım.

İş bulmak için nerelere baş vurmadım.

— Elinden ne iş gelir? diye soruyorlar.

Ben herkes gibi, «Ne iş olsa yaparım!» diyemiyorum.

İş bölümüne taraftarım. Dünya yüzünde herkesin bir işi olmalıdır. Bana da bu iş bölümünde burnumla zurna, dilimle dümbelek çalmak düşmüş.

— Efendim, burnumla gayet güzel zurna çala-

rım! deyince gülüyorlar, alay ediyorlar.

O zaman,

— Lütfen bir dinleyin ve ondan sonra karar verin diyorum.

— Çal bakalım! diyorlar.

Önce bir taksim geçiyorum, sonra bir peşrev... Ara yerde de dümbelek çalıyorum. O zaman bayılıyorlar. İnanmazsınız, büyük adamlardan, o ciddi, asık suratlı, sayılı insanlardan kaç tanesi ben burnumla zurna, ağzımla dümbelek çalarken coştu da, soyunup göbek attı. Göbek de onlara vergi. Bir insan bu zamanda ayda beş bin liradan az kazanıyorsa, katiyen göbek atmaya kalkmamalıdır, rezil olur. Çünkü göbek atınca, insanda atılacak göbek olmalıdır. Hoş, beline battaniye sarıp göbek atmaya **kalkan bazı kendini bilmez dargelirliler de** var ama, bu sağlık kurallarına aykırıdır. Böylelerinin bir iki göbek atışta göbekleri düşüyor.

Ben zurnamı çaldıktan sonra ne oluyor, biliyor **musunuz?**

— Vah vah, diyorlar, bu adam eğer Avrupa'da, Amerika'da olsaydı milyoner olurdu.

Dikkat ederseniz, burada aç kalanların hepsi için böyle söylerler. Meğer bizim yerimiz burası değil, Avrupa, Amerika**'ymış. Tanrı, demek insanlan** iki çeşit yaratmış, bir çeşiti Asyalık, Afrikalık, bir çeşidi de Avrupalık, Amerikalık... İkinci çeşitten olan bizler yerimizi bulamadığımız için, değil burnumuzla zurna, dilimizle dümbelek çalsak, ağzımızla kuş, burnumuzla balık tutsak yine de iş yok...

Bütün bu iltifatlardan sonra, Avrupalık, Amerikalık insan olduğum için elime beş on kuruş sıkıştırıp sepetliyorlar.

Ben sanatın çilesini çekmiş bir insanım. Eğer

çok iyi kalpli ve çok yüksek sanat beğenisi olan bir patrona çatmasaydım, ömrümün sonuna kadar amatör bir burun müzisyeni olarak sürünüp duracaktım. Bereket o iyi patrona...

Onunla tanışmam şöyle oldu. Ben bir tuluat tiyatrosunun orkestrasıydım. Ne o? Neden şaştınız? Orkestrasıydım,diyorum size... Bir insan ağzıyla dümbelek, burnuyla da zurna çalarsa mükemmel bir orkestra demektir. İşim bu kadarla da bitmiyor, ayrıca sahneye çıkıp şarkı söylüyor, sonra kadın kıyafetine girip dans ediyordum.

Gişede bilet kesmek, dekorları yapmak, çadırı ve eşyaları bir yerden bir yere taşımak, benim isimdi. Hasta olan artistler de olursa onların rolüne de ben çıkıyordum. Birgün tiyatroda Şekispir'in Hamlet'ini temsil ediyorduk. Baş rol, yani Hamlet rolü bendeydi. Ama bana o gün Hamlet'i oynayacağımızı söylememişlerdi, yada söylemişlerdi de ben unutmuştum. Birgün önce «Leblebici Horhor» u oynadığımız için ben yine aynı oyun var sandım. Sıra bana gelince, Leblebici Horhor rolünde burnumla zurna, ağzımla dümbelek çalarak sahneye çıktım. Bir de dekorlara, öbür artistlere baktım ki, biz Danimarka sarayındayız, ben de Danimarka Prensi Hamlet'im. Önce ne yapacağımı şaşırdım. Acaba burnumla zurna çalıp Leblebici Horhor rolüne devam mı edeyim, yoksa Hamlet'e mi geçeyim? Kısa bir şaşkınlıktan sonra, oyun, ben sahneye girmeden önce başladığı için, Hamlet oynamayı daha doğru buldum. Kemancı Hristos'un karısı şişman Eleni, kızı Maro'nun beyaz naylondan sabahlığını giymiş, karşımda Ofelya rolünde idi. Şişman Eleni'nin göğüsleri çok iri olduğu için, pembe ketenden sütyeni, kızının daracık naylon sabahlığından, üzerine gaz bezi örtülmüş dü-

ğün hediyesi iki bakır tencere gibi görünüyordu. Ben hemen Hamlet'teki tiradıma başladım:

— Anam olacak o namussuz kraliçeden babamın intikamını alacağım! Ben Prens Hamlet!... Babamın esrarlı ölümü, hiç bir zaman faili meçhul cinayetler dosyasında kalamaz!.. Adlî tıbba dilekçe vereceğim. Babamı mezardan çıkartıp, bu esrarlı cinayetin düğümünü çözeceğim. Amcam olacak kaatili de polis coplarına havale ediyorum!..

Bunları söyledikten sonra,

— Ofelya!.. Ofelyaaaaa!... Ofelyaaaa! diye bağırdım.

Kendimi Şişman Eleni'nin kolları arasına attım. Halk Hamlet rolünü beğenmemişti. Seyirciler,

— Zurna isteriz! Zurna isteriiiz! diye barbar bağırıyorlardı.

Bizim patron, halkın protestosuna fena halde kızdı, perdeyi indirtti. Bana da:

— Ulan! dedi, burası sahne... Kendini miting meydanında mı sandın, öyle her ağzına geleni söyleyecek...

Derhal işten çıkardı. Hoş ben burada işdeyken de para alamıyordum. Ama bir insan bir işde çalışırsa, ondan bundan borç alması kolay oluyor. Artık hiç kimseyi kafesliyemezdim.

Hamlet rolüne çıkarken giydiğim kışlık asker külotuyla, futbol çorabımı, bir de tıraş makinemi ve tarihi jiletimi alıp tiyatro çadırından çıktım. Çadırın önünde biriken hâlis enayiler, beni birbirlerine gösterip,

— İşte, işte!.. Burnuyla zurna çalan artist bu!.. diyorlardı.

Bir adam yanıma geldi,

— Bayım, dedi, sizinle biraz görüşmek istiyorum.

— Randevu almadan kimseyle konuşamam. Çünkü vaktim yok!.. dedim.

— Çok önemli, dedi.

— O halde bir cigara verin de aklım başıma gelsin!..

Kokulu filtreli cıgara uzattı. Sonra özel arabasına bindik. Beni büyük bir fabrikaya götürdü. Gayet lüks döşeli bir yazıhaneye girdik. İçerisi o kadar güzeldi ki,

— Burada ne güzel Hamlet oynanır, dedim, saray gibi yer..

Adam,

— Maksada gelelim, dedi ben bu fabrikanın sahibiyim.

— İnsan onu önceden haber verir, dedim, biz de ona göre durumumuzu alalım.

— Zararı yok, ben demokratım, dedi, öyle şeye aldırmam. Beni iyi dinle... Ben fabrikatörüm ama, hiç kimsenin hakkını yemem.

— Vah vah, dedim, öyleyse aç kalıyorsun demektir.

Kızdı.

— Ne münasebet!.. Ben sana sömürünün karşısında olduğumu söylüyorum. Çağır istediğin işçiyi, kendin sor...

Fabrikanın içine girdik. İşçilerden birine,

— Yahu, bu patron ne diyor, Allaşkına?... dedim.

— Doğru, dedi, biz burada, başka fabrikada çalışanların aldığından iki katı fazla gündelik alırız. Fazla gündeliklerimiz de işler. Yılda bir ay tatil yaparız. Tatilde paramızı alırız. Ayrıca çıkardığımız işten prim de alırız. Bayramlarda, yılbaşlarında ikramiye alırız.

Kendimi kaybetmiş,

— Vay anasını!... diye bağırmışım.

Tekrar yazıhaneye dönünce, patrona,

— Sen deli misin, yoksa aptal mı? dedim.

— Yooo... Çok akıllıyım, dedi.

— Pekiy, nasıl oluyor bu iş?

— Anlatayım da dinle! Eskiden fabrikamda üç yüz işçi çalışırdı. Tabiî az para alırlardı. «Ücretlerinize yüzde on zam yapsam ne kadar iş çıkarırsınız?» diye sordum. İki katı dediler. O zaman işçi sayısını iki yüze indirdim. Verim eskisine göre iki kat arttı. Tekrar sordum: «Gündeliğinizi yüzde on daha arttırsam ne kadar iş çıkarırsınız?» İki katı dediler. Elli kişi daha çıkardım. Verim dört katına çıktı. Böyle böyle fabrikada 25 işçi kaldı, hem onlar yılda bir ay tatil yapıyor, başka fabrika işçilerinden çok para alıyor, hem de ben eskiye göre on kat daha çok kazanıyorum.

— Pekiy, benden ne istiyorsun!

— Dur, ben de onu söyleyeceğim. Artık bu yirmibeş işçiyi daha aza indirmek imkânsız. Onun için başka çareler düşündüm. Fabrikanın içi tertemizdir, başka fabrikalara benzemez. Temiz yerde işçi daha iyi çalışıyor. Her yana pencereler açtırdım. Aydınlıkta işçilerin verimi daha artıyor. Sonra gördün ya, duvarlar, tavan pırıl pırıl boyalıdır. Renklerin insanlar üzerinde etkisi büyüktür. Mavi ve beyaz dinlendirir, uyutur, onun için hastaneleri maviye, beyaza boyarlar. Siyah renk insana kasvet verir. Pembe, sarı insanı oyalar. Ben renk uzmanıyımdır. Kırmızı, yeşil insanı tahrik eder, heyecana getirir, kanı hızlı hareket ettirir. Onun için yatak odalarını kırmızı yaparlar. Ben fabrikamın içini öyle boyadım ki, işçiler daha çok çalışıyorlar. Verim iki kat daha arttı.

— Benden ne istiyorsun?

— Dur, işte onu söylüyorum. Ben hiçkimseyi sömürmeden daha çok verim almak istiyorum. Onun için de işçilerimin müzik ihtiyacını tatmin etmeliyim. Müzik dinlerken insan farkında olmadan daha çok çalışır. Senden işte bunu istiyorum. Orkestra tutacaktım, pahalı geldi.

— Niçin plâk çalmıyorsunuz? Hoparlörle her yana ses yayılır.

— Hoparlörden madenî ses çıkar. Madenî ses insanın sinirini bozar, işçi iyi çalışamaz. Tabiî ses olmalı.

— Peki iyi...

— Yalnız birşey var. Alaturka olmaz. Sen alafranga bilir misin?

— Hem de en daniskasını...

— Çal bir Macar rapsodisi...

Burun zurnası, dil dümbeleğiyle bir rapsodi çaldım, bayıldı.

— Yalnız, zurnayla dümbelek yetişmez! dedi, ağzınla burnun işlerken elin, ayağın da boş durmamalı. Sana o zaman iki katı para veririm.

— Doğru, dedim, sağ elimi göbeğime vurup davul çalarım.

— Güzel... Ayağın boş mu duracak?

— Yooo... Ayakkabımın nalçalarını yere vurur, zil sesi çıkarırım.

— O da iyi... Başka?..

— Başka, başka?.. Başka?.. Hah, aklıma geldi, sol elim boşta kaldı, onu da kaba etime vurur, tempo tutarım.

— Başka?

— Bir iki yerim daha var ama vallahi bana çok gerekli.

— Mükemmel. Tekbaşına altı kişilik bir orkestranın işini göreceksin demektir. Böyle bir orkestra tutsaydım, en az günde iki yüz lira vermem gerekirdi.. Oysa sen elli liraya fitsin, değil mi?

— Oynarım bile... Ben değil günde, haftada elli lira kazanamıyordum.

— Öyleyse anlaştık. Görüyorsun ki ben işçilerime herkesin verdiğinden iki üç katı fazla para veriyorum. Yalnız bu kadar değil, onların daha iyi çalışmaları için ne isterlerse yaparım. Söyle sen ne istiyorsun? Yeşil boya mı, kırmızı badana mı, elbise mi, içki mi?

İyi kalpli patronun yüzüne baktım:

— Hiç, ama hiçbirşey istemiyorum, teşekkür ederim, dedim, eğer beni gayrete getirmek istiyorsanız, yalnız birtek şey yapın, yeter.

— Söyle, derhal yapayım. Nedir?

— Senin suratını görmiyeyim, bu bana yeter.

Patron sevindi:

— Ver elini, anlaştık... dedi, hadi başla zurnaya...

ZARİF
HATIRALAR

Bizim Doğan, üç yılı geçti, iş güç yapmıyor, ama gül gibi geçiniyor. Eğer tek başına, bekâr olsa, buna pek aldırmayacağım ama, başında dört can var. Üstelik çok da iyi yaşıyorlar.

Üç yıl önce benden bin lira borç almıştı, dört gün sonra getirdi, verdi. Çok iyi biliyorum, hiçbir işi gücü de yok, miras da yemedi. Geçen gün,

— Sorması ayıp ama Doğan, dedim, sen benim eski arkadaşımsm, çekinecek bir şey yok. Kuzum, ne iş yapıyorsun da para kazanıyorsun?

Doğan güldü,

— İş miş yaptığım yok, dedi. Biliyorsun beşyüz lira aylıkla memurdum. Çekmediğim sıkıntı kalmadı. Çıktım memurluktan, şimdi çok şükür iyi kazanıyorum, hem de hiç çalışmadan. Üstelik para da biriktiriyorum.

Aklıma kötü şeyler geldi. Eski bir arkadaşım olduğu için,

— Aman Doğan, sakın... dedim.

— Yooo... dedi, kanunsuz iş yapmıyorum. Merak etme! Tastamam kanuna uygun.

— Nedir bu iş peki?

— Düşündüm taşındım. Memlekette hergün yeni yeni iş alanları açılıyor. Herkes havadan para kazanıyor. Ben neye kazanmıyayım, dedim, Bir kazanç kapısı da ben buldum.

Büsbütün meraklandığımı görünce,

— Haydi eve gidelim de gör, dedi.

Doğan'ın evinde koca bir oda, masa lâmbaları, biblolar, süslü çerçeveler, vazolar, saksı altları, değerli albümler, deri cüzdanlar, abajurlar, daha bu çeşit bir sürü eşya ile doluydu.

— Bunlar ne Doğan? Yoksa evde çoluğa çocuğa bunları yaptırıp satıyor musun?

Böyle dedim ama, bu güzel eşyalar çoluk çocuk işi değildi. Gazetedeki bir ilânı gösterdi,

— Oku şunu! dedi.

OKMEYDANI AJANSIMIZ
Bugün emrinizdedir

Bankamızın Okmeydanında bugün açılan şubesinde 100 lira hesap açtıranlara çok zarif ve nadide hâtıralar verilecektir. Ayrıca falan filân..

ŞEY BANK

İlânı okvıduktan sonra,

— Bu ne? dedim.

Saatine baktı,

— Haydi, dedi, atlayalım bir arabaya, Okmeydanı'na gidelim. Nasıl para kazandığımı o zaman daha iyi anlarsın.

ŞEY BANK'ın Okmeydanı'nda o gün açılan şubesine gittik. Banka davetlilerle dolu idi. Her tarafta sepet sepet çiçekler vardı. Mükemmel de bir büfe, pastalar, limonatalar, sandviçler, şuruplar...

Doğan,

— Ye Allaşkına, çekinme! diyor.

Patlayasıya yedik, hâlâ Doğan ikram ediyor;

— Vallahi darılırım, şu kestane şekerlerinden de al! Çok nefis...

— Buraya kadar doydum Doğan.

— Üstüne vişne suyu iç, bastırır, istersen elma suyu....

— Patlayacağım yahu...

— Aman şu fondanlardan al, pek nefis şeyler...

— Babanın malı gibi ikram ediyorsun.

— Babamın malı olsa hiç ikram eder miyim? Bu daha birşey değil. Ben beş altı yoksul kızın, banka ajanslarının açılış törenlerinde nişanlarını yaptım.

— Atma...

— Vallahi... kızları nişanladım. Davetlileri de yeni açılan banka şubelerine çağırdım. Burada yediler, içtiler, bir ara nişan yüzüklerini de taktım... Hazır her yanda çiçekler de var. Çiçeklerin arasında nişanlıların resimlerini de çektirdim. Oldu bitti. Kaç yoksulu sevindirdim. Böyle bir nişan töreni yapsan iki bin liraya çıkmaz.

Ben üç yıldır, lokantalara gitmiyorum. Nasıl olsa en az hergün biriki banka şubesi açılıyor. Öğle yemeklerini tıka basa bu açılış törenlerinde yiyorum. Hattâ bazan çoluğu çocuğu getirip onlara da yedirtiyorum. Kuzu gibi doyuyoruz. Akşama bile yiyemiyoruz. Eşi dostu da davet ettiğim oluyor.

— Peki be Doğan, hiçbirşey demiyorlar mı?

— Nasıl derlermiş? Ben bütün bankaların müşterisiyim.

— Şu senin yeni bulduğun kazanç yolunu öğret!

— Dur, acele etme. Kremşokolo yer misin?

— Mersi.

Yenildi, içildi. Doğan beni salonun bir köşesine götürdü.

— Bak! dedi.

Burada da tıpkı Doğan'ın evinde gördüğüm eşyalardan vardı, abajurlar, dolma kalemler, biblolar, eşarplar... Ajansa her yüz lira yatırana hâtıra olmak üzere bu zarif hediye eşyalarından birini veriyorlardı. Doğan cüzdanından on yedi bin lira çıkardı.

— Yarın başka bir şube açılıyor, dedi, on bini kalsın.

Yedi bin lirasını bankaya yatırdı ve her yüz liraya bir hediyeden yetmiş hediye aldı.

— İşimiz bitti, haydi gidelim, dedi.

Aldığı hediyeleri bir taksiye zor doldurduk. Arabada,

— Ben bu kazancı yine anlamadım, dedim.

O eşyaların fiatlarını hesaplamaya başladı:

— Şu vazo on lira...

— Vermezler, dedim, yirmiye bile zor alırsın.

— Alırken öyledir ama, satarken yarı fiatına gider. Zaten ben ucuz pahalı demeden satıyorum. Şu iki eşarp on beşerden otuz. Şu cüzdanlar, ikişer buçuk desen yedi buçuk eder.

Hediyelerin hepsinin kendine göre fiatlarım koydu, topladı,

— Buradan kazancım 280 lira. Sabahleyin de başka bir banka şubesinin açılışına gitmiştim. Oradan da 130 lira kazandım. Demek günlük kazanç 410 lira. Bugün az oldu. Bazı günler, altı yedi yüz lira kazanıyorum.

— Doğan, vallahi anlayamadım. Sen bu malları satıyorsun, iyi... Ama her açılan şubeye yatırmak için yedi sekiz bin lirayı nereden buluyorsun?

— Yok canım, o kadar para gerekli değil.. Topu topu yirmi bin liram var. Bankaya paramı yatırıyorum. Üç gün sonra gidip paramı çekiyorum. Sattığım hediye malların parası bana kâr kalıyor. Sonra oradan çektiğim parayı, yeni açılan başka bir banka şubesine yatırıyorum.

— Kolay iş...

— Yooo... Kolay değil. Gün oluyor, üç dört banka şubesi birden açılıyor, hepsine yetişemiyorum.

— İyi ama Doğan, herkes senin gibi yaparsa bu bankalar batar kardeşim.

— Birşeycik olmaz. Hem ben paramın hepsini çekmiyorum ki. Ayıp olur diye bir iki lirasını bırakıyorum. Meselâ bu ŞEY BANK'ın İstanbul'da kırk şubesi var. Benim de şubede birkaç liralık hesabım var. Bankalar işte o benim paralan işletip dünya kadar kazanıyorlar. İş, onu işletmesini bilmekte. Hadi ben bunlan Kapalıçarşıya götürüp de satayım. Şu yükten kurtulayım.

Ben arabadan inerken, taksinin radyosu bir banka reklâmı veriyordu: «Her yüz liralık hesap açtırana kıymetli, nadide ve zarif hediyeler, Karacaahmet ajansımız yarın açılıyor.

Trınk Bank! Tnnk Bank! Trınk Bank!»

GEMİYİ İSTİLÂ EDEN SALYANGOZLAR

— S. **O.** S.! S. **O.** S.!. Nokta, hat, hat, hat, nokta, nokta, nokta, hat. S. O. S!. tat, tââ, tat, tat, tââ... tat... S. O. S!. Hat, hat, nokta, hat, nokta. S. O. S!.

Telsiz, UNKAPANI şilebinden geliyordu. En yakın liman başkanlığının telsizcisi, Unkapanı şilebine morsla sormuştu:

— Ne var?

Gelen cevap kısaydı:

— Adalar denizi, sıfır sıfır üç derece kuzey, sıfır sıfır, bir derece üç saniye batıdayız. Gemiyi salyangozlar ele geçirdi. Tehlike büyük. S. O. S!. S. O. S!.

Unkapanı şilebinden sonra alınan haber, işte bu kadarcıktı. Liman başkanlığının telsizcisiyle, başka yerlerdeki, seferde olan gemilerin telsizcileri boşu boşuna manipleye bastılar. Unkapanı şilebinden, başka hiçbir cevap alınmadı .

Haber, birkaç dakika içinde Adalar Denizi'ndeki bütün gemilere verildi. Telsizler durmadan çalışıyordu:

— Unkapanı şilebini salyangozlar ele geçirdi..

•

— Salyangoz mu?

— Evet salyangoz.

— Ne salyangozu?

— Ne bileyim ben ne salyangozu? Telsizcinin son sözü, salyangoz, olmuş. «Salyangozlar gemiyi zaptetti» demiş, sonra susmuş.

— Salyangozu anlamadım. Bu bizim bildiğimiz sümüklü böcek olmasın sakın?

— Sümüklü böcek mi? Sümüklü böcek gemiyi zapteder mi yahu?

— Peki, öyleyse nedir bu salyangoz? Yanlış anlamış olmasınlar?

— Zannetmem... Bir kişi değil ki, bütün telsizciler aynı imdat işaretini almışlar... Bizim telsizci onsekiz yıllık telsizci. «Unkapanı şilebi, salyangozların eline geçti» demiş.

— Demek, sana göre bu salyangozlar, sümüklü böcek olamaz.

— Sümüklü böcek gemiyi zaptedebilir mi kardeşim?

— Orasını bilmem. Şimdi biz «TAHLİSİYE» ye ne diye bildirelim?

— Biz ne aldıksa, onu satarız. Salyangoz, salyangoz...

•

— Unkapanı şilebini salyangoz...

— Evet...

— Bunlar korsan filân olmasın.

— Bilmem ki...

— Salyangoz korsanları.

— Bak şu haritaya.

— Sardunya adası var, Sakız var, Sisam adası...

— Sardunya'yı salyangoz anlamasınlar!.
— Bilmem... Belki de Sardunya korsanlarıdır.

•

Unkapanı şilebine İstanbul limanından beş ton salyangoz yüklenmişti. Salyangozlar sandıklar içinde ambara kondu. Bu salyangozlar Fransa'ya gidecekti. Daha başka yükler de alan gemi, yola çıktı... Geminin hareketinin ertesi gecesiydi. Kaptan yatağında uyuyordu. Yüzünde gezinen yumuşacık ve ıslak birşeylerle uyandı. Elini yüzüne attı. Yumuşak, cıvık bişey... Bişey değil, birkaç şey... Gece lâmbasını yaktı... Yaz sıcağında han odasında tahta kurusu istilâsına uğramış gibi, bütün vücudunu, yatağı, salyangozlar sarmıştı. Kaptan bağırarak kamarasından fırladı. Ayağını attığı yerde çıtır çıtır salyangoz eziyordu. Kimisi kabuklarından çıkmış, kimisi sırtında kabuğunu taşıyan binlerce salyangoz...

Kaptanın sesini ilk duyan, dümenci ile nöbetçi tayfa olmuştu. Sese koştular. Daha doğrusu koşmak istediler ama, koşamadılar... Dümenci ilk adımını atar atmaz, bir salyangozun üstüne bastı. Basmasiyle de ayağı kayıp güvertenin üstüne kapaklanması bir oldu. Elinin altında da iri ceviz büyüklüğünde birşeyler kıpırdayıp duruyordu.

O sırada ikinci çarkçı güverteye fırladı. Bütün makine dairesini salyangozlar sarmıştı. Yerler, duvarlar, makineler, pistonlar, saatler...

Yalnız makine dairesini böyle sanan çarkçı, güverteye çıkarken büsbütün şaşırdı. Merdivenler, trabzanlar, hattâ geminin direkleri, halatları bile salyangozla örtülmüştü...

Gemicileri bir korku aldı. Tehlike gerçekten

büyüktü. Çünkü hiç kimse, bu küçük hayvancıklara elini süremiyordu. Hattâ kaptanı bir öğürtü almış, doğru helanın musluğuna koşmuştu. Ama helayı, musluğu pencereleri de salyangozlar istilâ etmişti. En son bağırarak güverteye çıkan ateşçi oldu. Kazan dairesinde salyangozlardan bir karış boş yer kalmamıştı.

Gemi su alsa, delinse, pervanesi kırılsa, korku bu denli büyük olmazdı.

Tayfalar çalı süpürgeleriyle salyangozları süpürüp, denize atıyorlar, ama onlar bir yandan ağır ağır, boşalan yerleri doldurmaya devam ediyorlardı. Sanki durmadan doğuruyor bir yerden kaynıyordu...

Salyangozlar gemicilerin üstüne yürümeye başladılar. Son çare, imdat istemek... Telsizci, büyük bir tiksinti içindeydi, en çok iğrenen oydu. Saatlerdir öğüren kaptan, emir verdi:

— Çabuk, imdat iste!.

Telsizci, salyangozların kapladığı telsiz âletine yaklaştı. Elini sürmeye iğrendiği için, ayaklariyle telsizi kaplayan salyangozları itti, telsizi çalıştırdı:

— S. O. S!. S. O. S!. Gemiyi salyangozlar ele geçirdi.

Salyangozlar ayaklarından, yüzüne doğru yürümüşlerdi. Bağırarak dışarı fırladı. Telsizi görecek, manipleye basacak hali yoktu.

•

Unkapanı şilebi bu mücadele içinde Marsilya'ya kapağı attı. Gemiyi salyangozlardan temizleyemediler ama, batmadan kurtarabilmişlerdi.

Şilebi bir ilâçla, meselâ zehirli bir dumanla te-

mizlemekten başka çare yoktu. Kaptan, ikinci kaptan, çarkçıbaşı, makinist, daha birkaç gemici kendilerini karaya dar attılar. Hemen bir otele gittiler, soyundular. Elbiselerinin ceplerinden bile salyangozlar çıkıyordu. İlk iş otelde banyoya girdiler, yıkandılar. Elbiselerinin üstünde salyangozların gümüş parlağı izleri duruyordu. İki gün gemide yemek yiyemiyen gemiciler, hemen otelin lokantasına indiler. Kaptan garsona,

— Aman bize yemek... dedi.

— Ne emredersiniz?

— Ne olursa olsun. Biz yoldan geldik. En iyi yemeğiniz neyse getirin.

Tıka basa karınlarını doyurdular.

Çarkçı,

— Çorba çok nefis! dedi.

Makinist,

— Kızartma da enfes! dedi.

Kaptan,

— Ya bu haşlamaya ne buyurulur! dedi.

İyice karınlarını doyurdular.

Bir gemici,

— Dana eti bu, dedi.

— Sanmam.

— Dana eti kardeşim. Buz dolabında dinlendiriyorlar, sonra şaraba da yatırıyorlar. İşte böyle yumuşuyor.

— Kuzu eti...

— Bana kalsa balık!

— Garson, baksanıza garson.

— Efendim.

— Bu kızartma ne eti?

— Beğendiniz mi mösyö? Geçen hafta Türkiyeden bir gemi salyangoz gelmişti.

— Neee?

— Şu haşlama?

Garson, müşterilerini memnun ettiği için gülümseyerek:

— Evet, dedi. O da salyangoz.

— Nee? Çorba?

— Bizim patron, lokantanın yemeklerine çok önem verir efendim. Paradan kaçmaz. O da salyangoz çorbası.

— Salata?

—Evet mösyö... Salyangoz salatası!.

ŞERMENDİ NE ZAMAN DOĞDU?

— Çok büyük bir bilgindir,

— Buluşları var mı?

— Bu da soru mu? Sizin bunu sormanızı çok görürüm. Halk neyse ama aydınlar da bilime karşı ilgisiz davranıyorlar.

— Söylesenize canım, ne yapmış bu ünlü bilgin?

— Edebiyat tarihlerimizin bugüne kadar hep yanlış yazdıkları bir tarihi düzeltti.

— Şimdiye kadar yanlış yazılan tarih neydi?

— Ondördüncü yüzyılda yaşamış Şair Şermendi var ya...

— Bilmiyorum.

— Koca bir divanı vardır. El yazması tezkirelerin çoğunda adı geçer.

— Evet?

— İşte o şair Şermendi'nin bütün edebiyat tarihleri 4 Mayısta doğduğunu yazarlar. Üstad, Şermendi'nin dört Mayısta doğmadığını ispat etti.

— Nasıl ispat etti?

— Altıyüz sayfalık bir kitap yazmakla..

— O kitapta ispat ediyor mu?

— Hayır... Böyle önemli bir mesele bir ciltle insana ispat edilebilir mi? Birinci cilt ancak meseleye giriş...

— Yâni?.

— Yâni, birinci ciltte üstad, Şermendi'nin dört Mayısta doğmadığını söylüyor.

— Sonra?

— Sonra, artık ikinci ciltte mi olur, yoksa üçüncü, dördüncü ciltte mi, orada da dört Mayıs tarihinin yanlışlığını ispat edecek. Beşinci, altıncı ciltlerde de Şermendi'nin doğduğu doğru tarihi bildirecek.

— Hepsi kaç cilt olacak?

— Daha belli değil. Şimdiye kadar ancak bir cildini yazabilmiş. Bunun için de onbeş yıl çalıştı.

— Ne diyorsunuz? On beş yıl mı?

— Elbette... Anlaşılan siz bilimin ne demek olduğunu hiç bilmiyorsunuz.

— Öbür ciltleri ne zaman yazılacak?

— İnşallah, Allah ömür verir de yaşarsa, onbeş, yirmi yıl sonra ikinci cildini bitirir. Çünkü üstad şimdi altmışdört yaşında...

— Ya, Allah geçinden versin...

— O zaman, onun kaldığı yerden başka bilginler çalışmaya başlarlar.

— • Birşey sorabilir miyim? Çok merak ettim. Bu Şermendi dediğiniz Şair dört Mayıs'ta doğmamış da, ya ne zaman doğmuş?

— İşte edebiyat tarihini aydınlatan esas nokta da bu. Şermendi dört Mayıs'ta değil, üç Mayısı dört Mayıs'a bağlayan gece doğmuş. Saat yirmi dörtten önce doğduğu için, üç Mayıs'ta doğmuş olması gerekirken, bütün edebiyat tarihçileri bu noktada yanılmışlar, dört Mayıs diye yazmışlar.

— Hepsi, hepsi bu kadarcık mı?

— Az şey mi bu? Bir eski şairin doğduğu tarihi ortaya koymak az şey midir?

— Bunu, biriki satırla yazamaz mıydı? Bunun için mi altı yüz sayfa yazdı?

— Eğer, biriki satırla bunu açıklasaydı, o zaman senden, benden ne farkı kalırdı? Bilgin demek, herkesin bildiği şeyleri, hiçkimsenin bilemeyeceği biçimde yazabilen, beş kelimeyi beşyüz sayfa uzatabilen adam demektir. Bir bilginle, bir bilgisizin ayırımı işte budur.

— Öyleyse şair Şermendi'nin dört Mayıs'da değil, üç Mayıs'ta doğduğunu siz nasıl anladınız? Kitabı okuyup da mı anladınız?

— Saçma bir soru. Hiçkimse bir bilginin yazdığı eseri okuyarak, onun ne demek istediğini anlayamaz. Bilim o kadar derindir ki...

— Ben de onu soruyorum. Öyleyse siz nasıl öğrendiniz?

— Şüphesiz kitaptan değil. Bana kendisi söyledi. Zaten bu kitaplar okunsun diye yazılmaz ki...

— Peki, ne diye bu kitapları basarlar?

— Anlaşılan, bilim için en ufak bir düşünceniz yok. Bir eser, ne kadar çok satılır, anlaşılır, okunursa, o kadar değerinden kaybeder. Onun için bilginler, kitaplarının okunup anlaşılmasını değil, raflarda dura dura tozlanmasını daha çok isterler. Az okunan, hattâ hiç okunmayan, zor anlaşılan, hattâ hiç anlaşılmayan kitap, yazarının değerini arttırır.

— Şaştım doğrusu.

— Bunda şaşılacak ne var? Siz hiçkimsenin anlamıyacağı lâf etmeyi kolay mı sanıyorsunuz? Bakın şurda saatlerdir konuşuyoruz, birbirimizi anlıyoruz. Göreyim sizi, yalnız beş dakikacık kimsenin

anlıyamıyacağı lâf edin bakayım. Kolay mı?

— Zor.

— Zor değil, olanaksız. Beş dakikacık konuşmak değil, bir de beşyüz sayfa yazmayı düşünün. Hem de öyle saçma sapan değil. Bazı deliler de saatlerce, hattâ günlerce birbirini tutmayan, saçma sapan lâf ederler ama, hiçbir zaman bilgin olamazlar. Bilginlerle delilerin farkı şudur: Bir bilgin hiçkimsenin anlıyamıyacağı beşyüz sayfalık bir eser yazınca, içinde noktasına, virgülüne kadar bitek gramer, sentaks yanlışı, bozuk birtek cümle, küçük bir mantıksızlık, çelişme bulamazsın. Delilerinse böyle düzgün, dilbilim kurallarına uygun olarak saçmalamaları olanaksızdır.

— Bişey daha öğrenmek istiyorum. Üstad, Şair Şermendi'nin dört Mayıs'ta değil de, üç Mayıs'ı dört Mayıs'a bağlayan gece doğduğunu nasıl ispat ediyor?

— İspat ettiği filân yok... Mesele şu: Şermendî, divanındaki şiirlerinden birinde şöyle diyormuş: «Ben, dün ile yarın selâmlaşırken dünyaya geldim.» Çok açık değil mi? Dünle yarın ne zaman selâmlaşırlar? Saat 24 de değil mi? «selâmlaşırken» dediğine göre, daha selâmlaşmamışlar selâma hazırlanıyorlar, demektir. Yâni, saat 24 olmamış, belki beş dakika, belki iki dakika var. Böyle olunca demek ki Şermendi dört Mayıs'ta değil, üç Mayıs'ta doğmuş oluyor.

— İyi ama azizim, bütün bunların neye yaradığını anlayamıyorum.

— Bir işe yaramıyor mu sanıyorsun? Bir bilgin çıkıp Şermendi'nin üç Mayıs'ta saat 11.30 da doğduğunu ispat için üç cilt eser yazacak. Öbürü çıkıp 11.30 da değil, 11.35 de doğduğunu ispat için beş

cilt yazacak. Derken böyle böyle Şair Şermendi'nin doğduğu yer, saat tastamam ortaya çıkacak.

— Affedersin, yine anlayamadım. Şermendi üç Mayıs'ta değil de, dört Mayısta doğsa, 11.30 da değil de, 11.35 de doğsa ne olur, bundan ne çıkar?

— Azizim, bütün bunlar olmasa edebiyat tarihi olur muydu sanıyorsun? Bir bilgin üç Mayıs diyecek, öbürü, hayır dört Mayıs diyecek, tartışma başlayacak. Hangisi daha çok, daha anlaşılmaz, daha içinden çıkılmaz şeyler yazarsa, o daha bilgin olduğunu ispat edecek.

— Anlamıyorum, bunun yararı nedir?

— Yahu, birtakım insanlar bu işlerle uğraşarak profesör, ordinaryüs profesör olurlar, ün kazanırlar. Hem rahat yaşarlar, saygı görürler, hem de isimleri yarına kalır. Bilginler olmasaydı, örneğin Şermendi'nin hangi gün, hangi saatte doğduğunu bilemiyecektik. Daha bunun gibi birçok gerçekleri öğrenemiyecektik. Bilgisizlik içinde, kapkaranlık bir dünyada yaşıyacaktık.

İnsanlık böyle ilerliyor. Bir bilgin, hiç yoktan ortaya bişey atıyor, öbürü, hayır öyle değil, böyle diyor. Bir tartışma başlıyor. Başka biri çıkıyor, ne öyle, ne böyle diyor. İşte böyle böyle dünyamız adım adım ilerliyor.

— Çok doğru... İnsan düşünüyor da, eğer bilginler olmasa hiçbir gerçek ortaya çıkmayacakmış gibi geliyor. Aman Tanrım! Gerçeklerin aydınlanmadığı kapkaranlık bir dünyada nasıl yaşardık? Onlar olmasa hiçbirşey bilemiyecektik. Hattâ şair Şermendi'nin ne zaman doğduğunu bile bilemiyecektik; onu 4 Mayıs'ta doğmuş sanacaktık. Böyle bir dünyada yaşanamazdı. Bilginler olmasa ne yapardık bilmem ki...

BÜYÜK İKRAMİYE

Radyoda spiker şöyle diyordu:

«O kadar para cebinize sığmaz, çantaya, bavula sığmaz. Arabayla taşınmaz. En iyisi bin tane bin liralık yapınız. Yılbaşı çekilişinde bir milyon lira kazanabilirsiniz.»

Tut ki, çıktı. Evet çıktı bana, amorti değil, teselli mükâfatı değil, elli lira, yüz lira değil, tastamam bir milyon lira. İster inanın, ister inanmayın, şimdi siz bir milyonerin yazısını okuyorsunuz. Önce şunu söyliyeyim, bu benim son yazım. İlk yapacağım iş, bundan sonra yazı yazmamak. Bir milyon lirası olan biri olarak, bundan sonra hiç on liraya, yirmi liraya yazı yazar mıyım? Bin lira verseler yine yazmam. Geçti efendim, geçti... Yazmam! Bir milyonerin daha hâlâ yazı yazarak para kazanmaya çalışması kadar gülünç birşey olmaz. Ben piyangodan kazandığım bu bir milyon lirayı yazı yazarak kazanabilmek için, aldığım paranın on parasını harcamadan, yâni yemeden içmeden 66 bin 667 yazı yazmalıyım. Taş çatlasa insan günde bir, haydi iki yazıdan çok yazamaz. Yani durmamacasma 150 yıl yazmam, hem de yazıdan aldığım parayı hiç harca-

madan biriktirmem gerekirdi. Siz, söyleyin, bundan sonra yazı yazılır mı?

İlk zorluk, tıpkı, spikerin söylediği gibi parayı taşımaktan çıktı. Bir milyon bu... nereye sığar, nerede taşınır? Bu iş öyle birin önüne altı tane sıfırı sıralamak kadar kolay değil.

Eğer benim gibi bütün ömrünüzde birkaç bin lirayı bir arada görmemişseniz o zaman bir milyonun hayali bile zordur. Hiç boşuna uğraşmayın, bir milyonu düşünemezsiniz. Cebe sığmaz, çantaya, bavula girmez. Bir araba yükü para... Bereket spiker söylemişti de oradan aklımda kalmış.

— Bin tane bin lira isterim! dedim.

Bin tane binliği bir araya getirmek kolay mı? Ara tara, koca bankada bin tane binliği zor bir araya getirdiler. Bin tane binlik deyip geçmeyin. Bin yapraklı bir kitap, yada defter düşünün.

Daha bankadan çıkar çıkmaz beni bir korku alır. Ya birisi üstüme saldırır da paraları kapar giderse... Dünyanın bin türlü hâli var. Neler duyup, neler görüyoruz... İki elim sıkı sıkı göğsümün üstünde, paralan kalbime bastırıyorum. Yoldaki insanlara bakıyorum. Hepsinin de gözleri parlıyor, kötü kötü bakıyorlar. Bakışlarında uğur yok. Üstüme ha saldırdılar, ha saldıracaklar.

— İmdaaat!.. diye bağıracağım ama, kimden imdat istersin? Bu kez imdat için gelenlerin beni soymıyacakları nerden belli? İnsan bu, çiğ süt emmiş, yapmıyacağı kötülük yoktur. Ben bu insanları bilirim. Nerden mi? Kendim de insanım da ondan. Hey Tanrım! Ne yapsam?.. Kalabalıkta paramı çarpacaklar diye korkuyorum; tenhada üstüme saldıracaklar diye korkuyorum. Ah bu insanlar, hepsi, hepsi de namussuz...

Orta yerde kala kaldım. Bir kez sağlıkla eve kapağı atabilsem. Tam o sırada Rıza ile hapa hap karşılaşmıyayım mı? Tuh Allah kahretsin... Görmezlikten geldim. Hattâ o arkamdan,

— Hasaaan... Hasaan!. diye bağırırken, ben çoktan karşı kaldırıma geçtim ama, para etmedi. Vicdansız arkamdan yetişip koluma yapıştı.

— Yahu, sağır mı oldun, arkandan bağırıp duruyorum da hiç duymuyorsun.

— Nezleden kulaklarım ağır işitiyor biraz.

— Ne o, gülüp duruyorsun, sevinecek bişey mi oldu?

Bak sen şu alçağa... Yoksa bir milyonun kokusunu mu aldı? Böyledir bu insanoğlu. Tazı, tavşan kokusu alır gibi para kokusunu alırlar. Demek ben bir milyonu cebime yerleştirince farkında olmadan sırıtmaya başlamışım. Anlaşılan hiç gülmeye gelmiyor. Hemen suratımı astım.

— Yooo, dedim, bugün o kadar üzüldüm ki, ne halt ettiğimi bilmiyorum.

— Ne oldu? Geçmiş olsun. Bak şimdi suratın hemen değişti. Rengin bile soldu.

Birdenbire usturuplu bir yalan da kıvırdım.

— Hiç sorma, dedim, bugün elli lira düşürdüm.

Rıza,

— Vah, vah, vah, dedi, üzüldüğün kadar varmış. Ne yapalım, Allah can sağlığı versin.

Rıza'nın üzüntüsü gerçekten büyüktü. Çünkü bizim için elli lira çok önemli ve zor kazanılan bir paraydı.

— Üzülme, sağlık olsun, diye beni avutmaya çalıştı. Yakamı zor kurtardım. Ondan ayrıldım, yüz adım gittim gitmedim. Sadi ile karşılaşmıyayım mı! Üst üste bu kadar terslik, olur şey değil. Cebimde

metelik olmadığı zaman fellik fellik arkadaş ararım da hiçbirini bulamam. Şimdi sanki yol kesiyor namussuzlar. İlk lâfı da,

— Ne o Hasan, sende bişey var, demek olmadı mı!

Büsbütün pirelendim. Acaba cebimdeki binlikleri mi çaktı?

— Yoooo, diye bağırdım, vallahi billahi, hiçbişey yok.

Elimi, kalbimin üstündeki paralara bastırdım.

— Yoksa kalbinden mi rahatsızsın? Suratın asık, rengin soluk...

— Evet, diye kekeledim.

— Yüzün de sapsarı. Bişeye canın mı sıkıldı?

— Sıkılmaz mı Şadi'ciğim, geçim derdi.

— Aldırmaa. Hepimizin başında.

— Aldırma olur mu birader...

— Ne yapalım?

Hemen yolumu çevirdim.

— Bana müsaade, dedim, şurada birisine uğrayacağım.

Köşeyi sapar sapmaz Asaf'la burun buruna gelmez miyim!

O da suratımın aşıklığının, soluk rengimin nedenini sordu. Ona da bişeyler söyledim.

— Bu akşam çoluk çocuk size geliyoruz, dedi.

İşte o zaman aylardanberi Asaf'ı bize çağırdığımı hatırladım. Düpe düz halt etmiştim.

— Bu akşam evde yokuz, dedim.

— Eh öyleyse yarın geliriz.

— Yarın da birisine sözlüyüz.

— Öyleyse öbürsü gün.

— Öbürsü gün mü?— Dur bakayım, haaa öbürsü gün birisine davetliyiz.

— Çarşambaya geliriz öyleyse...

— Çarşambaya kadar evden taşınıyoruz.

— Nereye?

— Daha belli değil. Ben sana ne zaman geleceğini sonra söylerim. Hadi Allasmarladık.

Arkama bakmadan koştum. Bir tanıdıkla karşılaşmamak için hem sağa sola bakmıyor, hem de tenha yoldan koşuyordum.

Karıma, büyük ikramiyenin çıktığını, parayı almaya gittiğimi söylediğim, birden aklıma gelince az kalsın çıldıracaktım. Hiç böyle şey kadına söylenir mi? Karı kısmına güven olur mu? İster misin bir milyona konmak için beni zehirlesin, ondan sonra da paracıkların üzerine oturup bir genç herifle evlensin. Her ne kadar onsekiz yıldır bir yastığa baş koyuyorsak da, yine de bu kadın kısmına güvenilmez. Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki, sağ gözden sol göze güven yok.

Evde, çoluk çocuk beni sevinçle karşılarken az kalsın merdivenden yuvarlanıyorlardı. O asık suratımla,

— Nedir bu haliniz? Siz deli misiniz? diye bağırdım.

Boynuma sarılan kızım, üstüme atlayan oğlum donup kaldılar. Karım,

— Paraları almadın mı? diye sordu.

— Para mı? Ne parası?

— Canım piyangodan büyük ikramiye çıktı ya.. Bir milyon lira.

— Nerde bizde o şans! Numara yanlışmış. Bir numara yüzünden kaybettik. Sekizi dokuz görmüşüz.

Sanki bir milyon lira ellerine geçmiş de kay-

betmişler gibi üzüldüler... Benim suratımdan düşenbin parça. Karım,

— Ne üzülüyorsun canım, dedi, sağlık olsun.. Hadi bir kahve yapayım da iç...

Karım beni ille zehirlemeyi koymuş kafasına. Yılan gibi bakışı var.

Gülüyor ama içindeki zehiri anlıyorum. Kahveyi içmedim tabiî. O görmeden saksıya döktüm.

Kız da anasına çekmiş. Sırıtıyor.

— Babacığım, babacığım! diyor ama, ben onun ruhunu okuyorum. Hele oğlanın, içinden, «Ulan moruk, yaptığın numarayı yutmadık. Gebersen de mangırlara konsak!» diye geçirdiğini anlıyorum.

— Salih Bey geldi, dediler.

Salih'e iki yüz lira borcum var. Onun durumu da iyi değil ama, arkadaş canlısı olduğundan, sıkışık bir günümde bana iki yüz lira vermişti. Acaba ikramiye çıktığını duydu mu? Eğer duyduysa, «Ben sana nasıl iyilik yaptıysam sen de bana...» diye tutturur.

Doğrusu bu Salih'e içimden hiç olmazsa iki bin lira vermek geliyor. İki bin lira vermekle kılım bile kıpırdamaz. Daha geride 998 tane bin liram kalır. Ama veremem. Duyulur. Herkes para istemeye gelir. Bana her iyilik yapana, ben de ikişer bin lira. versem 20 milyonum olsa yine yetmez. Ne yapsam bilmem ki... En iyisi, dur ben biliyorum yapacağımı.

Salih,

— Ne oldu, neyin var? diye sordu, sen şen, şakacı bir adamdın. Sana böyle surat asmak hiç yakışmıyor.

Bu işin neşesi mi kaldı? Biraz güleyim, sırıtayım da hemen para isteyin, yağma yok.

— Aman Salih kardeşim, dedim. Sana borcu-

mu ödeyemedim. Şimdi de çok acele yirmi liraya ihtiyacım var.

Hemen çıkarıp yirmi lirayı verdi. En iyi yolu bulmuştum. Önüme gelenden para istersem, benim paralı olduğumu anlamazlardı.

— Sıkılma, Allah büyük, dedi, gitti Salih.

Arkadan Murat geldi. Ondan da yirmi lira borç aldım.

— Nedir bu halin, dedi, suratından düşen bin parça oluyor...

— Hastayım, dedim.

— Hemen ilâç al da yat, dedi.

Onun arkasından bir misafir daha gelince işin rengi değişti. Bunlar her halde bana büyük ikramiyenin çıktığını biliyorlar, numara yapıyorlardı. Borç isteyip dostluklarını denediğimi sanıyorlardı.

Başka zaman olsa kapımı açmaz namussuzlar.

— Bundan sonra bana kim gelirse evde yok deyin! diye de tenbih ettim.

O gece paranın korkusundan karımla yatmadım. Karımla yatağımız ilk o gece ayrıldı. Hastalık bahanesiyle başka odaya geçtim. Herkes gözüme düşman görünüyordu. Beni öldürüp paracıklarımı alacaklar. Pencereyi sıkı sıkı kapadığım, kapının arkasına masayı, sandalyeleri dayadığım halde gözümü uyku tutmadı. İki elim paraların üstündeydi. Gözüm dalar gibi olunca karım, çocuklarım, akrabalar, arkadaşlarım üstüme saldırıyorlardı. Bağıra bağıra kendi sesimden uyanıyordum.

Sabahı zor ettim. Parayı bankaya yatırsam, diyordum, ya banka batarsa... Haydi batmadı, ya paranın değeri düşerse... Hayatımda ilk kez gazetedeki borsa havadislerini, altın fiatlarını okudum. Banka, yatıracağım paramı ne yapacak? İşletip para

kazanacak? Enayi miyim? Kendim işletir, kendim kazanırım. Ya işleteyim derken büsbütün elimden çıkarsa... Kazıklarlarsa beni? Acaba mala mı, yapıya mı yatırsam, apartman mı alsam? Bu bir milyonu korumanın en iyi yolu, çalışıp, iş yapıp iki milyon yapmaktır. Sonra o iki milyonu korumak için, dört milyon kazanmalıyım.

Sokağa çıkınca, herkes param olduğunu anlamasın diye ya simit yiyorum, ya bir piyazcıya giriyorum. Suratım asık. Kimseyle konuşmuyorum. Kimi görsem, ağlamaklı bir sesle birkaç lira borç istiyorum. Gözümü uyku tutmuyor. Dahası var, bir milyonu iki, ikiyi dört, dördü sekiz milyon yapmak için ne iş yapmalıyım?

Alış veriş mi, çiftçilik mi, yoksa bina işi mi yapayım, faizle para mı vereyim? Bir ticaret işine girerim, bir bakarsın, hükümet kararname değiştirir, zarar ederim. Fabrika kurarım, hükümet dışarıdan mal getirtir top atarım. Yapacağım işe göre partilerden birini tutmalıyım. Benim işime hangisi ket vurmıyacaksa o partiye girerim. O partinin iktidara geçmesi için birkaç bin liraya da kıyarım. Hem de adım yurtsevere çıkar. Yalnız yurtseverim derken, paraları elden çıkarmak da var.

İyi düşünüp taşınmalı...

Evde barut gibiyim..

— Soba günde bir kere yakılacak, o da yalnız kar yağdığı günler... Ben parayı sokakta bulmuyorum! diye barbar bağırıyorum.

Şu bir milyon lira ne dertler açtı başıma.

Ben bütün bunları, piyango gişesinin önünde bir aşağı bir yukarı gidip gelerek düşünüyordum. Elimde de tam bilet parası elli lira vardı. Belki bir

saat düşündüm ve gezindim. Sonra elli liramı cebime koydum, evimin yolunu tuttum.

Oooh, iyi ki milyoner değilim. Bu milyonerlik Öyle bir belâymış ki, yarım saatine bile dayanamadım, daha hayâlini kurarken bile insanlıktan çıktım. Gerçekten milyoner olanların Tanrı yardımcıları olsun. Artık en çok kızdıklarıma bile,

— Birşeycikler, demem, inşallah milyoner olursun! diye ilenmekten korkuyorum.

SAKIN
ALMA!

Muhabere dersinde, sahra telefonlarıyla nasıl konuşulacağı pek çok anlatıldı. Bu, zor bişey değildir. Şu sırayı kollarsan telefonda konuşmak kolaydı. Önce alıcıyı sol elinle kaldırıp kulağına yaklaştıracaksın. Manyato kolunu birkaç kez çevireceksin. Sonra «Allo!..» diyeceksin. Telefonun öbür başından ses gelirse kim olduğunu söyleyeceksin. Diyelim sen onbaşı Ahmetsin.

— Ben onbaşı Ahmet! diyeceksin.

Karşındaki de,

— Ben falânkeşim! diye karşılık verecek. Ondan kelli karşı karşıya konuşacaksın. Baktın, karşındaki söylediğin sözü anlamıyor, o zaman anlaşılmayan kelimenin her harfini, ayrı ayrı söyleyeceksin. Bunun da kolayı var. Her harfi karşındakine duyurmak için o harfle başlayan kolay anlaşılır bir kelime söyleyeceksin.

Telefonda «Araba!» dedin de karşındaki iki saat, «Haa? Haa?» diye sordu. O zaman «Araba» yı ona şöyle anlatırsın:

— Eline kalem al da yaz! «Ali» nin «a» sı. Receb'in «re» si. Yine Ali'nin «a» sı. Bekir'in «be» si. Yine Ali'nin «a» sı...

Bu harfler yan yana geldi mi, al sana «araba». Artık bunun araba olduğunu, arabanın atı bile anlar.

Ben de size onbaşı Ahmet'i anlatıyorum. Ahmet, ne öğrendiyse askerlikte öğrendi, ama tam öğrendi; okumasını, yazmasını, telefon etmesini, herşeyi... Önce onbaşı oldu, sonra çavuş oldu. Çavuşluktan ileri gidilmediği için de terhis oldu. Bir zaman köyünde Ahmet Çavuş diye çağırıldı. Sonra köyü bıraktı kasabaya, kasabayı bıraktı şehire, şehiri bıraktı İstanbul'a geldi. Yavaş yavaş da lâkabı değişti. Ahmet'ken onbaşı Ahmet, onbaşı Ahmet'ken Ahmet Çavuş, sonra Ahmet Efendi oldu. Ahmet Efendiliği de Bey'liği de bıraktı, Ahmet Beyefendi oldu. İstanbul'da iki yıl kalıp, bir de Avrupa gezisi yaptıktan sonra Sayın Bay Ahmet oldu. İşi iyiydi. Apartmanı vardı, otomobili vardı, karısı vardı, «metres»i vardı.

Ahmet, ne öğrenmişse herşeyi askerlikte öğrendiğini hiç bir zaman unutmadı. Bu yüzden de askerlikte her ne öğrenmişse onları olduğu gibi hiç bozmadan bütün hayatında uyguladı. Yazıhanesinde, işinde, evinde, her yerde askerlikteki bilgisini güdüyordu. Sayın Bay Ahmet'in evinde sabahın en erken saatinde kalkılırdı. Onun kalın, sert komutu, kalk borusu yerine geçerdi. Haftada bir, tüfek muayenesi yerine evindeki buzdolabı, elektrik süpürgesi, düdüklü tencere gibi uygarlık araçlarını muayene ederdi. Ayda bir de mutfağı, kömürlüğü teftişten geçirirdi. Evinin içinde bile geçit töreninde gider gibi sert adımlarla yürürdü. Her sözü sert bir komuttu. Hizmetçiye «Marş maaarş!..» der gibi,

— Su ver! derdi.

Karısına, bir yere gitmek için,

— Hazırlan! dese, bu söz dudaklarından,

— Hazıroool! der gibi çıkardı.

Geceleyin yatağa girmek var ya, bu bile Sayın Bay Ahmet'in evinde,

— Mevzi aaal!..

Yahut,

— Tam siper!.. komutu verilmişcesine yerine getirilirdi. İnsan onun sofrasında, elinde çatal bıçak yemek yerken, birdenbire coşup da,

— Süngü taak!.. diye bağıracağından korkardı.

Birgün Sayın Bay Ahmet, karısı, kızı, bir gezintiye çıkmışlardı. Genç kız, ikide bir annesinin birkaç adım gerisinde kalıyordu. Sayın Bay Ahmet, arkalarından tüysüz bir dans oğlanının geldiğini, kızın bu yüzden ikidebir tökezleyip geri kaldığını hemen anladı. Kızına şöyle bağırdı:

— Anana bak, hizaya geel!

Onun için yorulunca dinlenmek «mola», banyoda yıkanmak «tımar» dı.

Bütün bu asker ocağı güdümünün en önemlisi iki şeydi: Biri, emir tekrarı, biri de telefon konuşması. Sayın Bay Ahmet evinde her ne söylese, karşısındaki bunu tekrarlamak zorundaydı. Hizmetçiye,

— Kahve yap! dese, hizmetçi rap diye fırlar, aldığı buyruğu,

— Kahve yapacağım! diye tekrarlardı.

Herşey işte buna göre. Ama buyüzden de Sayın Bay Ahmet'in evinde hiçbir yanlışlık olmazdı, ancak, kendisi yanlış emir verirse, o başka...

Telefona gelince, onu da tıpkı eskiden öğrendiği gibi kullanırdı. Yalnız bir ayırımı, sahra telefonlarının manyatosu yerine şehir telefonlarının numara tablası vardı.

Sayın Bay Ahmet bir işi için Ankara'ya gitmişti. Ankara'daki işini yaptı. Hastaneler satınalma komisyonuna bin sandık marmelât satacaktı. Her sandıkta ikişer kiloluk elli kutu vardı. Şöyle böyle bu işin kazancı altmış yetmiş bin lira tutuyordu. Hastanelere marmelât satmak isteyen kendisinden başka daha dört firma vardı. O firmaların sahipleri de Ankara'ya gelmişlerdi. Bunlardan biri Ahmet Beye,

— On bin lira vereyim de sen aradan çekil! diye rica etti.

İkinci firma oniki bin lira verdi. Aradan çıkması için, öteki firmanın sahibi havadan onbeş bin verdi. Sayın Bay Ahmet onlara,

— Bilâder, ben gatagulli yapmam, nâmısım elvermez! diye karşılık verdi.

— Aman Ahmet Bey, katakulli bunun neresinde? Parayı peşin peşin vereceğiz.

— Peşin vireceğinize ses itmiyom, velâkin gatagulli yapamam.

— İyi ama Ahmet Bey, geçen sefer kuru sebze işinde, sana onbeş bini verdik, çekilmiştin.

— Gardaşım guru zebze işi başhaa, yaş mermelât işi başha...

— Neden?

— Nideni bu işte. Geçen seferi benim malım fostu. Bu sefer en ekistirasmdan. Nasıl olsa benim malımı beğenecekler. Malımı satıp temiz para yetmiş bini cibe indirmek vankene, gatagulli idip gazık yimenin minâsebeti ne? Seksen bin virin mi, çekileyim? Virmeng.. Gördün mü bi yol? İnsan gatagulli yapıncak, nâmısım pislettiğine göre değmeli. O sebepten olmaz.

Sayın Bay Ahmet Satın Alma'nın kendi marmelâtını beğenip alacağına yüzde yüz güveniyordu. Yal-

nız işin bitek zorluğu vardı. Mallardan nümûne ertesi gün erkenden İstanbul'daki Satın Alma'ya götürülmeliydi. Sayın Ahmet Bey canı tatlı olduğu için uçağa binemezdi. Tirene binse yetişemezdi. Telgraf geç giderdi.

— En eyisi tilefon...

Şehirler arası telefon santralının numarasını çevirdi.

Santraldaki kıza, İstanbul'daki yazıhanesinin telefon numarasını verdikten sonra,

— Möhderem bağyaan, dedi, acep gaç dagîga sonra gonuşabilirik?

— İki, üç saaf sürer.

— İki üç sahat mı? Amanıng, essah mı? Bah bi yol bağyaan, beni diğne, hayat memat işi gardaşım. Gözünün elifini yiyyim, ecele vir, yildırım vir, hayat vir. Her gaç paraysa virek canım...

Onbeş dakika sonra yazıhanesindeki kâtibiyle telefonda karşı karşıyaydı.

Alıcıyı kulağına götürür götürmez birden yine eski Ahmet Çavuş olmuştu. Tıpkı tıpkısına askerken muhabere dersinde öğrendiği gibi telefon ediyordu:

— Ben Ehmet.

— Hangi Ahmet?

Ahmet Bey kızdı. Şu dangalak kâtibe telefonda nasıl konuşulacağını kaç kere öğretmişti.

— Ben Ahmet! der demez, o da,

— Ben şuyum! diyecekti.

O kızgınlıkla,

— Gaç Ehmet var lân? Helbet patıronun Ehmet... Hemi de sen ne demiye tilefonda gendini pirezenta etmiyon?

Kâtip, sesinden patronunu tanımıştı. Topukları-

nı rap diye vurup esas vaziyetini aldıktan sonra,

— Buyurun efendim! dedi.

— Gözünü, gulağını dört aç, beni iyi diğne!..

Öyle bozuk, şimşekli, elektrikli bir havaydı ki, artık havadan mı, hatların eksikliğinden mi, yoksa konuşmanın çokluğundan, telefonların bozukluğundan mı, sesler sinek vızıltısı gibi geliyor, birşey anlaşılmıyordu.

— Bi sandık marmelât satın almaya nömone gitçek. Ağnadın ğı?

— Efendim?

— Yarın bi sandık marmelât satın almaya nömûne gitçek...

— Yarın mı?

— Hee, yarın. Zabahnan, irkenden...

— N'ooolacak?

— Elinin körü olacak.

— Köroğlu mu olacak?

— Yoh, Köroğlu değel, Battal Gazi olacak...

— Kimin ağzı?

— Beri bah kââtip, ağzından burnundan başlatma beni. Gulağının delüğünü aç, diğne... Bi sandık...

Bu sırada santral bayan araya girdi:

— Üç dakika bitti efendim. Devam ediyor mu?

— İdiyo... Helbet devam idiyo...

— Beyefendi!..

— Kââtiip...

— Beyefendi!..

— Len kâtip sesimi duymuyon mu? Ne deyi ünneyip duruyon?

— Beyefendiii!..

— Kââtip... Beni diğne oğlum, beni diğne gardaşım, beni diğne gözüm. Bi sandık...

— Ne sandınız?

— Bi sandık...
— Siz sandınız mı? Siz ne sandınız?
— Seni adam sandım.
— Madam mı?
— Madamı bırak!
— Nereye bırakayım?
— Tövbeee... oğlum, bırak onu... Bi sandık...
— Siz sandınız.
— Şincik yüreğime inecek.
— Böreğinize mi?
— Yöreğime lân...
— Böbreğinize mi? Kim inecek?
— Çüüş, dangalak! Lan benim böbreğim niyet guyusu mu? Bizim marmelâtlar var ya...

Sanral bayan araya girdi:

— Efendim, mükâlemeniz bitti.
— Bitmedi bağyan bitmedi.
— Uzatayım mı?
— Uzat canım.
— Veriyorum.
— Vir... Kââtip... Bay kâtip...
— Buyrun!
— Sesimi duyyon mu?
— Gelip gidiyor.
— Kim gelip gidiyo?
— Sesiniz bir azalıp bir çoğalıyor.
— Satın alma...
— Duyulmuyor. Gelmiyor sesiniz.
— Allah Allah... Seninki geliyo da benimki niden gelmiyo? Bu cenebet gidiş geliş değel mi?
— «Cenabet» dediğinizi duydum efendim.
— Gozel bir lâf ossa duyman. Kâtip, gulak vir gardaşım. Beri bah bi yol... Bi sandık marmelât... Ağnadın ğı?

— Anladım efendim.

— Ağnadınsa tekrar it!

— Bir sandık muamelât...

— Tüh... Bire oğlum ne mâmelâtı? İresmî devayir mi bu?

— Cevahir mi dediniz?

— Çatadanak çatlayacağım.

— Çatana mı?

— Kââtip... Kâtip!..

— Beyefendi...

— Bah bi yol. Tigatli ol! Tilefonda bi lâf ağnaşılmazsa niderdik? Kelime be kelime hicelerdik. Değel mi?

— Hecelerdik efendim.

— Bah şincik heceliyom. Diğne!..

Santralci kızın sesi:

— Mükâlemeniz doldu.

— Ne çabıh?

— Dördüncü üç dakika. Kesiyorum.

— Kesme. Gurban olayım kesme! Ocağına düştüm, kesme! Batıyom be. Eğerlim kesersen battım. Üç tagiga değel, üç sahat gonuşacagım. Ücreti her neyise vireceğim.

— Devam edin!

— Kâââtip!.. Ellovv..

— Buyrun!

— Heceliyom. Eyi diğne! Eline kâhatı galemi al, yaz! Bi...

— Biz.

— Biz değel... Frenkçesi ön, İngilizcası van. Türkçesi bir...

— Evet...

— Sandık...

— Sandınız.

— Yoh.. Sanmadık. Heceliyom. Salatalığın «se» si...

— Kimin sesi?

— Salatalığın.

— Galatalının mı?

— Salata oğlum, salatalık. Yâni hıyar... Hıyar yok mu?

— Var efendim.

— Eferüm. Hıyarın... yâni salatalığın «se» si.

— Salatalığın sesi... yanlış anlamıyorum ya...

— Yağnış değel... Salatalığın «se» si.

— Yazdın mı?

— Yazdım.

— Ayu'nun «a» sı...

— Kimin ağası...

— Ayu be!..

— Ayı mı?

— He ya... Dağdaki bildiğin ayu... Ayu'nun «a» sı...

— Ayının ağası mı?

— Eveeet.

— Siz nerden telefon ediyorsunuz?

— Pustâneden...

— Hastaneden mi? Vah vah...

— Lân, bunun nesi vah vah?

— Kendinize iyi bakın Beyefendi.

— Sen gendüne eyi bah.

— Geçmiş olsun Beyefendi. Sinirdir, geçer inşallah...

— Lân gardaşim... Sen bu didiklerimi ağnamazsan, yetmiş bin gayme gidiyo... Şincik yaz! «Ne»...

— Ne?

— Evet «ne» yaz.

— Ne yazayım?

— Tamam. Elifbadaki «ne».

— Ne bağı?

— Elif bağı?

— Efendim?

— «Ne» be!.. «Ne» Nanenin «ne» si?

— Hanenin nesi?

Santralci kız:

— Tamam efendim.

— Tamam değel... Guççük hanım, zettâliğizden bi iricada bulunsam. Hedayâsı her neyse virrim. Şu haberi bizim kâtibe virir misiğiz?

— Meşgulüm, hem de yasaktır, verememe. Mükâlemenizi üç dakika daha uzatıyorum.

— Kâtip!

— Buyrun.

— Lân oğlum, bağyaan virmedi, yassahmış, ben viriyom. Bi sandık yazdın değel mi?

— Yazdım.

— Satın alma...

— Almam.

— Ne alman?

— Satın almam.

— Sen değel be! Satın alma, diyom.

— Evet, sakın alma diyorsunuz.

— Yahu... Gardaşım...

Sayın Bay Ahmet'le kâtibi telefonda iki saatten fazla konuştular. Sayın Bay Ahmet askerlikte muhabere dersinde öğrendiği gibi kelimeleri heceliyerek meramını anlattı. İşin olduğuna, bir tahtada yetmiş bin kazandığına sevinçli idi. Tirende yataklıya binmişti. Ertesi gün de İstanbul'a geldi. Haydarpaşa garında sayın Bay Ahmet'i, kâtibi karşıladı.. Sayın Bay Ahmet gülüyordu.

— Bay kâtip, tilefonda didiğimi yaptın mı?

— Yaptım.

— Eferüm. Bi sandık marmelâtı Satın Alma'ya götürdün demek?

— Yooo... Siz bana, «sandığım gibi olmadı, hıyar ağasının sesi çıkmadı. Muamelât uzun sürdü, aman sakın alma!» demediniz mi?

Sayın Bay Ahmet elini kafasına vurdu:

— Getti bizim yetmiş bin gayme, heç mi değel, gatagulli yapaydım, onbeş bini vuracağıdım. Nâmıslı işin dadı duzu yok vesselam. Gırh yılın başı bir nâmıslı iş yapacağdık, o da gısmet olmadı.

SULAR NEDEN KESİLDİ?

Vali — Allo... Allo!.. Sular İdaresi mi? Müdür Bey orada mı?

Müdür — Bendenizim Beyefendi.

Vali — Müdür Bey, sular neden kesildi?

Müdür — Sular mı? Kesildi mi? Sular mı kesildi Beyefendi? Allah Allah!.. Neden kesilir bu sular ikide bir, bilmem ki!..

Vali — Suları, suları... suları soruyorum. Neden kesildi?

Müdür — Şey... sular değil mi?... Efendim, malûm ya su bu... Su akar da, akmaz da...

Vali — Sebebini soruyorum.

Müdür — Ben de onu anlatıyorum Beyefendi. Sebebi malûm... Allo!.. Allooo!. tüh... telefon kesildi be!..

•

Müdür — Allo... Allooo!.. Orası Teknik Büro mu?

T. Büro — Evet, teknik büro... n'oolacak yani?

Müdür — Ben müdür...

T. Büro — Haaa... şey... affedersiniz... Ben sizi başka biri sanmıştım. Affedersiniz. Buyrun Beyefendi.

Müdür — Sular neden kesildi?

T. Büro — Sular mı? Sular mı kesilmiş!.. Amma da kesiliyor bu sular yahu. Demek sular yine kesilmiş ha!..

Müdür — Kesilmiş ya.. Sular kesilmiş. Vali Bey sebebini soruyor.

T. Büro — Efendim, onun sebebi... şeydir... Allo... Allooooo!!.. tüh, elektrik kesildi yahu...

•

T. Büro —Allo... Alloo!.. Orası 2. ci kısım mı? Mühendis Tevfik Bey...

2. Kısım — Tevfik Beyi n'aapıcaksın?

T. Büro — Hiiiç... merak ettim de...

2. Kısım — Pek merak ettinse söyliyeyim. Maça gitti.

T. Büro — Baş mühendis Vedat Bey?..

2. Kısım — Oooo... O bir aydır izinli.

T. Büro — Mühendis Nuri Bey...

2. Kısım — Benim

T. Büro — Burası, Teknik Büro!

2. Kısım — Buyrun Beyefendi.

T. Büro — Sular neden kesildi diye Vali soruyormuş...

2. Kısım — Sular mı? Hangi sular?

T. Büro — Bizim sular.

2. Kısım — Hamidiye mi? Eyvaaah!.. N'aapiciiz şimdi?

T. Büro — Terkos!.. Terkoos!..

2. Kısım — Terkos mu? Vay anasını!.. Yinemi kesilmiş?..

T. Büro — Kesilmiş ya... Vali soruyormuş.

2. Kısım — Birader, ne bileyim ben neye kesilmiş, Hamidiye kesilmiş sandım da, birdenbire telâşlandım... Demek terkos kesilmiş haa... Allo!.. Allooo!.. Ankara mı? Dur yahu, biz konuşuyoruz. Ne Ankarası?.. Çekil sen Ankara!.. Allo!.. İkidebir sen çıkma karşıma!..

•

2. Kısım — Allo... Allooo!.. orası su...

— Evet, burası su...

— Neresi?

— Tesisat dairesi.

— Sular neden kesildi?

— Su mu? Suyu mu kestiler? Parasını vermezsen elbet keserler bayım. Hayrat mı bu? Benim de bu sabah, elektriği kestiler, ne yapalım?

— Yahu... sular kesildi diyorum...

— Anladık. Kesildiyse ben n'aapiim bilâder? Numaranız kaç?

— Ne numarası yahu? Numara filân değil... Sular kesilmiş sahiden.

— Numaranı söylemezsen ne bileyim ben?

— Ne numarasını soruyorsun? Ayakkabı numarasını mı?

— Yok, gömlek numarasını? Alay mı ediyorsun? Tesisat numarasını. Su saatinizin numarası kaç?

— Ben değil, yahu Vali soruyor...

— Vali mi? Vali'nin mi suyunu kesmişler? Eyvaaah!..

•

— Allo... Mümtaz Bey, Vali Bey soruyormuş...

— Beni mi?

— Vali seni n'âââpsın yahu, suları soruyormuş. Sular neden kesildi, diye...

— Sular mı kesilmiş?.. Bak aksiliğe. Daha sabahleyin akıyordu be! Demek birdenbire kesilmiş...

— Yavaş yavaş mı, birdenbire mi bilmem. Kesilmiş işte...

— Peki, neye kesilmiş?

— Vali Bey de onu soruyormuş...

— Allah Allah!.. Bu sulara da akıl sır ermez, ne var sanki kesilecek?

— Vali Beye bişey söylemek lâzım. Sebebini soruyormuş.

— Sebebi teknik arıza der geçersin...

— Teknik arıza ama, ne?

— Canım madem ki kesilmiş elbet bir teknik sebebi vardır. Bişey kesildi miydi, anla ki teknik ârıza...

— Bişey demek lâzım.

— Dur bakayım, düşüneyim biraz da, ben sana cevap veririm.

•

— Allo... Allo!.. Niyazi Bey... Niyazi Bey...

— Vayyy!.. Şükrücüm, sen misin? Nasıl da şıp diye sesinden tanırım. Akşama Agop'a geliyor musun?

— Bırak Agop'u yahu... Sular kesilmiş.

— Kesilirse kesilsin... Akşama kadar gelir. Daha olmazsa maden suyu ile içeriz!..

— Kardeşim, Niyazi Bey...

— Buyur...

— Sular kesilmiş de, Vali sebebini soruyormuş.

— Kimden soruyormuş?

— Bizden soruyormuş?

— Ne diye bizden soruyormuş? Sular İdaresinde bir sürü adam var. Bize gelene kadar akşam olur. O zamana kadar da sular gelir.

— Canım, Vali doğrudan doğruya bize sorar mı? Vali, Müdüre sormuş, Müdür muavine sormuş, muavin teknik müdüre sormuş, teknik müdür 2. ci kısma sormuş, 2. kısım, 4. cü kısma sormuş, onlar da Baş Mühendise sormuşlar, Baş Mühendis Teknisyene sormuş. Teknisyen bizim Ziya'ya sormuş, Ziya da bana sordu. Ben de sana soruyorum.

— Ben kime sorayım şimdi?

— Sebebini bilmiyor musun?

— Dur bakayım, aklım karıştı, sen bana ne sormuştun?

— Suları... kesilmiş de... Vali acaba neden kesilmişmiş diye soruyormuş.

— Canım bu Vali de her bişeye karışıyor. Sudan ona ne birader?

— Canım Vali kendiliğinden sormuyordur ya... Ona da yukarıdan biri sormuştur. Şimdi biz ne diyeceğiz? Ben teknik ârıza dedim... Ama bu sefer de îeknik arızanın ne olduğunu soruyorlar!

— Vallahi... dur bakayım, bunu bilse bilse... kim bilir? Nazmi bilir. Nazmi'ye sorayım da sana söylerim.

•

— Allo... Alloooo!.. Nazmi!.. Kardeşim, haberin var mı?

— Var... Bizimkiler 3-1 galip...

— O değil yahu... Sular kesilmiş...

— Sular mı kesilmiş?.. Neden kesilmiş?

— Bilmem ki... Vali soruyor. Biz teknik arıza, dedik... Bu sefer de onu soruyorlar.

— Teknik arıza sorulur mu yahu... Radyoda teknik arıza olunca sebebini soruyorlar mı? Teknik arıza dedin miydi, akar sular durur.

— Yahu, Vali bunu soruyor işte...

— Az müsaade et de ben birisine sorayım. Ben sana sonra telefon ederim.

•

— Allo... Allo... Memduh Bey kardeşim... Sular kesilmiş...

— Yooo... şimdi yüz numaradan geldim, şarıl şarıl akıyor.

— Demek gelmiş... Gelmiş ama, Vali neden kesildiğini soruyor.

— Canım bir kere kesilmiş... Şimdi akıyor ya..

— Nasıl olsa, yine kesilecek değil mi? Bir sebep bulalım da **hazırlıklı olalım.**

— Doğru... Bu sular nerden geliyor?

— Sular İdaresinden...

— Sular İdaresine nerden geliyor?

— Bilmem... Ha, bak, bizim daktilo Nejlâ biliyormuş: Terkos gölünden geliyormuş!

— Gölde su bitti deriz.

— Kışın su biter mi? Onu yazın söyleriz. Başka birşey bul!..

— Valla, onu Safder bilir, bir ona danışayım.

•

— Allo... Safder... Kardeşim, sular kesilmiş...

— Yaaaa... Vah vah!..

— Acaba neden kesilmiş dersin? Vali sormuş da... Teknik bir arıza sebebi lâzım. Biliyorsan söyleyiver...

— Bir tane biliyorum. Elektrikler kesildi. Elektrikler kesilince sular durur mu? Sular da kesildi?

— Suyun elektriğe göbeği mi bağlı...

— Allah Allah... Elektrik neden olur? Sudan olur. Su kesilince helbet elektrik de kesilir...

— Öyle ya... Ama bak, bizim kâtip yanımda, daha önce bunu söylemişiz biz... Başka bişey bul...

— Öyleyse havagazından dersin. Havagazı idaresinin üstüne at, onlar düşünsün...

— Hadi elektriği anladım, havagazının suyla ne ilişkisi var?

— Amma yaptın? Sular İdaresinde çalışanlar iinsan değil mi? Evinde havagazı kesilirse ne yapar? Çayını, kahvesini içemez, yemeğini pişiremez, işine geç kalır. Sinirleri bozulur, tabiî o da suları keser...

— Olmadı... Bunu da önceden söylemişiz.

— Öyleyse radyodan dersin... Radyolar teknik arıza yaptı, ondan sular kesildi.

— İşte bunu yutmazlar.

— Bal gibi yutarlar.. Birader, ıspanak pahalılaşıyor, çorap fiyatlarını arttırıyor. Çorap pahalılamyor, kiraları arttırıyor. Kiralar artınca maaşlara zam oluyor. Maaşlara zam olunca, tekrardan ıspanak pahahlamyor. Hayatta herşey, birbirine bağlı. Radyo teknik arıza yapar da, sular durur mu? Üzüm üzüme baka baka kararır. Sular da teknik arıza yapar...

— Bu iyi ama, bunu da önceden söylemişiz...

— Sen şöyle teknik, karışık birşey bul. Kimse tınlamasın da gık diyemesin...

— Öyleyse, söylediklerimi not et! Su sıvıdır.

Sıvılar, tıpkı bulundukları partinin şeklini alanlar gibi, içinde bulundukları kabın şeklini alırlar. Lavvazye kanununa göre sular...

— Lavvazye değil, galiba Fakaçelli olacak...

— Fakaçelli, Kafaçelli, kim bilecek?.. Arşimet kanununa göre de sular, muvazenet-i mayiat prensibine göre hangi deliği açık bulurlarsa, ordan içeri dalarlar. İşte bu sebeptendir ki...

— Yavaş söyle, yazamıyorum.

— ... sebeptendir ki, sular, açık bulduğu delikten girer. Bu sular yerin altından gidiyor. Suyun hangi delikten girdiğini anlamak zordur. Ara sıra suların kesilmesi, suyun gireceği deliği şaşırmasından ileri gelmektedir. Bunun iki teknik çaresi vardır. Suları yerin altından değil, yer üstünden taşımak, yada sergilerde olduğu gibi, «buradan gider» diye, su yolunu gösteren oklar koymak.

— Bu güzel... Ama bak, bizim odacı burada, ne diyor... Biz bunu daha önce söylemişiz...

— Aman!.. Deprem oluyor...

— Dur... Sallanıyoruz.

— Abajur sallanıyor.

— Tamam... Buldum, buldum... Hemen Vali'ye söyle deprem oldu, deprem olunca sular kesildi. Buna da birşey diyemezler ya... Allahtan bu... Deprem işte!.. Biz ne yapalım?

— Doğru?.. Bunu bal gibi yutarlar...

BİZİM HEMŞERİ

Kelimeler, insanların dilinde ayrı ayrı anlam alıyor. Kaç tane sözlük olursa olsun, bizim hemşeriler kelimelerin sözlükteki anlamlarına boş verirler. Açın sözlüğü bakın: «dürzü» «kerhut», «pezevenk», «deyyus» ne demektir, ne anlama gelir? Herhalde «aferin», «bravo», «aşkolsun» anlamına gelmez.

Bizim hemşerilerin çoğu ya temelli İstanbul'a yerleşmişlerdir, yada yılın çok aylarını İstanbul'da bir işte geçirir, sonra birkaç ay da memlekete giderler. Köyde geçen bu birkaç ay, memleketin nüfusunun artmasına, «vatana evlât» yetiştirmeye yeter. İstanbul'da temelli yerleşenler de, tek başlarına İstanbul'da kalırlar. Karıları köydedir. Oğlan çocuklar büyüyüp iş tutacak duruma geldiler mi, onlar da İstanbul'a gelirler. Kızlar evlenir, İstanbul'a iş tutmaya gelecek başka çocuklar yetiştirirler.

İstanbul'dakiler, iş yapamıyacak kadar yaşlanınca, köye dönerler. Bu, memurların emekliye ayrılmalarına benzer. Hayatları boyunca geçinemedikleri topraklara gömülmek, en son arzularıdır. Hiçbiri gurbette ölmek istemez.

Bizim hemşerilerin İstanbul'da yaptıkları işler çok bellidir, arabalarla, atlarla iyi su satarlar, apartman kapıcılığı yaparlar, bir de bahçıvanlık, ama köşklerde, konaklarda park bahçıvanlığı yaparlar.

Hemşerilerimin konuşmaları çok hoşuma gider. Kelimelere, şehirlilerin verdiği anlamdan başka bir anlam verirler. Daha doğrusu kelimelerin belli, belirli bir anlamı yoktur. Bu, söyleyiş biçimine, sesin sertliğine, yumuşaklığına, söyleyen adamın iyi, kötü niyetine göre değişir.

Erenköy'ünde benim bir hemşerim var. Asfalt yol üzerindeki bir büyük köşkte bahçıvanlık eder. Arasıra gider, onunla konuşurum. Konuşması, bizim köy ağzıyla konuşması hoşuma gider.

Geçende yine ona gittim. Bahçenin çimenleri üstünde namaz kılıyordu. Şişman olduğundan zor eğilip doğruluyordu. Namazı bitirene kadar bekledim. Selâm verdi. Dudaklarında dua kıpırdayışıyla yanıma geldi.

— Hoş geldin, dedi.

— Hoş bulduk. Nasılsın amca?

Benim bahçıvan hemşerim bol bol altmışında vardır.

— Bundan sonra nasıl olacağız, dedi, ihtiyarlık işte...

— Hele dur canım, maşallah aslan gibisin.

Biz şurdan burdan konuşurken bahçeye iki kişi daha girdi. Bizim hemşerilerin, üniforma gibi kendilerine özgü bir giyinişleri vardır. Elbiselerinden bile hemen onları tanırım. Bu gelenler de bizim hemşerilerdendi. Gencinin ayağında lâcivert ketenden bir kovboy pantalonu vardı. Ama bu kovboy pantalonu, onun ayağında şalvar olmuştu. Öbürünün üniforması büsbütün yerliydi; elbisesinin -eğer bu-

na elbise denirse - asıl kumaşıyle yamaları birbirinden ayırt edilmiyordu.

Biz bahçenin göbek çimenleri üstünde oturuyorduk. Onlar da yanımıza gelince, bahçıvan hemşerim gelenlerden yaşlıcasını tanıdı.

— Ooo... Hele bak şu Bibik Yusuf'a. Len, nirelerdesin? Soyha çıhası...

Yaşlıcası,

— Gusura galma emice, dedi, hep ahlımdasın ya, işten güçten **vahıt mı galıyo?**

Bahçıvan hemşerim, **delikanlıya** sordu:

— Kim bu babayeğit?

— Tanımadın mı emice, bizim ganbur Mustua vardı ya...

— Eeee?

— Ganbur Mustua'nıh oğlu.

— Demee.. bu babayeğit o gavatın oğlu mu?

— Hee ya...

Bizim hemşeri delikanlıya döndü.

— Len goca pezüvenk, insan bi yol emicesine gelmez mi?

Delikanlı utangaçlıkla güldü, başını önüne eğdi. Bizim hemşeri iltifatına devam etti:

— Vay ocağı batası vay... Vay goca dürzü vay... Baban olacak hergüle ne ediyo?

— Eyidir emice.

— Yusuf emicen ne ediyo? O goca deyyüsten bi habar var mı?

— Eyidir emice. Selâm etti.

Bizim hemşeri, köyünden bir delikanlıyı gördüğüne sevinçli, boyuna gülüyor.

— Vay eşşek zıpası vay... Len deve gadar olmuşun be... kih kih kih... Maşşallah maşşallah...

Heh heh hee... Iraşit dayın ne ediyo? O eşşolu eşşek de eyi ya... Heh heh he...

— Eyidir emice. Mahsus selâmlan var.

— Eleyküm selâm. Kih kih kih... Vay goca herüf vay. Len elimde büyüdün, şuncacıktm be. Daha ne var ne yoh be? Köye varanda o dürzü bubana söyle, severim o deyyusu, dooğru bana gelsin. Hemi?

— Başüstüne emice.

— Pek memnin oldum. Hatırımı sayıp geldiğiz dimek. Eferüm len goca gavat. Memiş ne ediyo, Memiş... Goca daldaban. O kerhut da eyi ya...

— Eyidir.

— Eyi ossun dürzü...

Bizim hemşeri köyden gelen delikanlının sırtını okşuyor,

— Hele şu alçağa bah...

Yaşlıcası,

— Bize gayri misade emice, dedi, biz bi de gayfeye gidek. Hemüşeriler var, hal hatır sorak.

— Oldu mu ya... İrahat bi zamanda gene gelin.

— Bu oğlana bi iş aradıydık. Bildiğin bi iş var mı emice?

— Bu ayu gadar herüf şindiyecek boşda mı gezdi yattı?

— Hapisten düneyin çıhtı emice.

— Helee... Geçmiş ossun. Vah vah... Dama neden girdiydi?

— Cinayet.

— Namıs işi mi?

— Yoh...

— Besbelli kötü bişiy.

Delikanlıya sordu:

— Bi irezillik işten mi yoksa?

— Değil emice.

Bizim hemşeriler haysiyetlerine pek düşkündürler, kendilerine ağır bir söz söyletmezler. Namus bir, haysiyet işi iki. Bizim köylerden hırsızlıktan, eşkiyalıktan suçlanan hiç görülmemiştir. Delikanlı cinayetini anlattı:

— Gayfede kâhat oynuyoduk. Herüfün biri oyunda söğdü.

— Söğdü mü?

— Hee, söğdü.

— Ne diyerek söğdü?

— Çoh ağır söğdü emice.

— Ne didi canım?

— Huzurunda haya iderim emice.

Yaşlısı söze karıştı:

— Buna «Len» dimiş.

Bahçıvan hemşerinin yüzü kızgınlıktan pancar gibi kızardı.

— Nee? Len, sana nasıl len dir? Yabani, sen de ses itmedin mi?

— Etmem olur mu?

— Temizledin mi?

— Bıçağı vurdum ya, ölmemiş, yaralandı.

— Temizleseydin. Eferüm len. Eyi etmişsin.

— Emice, bu oğlana bi iş var mı?

— Şincik mi? Bi soruşturalım. Yarıntesi bi uğran hele.

— Olur emice.

— Dimek sana Len didi ha...

— Bize misaade emice.

— Güle güle... Pek memnin oldum. Eferim len goca eşşek, ayu gadar olmuşsun be... Kih kih kih... Vay goca zıpa vay. Ne çabıh geçti zaman heyy... İt enüğü gadardı be... Buban olıcak dürzüye selâm

söyle. Memiş emicen gavatına da, İraşit daym olacak deyyusa da selâm et.

— Başüstüne emice. Hadi Allasmarladık.

— Güle güle...

Onlar gittikten sonra bahçıvan hemşerim bana,

— Neye yarar, herüfü gebertememiş ki... dedi.

Siz, kelimelerin sözlükteki anlamlarına bakmayın. Kelimelere verdiğimiz anlam, bizim niyetimize göre değişir. Sergilerde, resimden çok iyi anlıyanların,

— Vay eşşoğlu eşşek, amma da yapmış!.. diye ressamları değerlendirdiklerini çok duymuşsunuzdur.

İNEK
DOĞURAN
SİNEK

Gazetelerin bir köşesine lök gibi oturmuş fıkra yazarları vardır, bayılırım böylelerine. Okurlar o yazara, o yazar da okurlarına iyice alışmıştır.

İnsanın bir tavuğu olsa. Bu tavuğu da dört yıl beslese. Artık bu adam ne kadar kuş beyinli olursa olsun, tavuğunun bir tavşan doğurmayacağını, ancak ancak yumurtlayacağını bilir. Bir sabah kümese yumurta almak için girse de, orada bir tavşan yavrusu görse;

— Aaa... bizim tavuk bu sabah tavşan yumurtlamış!.. der mi?

Gazetelerin bir köşesine lök gibi oturan fıkra yazarlarıyla okurların durumu da tıpkı, bu tavukla sahibinin durumuna benzer. Okurlar, her sabah gazeteyi açınca, bir köşeye lök gibi oturmuş yazarın ne yazdığını, yazıyı daha okumadan bilirler.

Ben bütün yazarlık hayatımda işte bunu istedim, gazetelerden birinin bir köşesine lök gibi oturmak. Okur, her sabah senden bir yumurta bekler, o kadar. Ne deve, ne de fil doğurmanı beklemez

Ne rahat iştir.

Oysa benim gibi gezginci bir yazardan önce patron, sonra okurlar her yazıda başka başka şeyler yumurtlamamı, doğurmamı beklerler; hem başka olacak, hem de gittikçe büyüğü olacak.

Diyelim ilk yazında kuş yumurtası kadar bişey çıkardın ortaya. İkincisinde ille tavuk yumurtası olacak ki, hem şaşsınlar, hem,

— Maşallah, amma büyük yumurtladı... desinler.

Üçüncüsünde kaz yumurtası yumurtlamak zorundasın. Dördüncüde devekuşu yumurtası, üstüste iki kez deve kuşu yumurtası yumurtlasan olmaz, bu sefer deve kuşu yumurtası değil, deve kuşu doğurmanı isterler. Onunla da bitmez.

— Deve!.. derler.

Haydi bakalım deve doğur.

Onun için ben gezginci yazarlığı sevmem. Gezginci yazarlar, Belediye memurundan kaçan işportacılara benzerler. Müşteri tutamazsın, üstelik o gel geç müşteriye de malını hem beğendirmek, hem ucuz vermek zorundasın.

Bütün yaşamımda, ne büyük lokma yutup ağzımı yırtmak, ne de kendimden büyük şeyler yumurtlayıp yutturmak istedim. Ama olmadı...

Bir keresinde az kalsın oluyordu, kıl kaldı. Eğer o terslik başıma gelmeseydi, ben şimdi folluğuna her sabah yumurtasını bırakan tavuk gibi gazetedeki köşeme her sabah bir yazı koyuverecektim.

Bir gazetede çalışıyordum. Patronum... Durun asıl adını söylemiyeyim, ayıp olur. Patronum memlekette tanınmış bir başyazardı. Diyelim, adı Hazım olsun. Hazım Bey yazılarımı çok beğeniyordu. Beni gazetesine fıkra yazarı yaptı yapacak. Arasıra fıkralar da yazıyordum ama temelli bir köşeye yerleşmemiştim.

Bir gün gazeteye erken gelmiştim. Telefon çaldı. Telefona ben çıktım.

Karşıdaki ses;

— Kimsiniz? diye sordu.

— Hasan... dedim. Sonra ben sordum:

— Siz kimsiniz?

— Kâzım.

— Ulan Kâzım sen misin?

— Benim.

— Ne istiyorsun ulan?

Bu Kâzım benim çok eski bir arkadaşım. Doğrusu ben sululuklardan, kaba ağız şakalarından hoşlanmam ama bilmem sizde de olur mu, bazıları insanı böyle kabalıklara zorlar. Kâzımla karşılaştım mı, ulansız, küfürsüz konuşamam. Ya kavga edeceksin, ya hiç konuşmayacaksın, ya sen de ona uyacaksın. Çok eski arkadaşım olduğundan ne darılabilirdim, ne kavga edebilirdim. Ben ondan önce, onunkilerden daha koyu kalaya başlardım. Telefonda,

— Ne istiyorsun ulan? diye sorunca bir şaşaladı, duraladı. Benim terbiyesizlikte atik davranmamın nedeni ondan baskın çıkıp, ağzını kapamak. Çünkü onun ağzı bir açılırsa bir daha kapanmaz. Terbiyesize karşı terbiyesiz olacaksın.

Telefonda sesine bir edâ verip;

— Hasan Bey! dedi.

— Yavaş gel. Sen ne zamandan beri böyle kibar ağzı kullanmaya başladın?

— Çok rica ederim, kendinize gelin,

— Vay, vay, vay!..

Anlaşılan bizim Kâzım'ı iyice kızdırmıştım. Buna sevindim. Öyle yapmasam o beni kızdıracak.

— Kısa kes de, ne istiyorsan onu söyle. Herkes senin gibi serseri değil, işimiz gücümüz var.

— Galiba yanlış numara çevirdim, affedersiniz.,

— Yanlış açmadın, bildiğin Hasan. Ne istiyorsun?

— Ben bugün evden çıkmayacağım.

Lâfını bitirmeden,

— Ulan hergele, dedim, benimle dalga mı geçiyorsun? Hane berduş! Ne zaman otel köşelerindenkurtuldun da ev sahibi oldun?

— Hasan Bey... rica ederim Hasan Bey...

— Ulan, ben seni bilmez miyim a hergele, ya dün gece bir yerde sabaha kadar kumar oynadın, yol paran kalmadı, ya kaldığın otele verecek paran yok, rehin kaldın.

— Hasan Bey, rica ederim Hasan Bey...

— Ne Hasan Beyi ulan zırtapos, ne istiyorsun?

— Gazeteden birini eve gönderin de lütfen, yazımı alsın.

— Ne, yazı mı? Ulan zibidi, sen yazı da mı yazıyorsun?

— Eh, kendimize göre yazarız.

— Senin evin de mi var?

— Eh, iyi kötü bir evimiz var.

Kendime gelir gibi oluyordum.

— Nerde evin?

— Caddebostan'da.

— Adın ne senin?

Kulağımı dört açtım, harfleri teker teker duydum: «Ha-zım.»

Yüreğime iniyordu. **Bizim** serseri Kâzım diye, gazetenin başyazarı Hazım Beyle konuşmuyor muymuşum! Duralamak sırası bana gelmişti. Acaba yalvarsam, yanlış oldu mu desem? Af mı dilesem? Hazım'ı Kâzım diye anladığıma inanır mı? İnanmaz.. En iyisi başladığım gibi devam edeyim..

— Bana bak Kâzım, serseriliğin lüzumu yok.

— Hasan Bey, Hasan Bey diyorum.

— Ulan kendini yutturmaya çalışma. Ben senin ne mal olduğunu bilmez miyim? Aklınca kendini bizim gazetenin başyazarıymış gibi yutturacaksın da beni tongaya bastıracaksın.

— Hasan Bey, vallahi ben...

— Git ulan işine! Şey oğlu şey... Namussuzum seni namuslu adamların adını kullanıyor, diye polise haber veririm. Serseri!..

Çat telefonu kapattım. Merakla, heyecanla sonucu bekliyordum. Sonuç, işte bildiğiniz gibi. Ertesi gün gazetede başyazı çıkmadı, ben de koğuldum. Bir gazete köşesine lök gibi çökmek için elime geçen son fırsatı da böylece kaçırdım. Şimdi gezginci bir yazarım. Gazete, dergi sahipleri de, siz okurlarım da hiç gözünüz doymadan hergün daha büyük birşey yumurtlamamı bekliyorsunuz. Yazımı okuyunca:

— Aaaa... Bugün de fil doğurmuş! diye şaşmak hoşunuza gidiyor.

Ben sizi de bilirim, patronları da... Üç kuruş veriyorsunuz diye sinekten inek çıkarmaya çalışırsınız.

HORTLAK

Babam yatsıyı kıldı, gecelik entarisini giydi,

— Ben yatıyorum, dedi.

Ben de kızkardeşimin yeni diktiği kırmızı-beyaz - sarı çubuklu pazen pijamamı sırtıma geçirdim, Yatağa uzandım. Kalabalıklarda gazete satıcılarının ciyak ciyak bağırarak sattıkları akşam gazetelerinden birini, her gece, hiç kaçırmadan okurum. Bu gazete çok hoşuma gidiyor. Bir gazete okuru için, gazetedeki başyazının Türkçe yanlışlarını bulmak az eğlenceli şey midir? Benim gibi liseyi bitiremeden işe atılmak zorunda kalanlar yazarların yanlışını çıkarmaya bayılır. O günkü yazısında başyazar, İngiltere Dışişleri Bakanının davranışını hiç beğenmiyor. Amerika Cumhurbaşkanına yol gösteriyor, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine de, işleri daha sıkı tutmasını salık veriyordu. Eğer yabancı devlet adamları Türk dilini öğrenmemişler de bu yazılardan yararlanmıyorlarsa çok yazık...

Başyazıyı bitirdim, «Hazret-i Eyyub-u Ensarî» tefrikasını okudum. Sıra «Bizansın azgın fahişeleri» romanını okumaya gelmişti. Her gece böyle yaparım. «Hazret-i Eyyub-u Ensarî »nin hayatını okuyunca ruhum dinlenir, içim temizlenir. Sonra, arkasın-

dan «Bizansın azgın fahişeleri» tefrikasını bitirir bitirmez, elektriği söndürür yatağa gömülürüm.

Allah, cümlemizin günahlarını affetsin. Ben günahta, sevapta tapi sayılırım. Bizans Oros... -affedersiniz - fahişelerinin hayatını okumakla günaha giriyorsam, öbür yandan da «Hazret-i Ali'nin gazavatı» yada «Eyyub Aleyhisselâm»ı okuyarak günahlarımı sildiriyorum.

O gece de Bizans şeylerinin tefrikasını yeni bitirmiştim. Bu romanın yazarı öyle kurnaz bir herif, romanı öyle bir yerinde de kesiyor ki, bekârlar için gelecek tefrikayı beklemek çok zor.

Tam, elimi elektrik düğmesine götürürken sokak kapısı vuruldu. Babama kaçtır «şu kapıya bir zil yaptıralım» diyorum, yaptırmıyor. Zil kontak yaparmış da ev yanarmış. «Elektrik lâmbası var» diyorum, «lâmbadan ateş çıkmaz» diyor.

Bizim evin kapısında el biçiminde demirden bir tokmak vardır. Tokmak vuruldu mu, bizim iki katlı ahşap evimiz sarsılır, sallanır, bütün çiviler yerinden oynar.

Tokmak sesiyle, Eminânım Teyze'nin de kapıdan sesi duyuldu:

— Kız Reşideeeee!.. Aç!.. Ben geldim.

Annem yatak odasından ses verdi:

— Geliyorum Eminânım...

Annem merdiveni indi. Kapı ağzındaki konuşmaları parça parça duyuyordum.

— Sülüman Efendi'ye söyle çabuk insin aşağı Reşide.

— Ayol, şimdi yatağa girdik. Ne var ki Eminânım? Yoksa yine marangoz Hüsîîn karısını mı döğüyor? Hay elleri kırılsın da înşallah, keser tutamasm. Nedir şu Fetiye kızın çektiği bu herifin elinden.

— Değil ayol, değil... Dayak olsa yine iyi... Hortlak var, hortlak.

— Hortlak mı? Aman deme.

— Vallahi...

— Nerde?

— Mezarlıkta.

— Aaa... Ben hortlaktan korkarım.

— Hortlaktan kim korkmaz kız. Seninkine haber ver de insin aşağı.

Hepimiz fırladık. Babam gecelik entarisinin üzerine muşambasını aldı. Anneme,

— Hanım, huu... Yak şu feneri! diye seslendi.

Annem camlı fenerin mumunu yaktı. Hep birden sokağa uğradık. Sokakta daha önceden bütün mahalleli toplanmış. Mezarlığa doğru hep birden yürürken, komiserlikten emekli mahallemizin muhtarı Âbüzer Bey,

— Muhsin Beylere de haber verin! dedi.

Muhsin Bey, Büyük Postanede memurdur, mahallemizin ileri gelenlerindendir. İmamımız Şevket Efendi de,

— Yasin Ağa'yı da, Hüsmen Ağa'yı da çağırın! dedi.

Bu ikisi olmadan, bütün bir mahalle de olsak hortlağın yanına varmak bizim için çok zordu. Yasin Ağa Mevvahoş'ta hamal kâhyasıdır. Hüsman Ağa da arabacı. Mahallemizin en yüreklileri bu ikisi. Onlara da haber gitti. Matbaacı Aziz usta,

— Yani'yi de çağıralım! der demez, kıyamet koptu.

İmam Şevket Efendi, «fetva» verir gibi,

— İcap etmez! dedi.

Eminânım teyze,

— Hortlak işinde hıristiyan milletinin ne işi

varmış? diye bağırdı. Zâten hep onların yüzünden değil mi? Müslüman mahallesinde hıristiyan kısmısı otururşa helbette ölüler hortlar. Ben olsam ben de hortlarım. Gene Allaha bin şükür, bütün mezarlık birden hortlayıp da üzerimize yürümüyor.

Burmalı Mescid'in müezzini Remzi efendi,

— Öyle söyleme Eminânım, dedi, kimin kalbine hidayet eriştiğini bir Allah-u teâlâ bilir. Sen insanların zahirine değil zamirine bak. Kimse kimseyi bilmez. Çengelköy'ünde ayazma kilisesinde bir papas vardı, kırk yıl papaslık etti de hak dinini kabul ettiğini ancak ölürken öğrendik, son nefesinde şahadet getirdi.

Mezarlığın bitişiğindeki bostanda bahçıvan Yani'den başka bütün mahalle toplandık. Herkesin elinde bir fener. Ortalık fener alayına döndü. Bizim mahallede tam dokuz türbe olduğundan, her evde bol bol mum bulunur. Çocuklar türbelere adak konulan mumları aşırır evlere getirirler. Suç onların değil. Türbe az, mum çok. Adak bırakılan mumlar, dokuz değil, doksan türbe olsa yeter de artar.

Günahı boynuna Müezzin Remzi Efendi, türbelere bırakılan adak mumlarını alır, satarmış. Ondan başkası da böyle bir günaha girmez. Biz satmayız, kendimiz evde yakarız. Yalnız babam,

— Mumu yakarken evliyanın niyetine yakın! der.

Biz de kibriti çaktık mı,

— Bismillah, Sikkeli Baba'nın, Elekli Dede'nin niyetine! der, öyle yakarız. Sen niyete bak...

Çocuklar bile yataktan fırlamış. Eminânım,

— Çekilin piç kuruları! diye onları kovalıyor.

Piç kuruları alayın arkasına takılmış, Marangoz Ali'nin karısı Firdevs, pencereden kocasına,

— Dur ayol, çocuğun altını değiştirene kadar beklesene... Ben de geleyim, hiç hortlak görmedim, diye sesleniyor.

Marangoz Ali karısına bir küfür savuruyor ki, eski imam nikâhı zamanı olsa, şeriata göre, karısı tam yüz defa boş düşer. Bereket medenî nikâha...

Kadın, erkek genç, ihtiyar, çoluk, çocuk mezarlığa doğru yürüyoruz. Siz hiç hortlak gördünüz mü? Ben hiç görmedim. Öyle korkarım ki hortlaktan.

Babam,

— Ben her gece hortlak görürüm, diye annemi kızdırır.

Annem de,

— Sen beni aldığın zaman böyle miydim? der. Sen asıl, bir ayna al da kendi suratına bak..

Mezarlığa doğru geldikçe adımlarımız yavaşladı. Hortlağı ilk haber veren bakkal Seyit Efendi'nin oğlu,

— İşte şurda, hortlak şu mezarın içinde! dedi.

Arabacı Hüsmen hortlağa inanmıyor. Bakkal Seyit Efendi'nin oğluna,

— A be kızanım, yâânış bişey görmeyesin, süzgelimi erangi bir heşek, bir hinek, yuksam bir küpek... diyor.

Çocuk, yemin billah ediyor:

— Yok be Hüsmen amca, kuram kerim çarpsın ki nah bu gözlerimle gördüm. İki gözüm önüme aksın ki, nimet çarpsın ki gördüm be... Hortlak yakalamış, altına almış.

— A be kızanım, kaç urtlak?

— Biri hortlak, ama öbürünü tanıyamadım.

Çocuğun babası,

— Ulan eşşoğlu eşek, dedi, sen hiç ömründe'

hortlak gördün de mi, birini tanıdım, birini tanımadım, diyorsun.

— Görmedim ama baba, belliydi. Valla belliydi. Onun konuşmasından belliydi be baba!.. Hem Eminânım teyzem de kaç kere görmüş, bana anlattı.

Hortlağın olduğu mezarlığa doğru yaklaştıkça adımlarımız ağırlaşıyor. Ben ne olur, ne olmaz diye alayın gerilerinde duruyorum. Ama hortlağı görebilmek için çok da geriye gidemiyorum.

Bu işe girdiğimize hepimiz caymış gibiyiz. İmam Şevki Efendi, imamlık belâsı, cemaatin en önünde gidiyor.

— Kalabalık olduğumuz iyi oldu, dedim.

Yasin Ağa,

— Ordu gelse hortlaklan baş edemez, dedi. Bir hortlak dünyaya bedeldir.

Bacağımın arasından bir çocuk,

— Ama candarma karakolunda bir İzzet Çavuş var, hortlak ondan korkar, bişey yapamaz, dedi

Yasin Ağa güldü:

— Çocuk aklı işte, candarmanın hükmü dirilere geçer, öldün mü, kurtuldun candarmadan. Değil candarmanın çavuşu, candarmanm feriştahı olsa hortlağa birşey yapamaz.

Muhtar Abüzer Bey ne de olsa komiser emeklisi olduğundan alayın en arkasından geliyor; Hortlak saldırırsa, cepheden kaçanları yakalayacak.

Âbüzer Bey,

— Ah, diyor, tabancam olsaydı... efendim bir insan bir kere pulislik mesleğine intisap etti miydi, emekli de olsa artık onun tabancasını almıyacaksın. Bir bakarsın bu akşamki gibi aniden bir vazife çıkar.

— Ama Âbüzer amca, hortlağa kurşun işlemezmiş.

— Resmî tabanca be... İşlemez ne demek? Şuna bak! İşlemesine işler ama, hortlak olduğu için birşey yapmaz.

— Düdüğün yok mu yanında?

— Düdüğü n'apiyim?

— Öttürürsün...

— Kabotaj bayramı da mı düdük öttüreyim? Hortlak bu be, düdükten anlar mı? Eğer bir işportacının ruhu ise ona diyeceğim yok. Belediye memurlarının düdüğü sanır, belki kaçar.

Herkes hortlak hikâyesi anlatıyor. En ateşlisi de Eminânım teyzem. Bu hortlak kısmı, en çok ciğerden hoşlanırmış, hele genç kızların akciğeri olursa.

Hortlağın olduğu mezara iyice sokulduk. İmam Şevki Efendi, arkasına dönüp kalabalığa,

— Susss!,. diye fısıldadı.

Sesimiz, soluğumuz kesildi. Yanımda biri,

— Duyuyor musun? dedi.

Duymaz olur muyum hiç! Mezar çukurundaki hortlakların sesi, Ankara radyosunun spikerinin sesinden daha açık seçik duyuluyordu.

— Biri kadın galiba...

— Kadın sesi...

— Demek bir aile olduğu gibi hortlamış.

Alayın önündeki sopalılar, takkeliler davrandılar. İmam Şevket efendi onları durdurdu:

— Sopayla olmaz, dua ile evel-allah kaçırırız.

Mezar çukurundan gelen sesleri iyice duyuyorduk. Bir erkek,

— Ye beni! diyordu.

Dişi hortlak da ona,

— Ye beni! diyordu.

— Ruhum!..

— Canım!..

— Ciğerim!..

— Ye beni!..

— Ciğerim!..

— Ye beni, ye!..

Eminânım «hortlaklar birbirinin ciğerini yiyorlar» dedi.

Mezardan doğru esen rüzgâr hoş bir koku getirince işi biraz anlar gibi oldum, mis gibi rakı kokusu.

— Ye beni!..

— Ye beni!..

Hüsmen Ağa da benim gibi uyanmış olacak:

— Abe ne urtlak, angi ürtlak!.. Burada toplanmış milletler kardeş kardeş birbirlerini yiyorlar.

Eminânım teyze kızdı. Hüsmen Ağa duymadan,

— Bulgarya mâciri ne olacak, dedi, ne hortlağa inanır onlar, ne cine, ne şeytana...

Eminânımın sesinden, mezar çukurundan hortlak çıkmıyacak diye üzüldüğü belliydi. Derken mezarın içinden bir türkü yükseldi:

«Arabası dört teker imanım, arabası dört teker.. Beyoğluna kız çeker...»

Elinde sopa, sırık taşıyanları imam Şevket Efendi zor durdurdu.

— Hep birden dua okuyalım! dedi.

Hep birden okumaya başlayınca mezarlıkta iç ürpertici bir ses yükseldi. Çukurdan iki baş çıktı. Sonra iki kişi birden fırladı. Dişi hortlak strip-tize çıkmış kılıktaydı. Bostanlara doğru kaçtılar, karanlıkta kayboldular.

Mezar çukuruna yanaştık, yarıya gelmiş kiloluk rakı şişesi, açılmış konserve kutusu, fındık, fıstık, daha birkaç şey... O birkaç şeyi daha kimse gör-

meden Eminânım teyze yeldirmesinin altına soktu.

Sonra hep hortlaktan konuşa konuşa hepimiz evlerimize dağıldık.

Ertesi gün erkenden Hüsmen Ağa'nın oğlu Apti'ye gittim.

— Ulan alçak, dedim, kurt kurtken, komşusunu yemez. Sen dün gece Eminânımm kızını yemeye utanmadın mı?

Anlamazlıktan geldi.

— Ben kızın entarisini gördüm, dedim. Eminâmm kaşla göz arasında atik davranıp yeldirmesinin altına sokmasaydı kızının çamaşırlarını, sen o zaman gününü görürdün.

Artık inkâr edemedi:

— N'aapim kardeşim, dedi, evleneceğim, para yok, karıyı geçindiremem diye korkumdan evlenemiyorum. Bu zamanda ev kiraları ateş pahası... Otele gitsek, orası da hem pahalı, hem de ahlâk zabıtası basıyor. Kimse gelmez diye mezar çukuruna kapandık. Orda da rahat vermediler.

— Evlenip te ne yapacaksın, dedim, onbeş kuruşa benim aldığım gazeteyi al, oku. Orada «Bizansın azgın fahişeleri» diye bir roman var, oku o romanı. Hiç hortlamanın da gereği yok, evlenmenin de..

Apti,

— Ah ah... dedi, gördün mü okumanın yararını. Babamız bizi zamanında okutup adam etmemiş. Okuryazarlığım yok ki... İşte böyle hortlamak zorunda kalıyoruz şimdi.

İSTANBUL'UN HAVASI KALLEŞTİR

Kadıköy vapur iskelesinin bekleme salonunda karşılıklı iki genel telefon vardır. Bu telefonlar açıktadır. Açıkta olduğu için, telefonda konuşanın neler söylediğini bütün salondakiler duyar. Vapur gelinceye kadar bekleme salonunda bu telefon konuşmalarını dinler, eğlenirim. Ayıp mı diyeceksiniz? Ben kimsenin konuşmasına kulak vermiyorum ki... Bu konuşmalar gizli kapaklı da değil, herkesin içinde oluyor. Eğer sağır değilseniz, duymak, dinlemek zorundasınız. Yok eğer, başkalarının konuşmalarını dinlemek ayıptır diye kulaklarınızı tıkarsanız, o başka...

Bu telefon konuşmaları çok eğlenceli oluyor. Hep içimden şuracıkta bir ses alma makinesi olsa da şu telefon konuşmalarını makineye alabilsem diye geçirirdim.

Geçen gün Kadıköy iskelesine geldiğim zaman vapura yirmi dakika vardı. Bekleme salonunda oturacak yer de buldum. Benim için bundan iyi fırsat olamazdı. Çantamı dizimin üstüne koydum. Kâğıdımı kalemimi de çıkardım. O iki telefonda konuşanların sözlerini defterime geçirdim.

Belki o sırada telefonda konuşanlardan biri de sizdiniz. Yada oradan telefon edenlerden biri sizinle konuşuyordu. Siz, biz, onlar... O sırada siz oradan telefon etmeseniz, size de oradan telefon edilmese bile, başka bir zaman, başka bir yerden bu biçim telefon konuşmaları yapmışsınızdır.

Defterime yazdığım telefon konuşmaları bana sonradan çok eğlenceli geldi. Bakalım, sizin düşünceniz nedir?

Bir daha söyliyeyim, Kadıköy vapur iskelesi bekleme salonu. Saat on üç. Kış ama hava yazdan bir gün gibi, açık ve ılık, gök duru, deniz durgun. İki telefonun başında da konuşmak için kadınlı erkekli sıraya girmişler. Sol yandaki telefonda orta yaşlı, iyi giyimli bir erkek, sağ yandakinde vazo ve kuş yuvasına benzeyen şapkalı bir kadın.

Soldaki erkek — Allo... Allo... Semahat... Allo, Semahat... Sen misin yavrum? Ben şimdi yazıhanedeyim. Sana yazıhaneden telefon ediyorum.

Sağdaki kadın — Allo... Allo... Faik... Allo Faik... Sen misin canikom? Ben şimdi hastahanedeyim. Sana hastahaneden telefon ediyorum.

Soldaki erkek — Yavrum, hani Amerikalılarla bir işimiz vardı ya. Ha? Evet. İşte o iş. Olacak galiba. Şimdi Amerikalı heyet benim yazıhanemde. Burada müzakere halindeyiz. (O sırada iskele memuru düdük öttürür. Adamın karısı telefonda düdük sesini duyar) Ne? Düdük mü? Ne düdüğü canım? Yanımda birisi düdük mü çalıyor? Haa... anladım. Bilirsin ya, bu Amerikalılar dünyanın en acayip insanlarıdır. N'apalım, onları da Allah böyle bir acayip yaratmış. Buraya gelen ticaret heyetinin başkanının da bir huyu var. İkide bir cebinden düdüğü çıkarıp çıkarıp öttürüyor, dinle beni!..

Sağdaki kadın — Ben sabahtan beri hastanedeyim Faik. Doktorlar, annenle görüşmeme müsaade etmediler. Konuşması kat'î olarak yasakmış. O kadar rica ettim, yalvardım, olmaz, dediler. (O sırada salona giren gazeteci çocuğun bağırması duyulur: Yazıyooor!) Ne? Ne diyorsun Faik? Yazıyor mu? Aaa... Sen çıldırdın mı? Yanımda kimse yok vallahi... hastaneden telefon ediyorum ayol. Kim olurmuş yanımda?.

Soldaki adam — Beni dinle yavrum, bu Amerikalı ticaret heyetine, malûm ya, bir ziyafet vermek, gezdirmek filân lâzım. Onun için ben belki bu gece gelemem. Eğer ellerinden kurtulabilirsem erken gelmeye çalışırım yavrum. (İskele memurunun düdüğü: fır, fırrt!..) Bak şu Amerikalıya, amma acayip adam, fırrr.. fırrr!.. boyuna düdük öttürüyor. Haydi canım, Allahaısmarladık, beni merak etme.

Sağdaki kadın — Doktorlar konuşturtmuyorlar. Yalvardım, yakardım, bırakmadılar. (Gazeteci: Millet var, Millet!..) Ne? anlamıyorum. Millet mi? Millet değil ayol, illet... Doktor, illet çıktı, imkânı yok konuşturmam, diyor. Annende illet çıkmış. Sen boşu boşuna gelme. Konuşturmuyorlar. En aşağı iki, üç ay daha hastanede yatması gerekirmiş. Ben geleyim mi? Ayol, zavallı kadıncağızı bırakıp da nasıl geleyim?.. Yazık değil mi? Ben akşama kadar burada bekliyeceğim. Belki bir kolayını bulur, konuşurum.

Beni merak etme Faik. Akşama kadar hastanedeyim. Belki geç kalırım... Allahaısmarladık canım.

Telefonu, arkada bekleyenlerden sırası gelen aldı. Soldaki telefona bir delikanlı geçti. Sağdakine bir genç kız...

Soldaki delikanlı — Baba... Allo!.. Baba... Siz misiniz? Ben **Yalçın...**

Sağdaki kız — Allo... Anne... Ben Ayla... Gülbin'lerin evindeyim. Sana Gülbin'lerden telefon ediyorum. Aman anne, bir yağmur, bir yağmur, sorma... Sokakları seller götürüyor. Nasıl? Orada hava açık mı? Yaz gibi mi? Bilmem işte, burası berbat...

Soldaki delikanlı — Baba ben şimdi Beykoz'dayım. Size Beykozdan telefon ediyorum. Cafer Bey'i evinde bulamadım. Yokmuş. Sordum baba, nereye gittiğini kimse bilmiyor. Gazetelere «kayıp aranıyor» diye ilân vereceklermiş. Ne zamandanberi mi? Bu sabah onda evden çıkmış, bir daha gelmemiş. Yâni şey... Bir haftadır ortada yokmuş. Hemen geleyim mi? Aman baba, nasıl geleyim? Havayı görmüyor musunuz? Havada ne mi var? Hava berbat... Kar, tipi, fırtına... Şimdi bir kadın denize uçtu. Bir tipi, bir tipi... Orada birşey yok mu? Güneş mi var? Baba, bu İstanbul havası, bilirsiniz, kalleştir.

Sağdaki kız — Aman anne, burada kaldım, ne yapacağım bilmem. Gelmenin imkânı yok. Hem yağmur, hem dolu yağıyor. Dolmuş mu? Ne diyorsun anne... gözümüzün önünde bir taksiyi seller aldı götürdü.

Soldaki delikanlı — Ben artık havanın düzelmesini bekliyeceğim baba. Merak etmeyin. Yatacak bir yer bulurum. Olur, olur... Hiç bir yere çıkmam.

«Delikanlının yanındaki kız kıkır kıkır güler.» Kız sesi mi? Bir kız mı gülüyor. Ne kızı baba? (Yanındaki kıza: Gülme Ayla!) Sizin kulağınıza öyle gelmiştir baba... Olur bazan... Hadi Allahaısmarladık. Hava açar açmaz gelirim baba...

Sağdaki kız — Anne, hava düzelinceye kadar ben Gülbin'lerde kalırım. Ne? Gülbin'in annesini mi

istiyorsun? Annesi mutbakta... Nasıl çağırayım canım. Kadın mutbaktan telefona çağırılır mı? Gülbin'i mi vereyim? Aman anne... Kız ders çalışıyor içerde.

Beni merak etme. Hava açınca gelirim. Çıkmam. Hiç bir yere çıkmam. Bu havada nereye çıkılır... Olur... Allasmarladık anneciğim...

Soldaki telefona bir erkek, sağdakine de kadın geçer.

Soldaki genç erkek — Beyefendi, Allo... Ben Şahap... Beyefendi... Sabahtan beri Kadıköy iskelesindeyim. Vapur bekliyorum. Yok Beyefendi. Vapurlar işlemiyor. Bir sis, bir sis... Göz gözü görmüyor. Bendeniz iskeleyi bile zor buldum Beyefendi. Bir adam rıhtımdan denize düştü. Gelemiyeceğim Beyefendi.

Sağdaki kadın — Allo... Sıtkı Beyi rica ediyorum... Allo... Sıtkı!.. Sıtkı ben Pendik'te kaldım. Sana Nazan'lardan telefon ediyorum.

Soldaki genç adam — Bugün işe gelemiyeceğim. Sordum efendim, bugün hiç bir vapur işlemiyecekmiş. Belki akşama işler diyorlar. Ahmet Bey geldi mi? Nasıl olur Beyefendi, gelmemiştir. Gelemez. Sis var. Yüze yüze geldiyse o başka, onu bilmem. Gelememiştir. Geldi mi? Allah Allah... Siz bir kere gelip gelmediğini kendisine sorun. Üsküdar'dan mı? Oradan da vapurlar işlemiyor. Radarlı vapurlar mı? Radarlar işlemiyormuş efendim. Gaz yok beyefendi, gaz nerde? Gaz olmayınca radar madar işler mi? Bir okul arkadaşım, elli yıldır İstanbul'da böyle sis olmadı, diyor. Evet, benim okul arkadaşım. Elli yıldanberi görmemiş. Nasıl? Kaç yaşında mı?.. Yâni şey... Babamın okul arkadaşı.

(Vapur düdüğü öter, çımacı bağırır: «Köprüü»)

Kim? Düdük mü? Sisten beyefendi, sisten vapurlar boyuna düdük öttürüyor. Birisi Köprü mü dedi... Şaka... Ahali şaka ediyor. İskeleyi görmeyin, ben diyeyim elli bin, siz deyin yüz bin kişi... Mahşer gibi. Herkes vapur bekliyor. Evet... Orada hava açık mı? Olabilir. İstanbul havası Beyefendi, malûm-u âliniz, kalleş bir havadır. Yarın, tabiî... Erkenden gelirim Beyefendi... Ahmed'e inanmayın Beyefendi. Gelmemiştir. İstanbul yakasında kaldıysa, onu bilmem. Allasmarladık.

Sağdaki kadın — Sıtkı... Tren çarpıştı. Yaralı da var... Ölülerin sayısı daha belli değil, sayıyorlar. Bana birşey olmadı. Ben nerde miyim? Canım: nerde olurum, Nazan'dayım. Ana baba günü. Herkes ağlaşıyor, ağlaşıyor.. (Cikletci bağırmaya başlar: «Çikleeet... Royal emeriken çiklet...») Jilet satan adam bağırır: «Yedi milimlik atom jiletleri... Vatandaşlar!.. En sert sakalları...» Ne? Sıtkı! Ne diyorsun? Kulağına ses mi geliyor? Canım şaşırmış millet. Herkes şaşkınlıktan ne yaptığını bilmiyor,, ağlaşıyor..

Şaşkınlık Sıtkı... Nerde miyim? Sana kaç kere söyliyeceğim. Pendik'teyim işte... Nazan'ların evinde. Olur şey değil... Ama Pendik istasyonundayım. Sen de mi Pendik'teydin? Nasıl? Ay, Pendik'te miydin? Ne? Çarpışma hangi tirende mi? Saat kaç tireni mi? Canım ben on ikiye çeyrek tirenine bindim. Aaaa... Üstüme iyilik sağlık. Sende mi o drendeydin? Aman bir yerine birşey olmadı ya... Nerde mi? Tiren kazasında. Sizin tirene birşey olmada mı? Öyleyse sen başka tirendeydin. Allah Allah!.. Belki o saatte iki tiren birden kalkıyor. Biri çarpıştı, biri çarpışmadan kenardan dolaşıp geçti. Tiren yolu bir tane mi? N'olacak? Bir yoldan iki tiren gidemez mi?

Ne? Nasıl? Demek, ben yalan söylüyorum. Öyle mi? Bana inanmıyor musun? Yalancı, alçak! Rezil!.. Bir de utanmadan Pendikteyim diye beni aldatıyorsun... Utanmaz yalancı...

İskele kapısı açıldı. Vapura girdim. Bu eğlenceli telefon konuşmalarının arkasını dinliyemedim. Vaktimiz bol, paranız da olmadığı zaman siz de Kadıköy iskelesine gidip, telefon konuşmalarını dinleyin. Telefon odaları kurulmadıkça, İstanbul havasının kalleşliği sürüp gidecek.

MASANIN YERİ

Devlet dairesi değil, bir özel işletme, kurum da değil, ikisi ortası bir yer. İşin kötüsü de bu ya. Çünkü devlet dairelerinin de, özel kurumların da ne kadar kötü yanlan varsa hepsi var da orda, iyiliklerinden hiç biri yok.

Geniş bir oda, camlı bir bölmeyle ikiye ayrılmış. Dipteki bölmede müdür oturuyor. Öbür yanda altı memur, altısı da kadın.

Bu altı kadın memur günlerini çok eğlenceli geçirirler. Günde üçle beş saat arasında orada bulunurlar. Bunun yarısı fal bakmakla geçer; kahve falı, kâğıt falı, el falı... Hanımların hepsi de çok iyi fal açarlar. Eğer memlekette falcılık serbest olsa, bu işten zengin olabilirlerdi. Bunlar amatör falcıdır. Fal bakılmadığı zamanlar sinemalardaki filmlerden konuşulur. Arada yerde dedikodu yapılır.

Camlı bölmede oturan müdür en çok onların dedikodu yapmalarından memnundur. Çünkü dedikodu yapılırken gürültü biraz azalır, fısıltı, kulak kulağa konuşma başlar. Bu zamanda insan az çok okuduğunu anlar, yazdığını bilir.

Bunların dışında modadan, elbiselerden konu-

şulur. Geriye kalan zaman makiyaja ancak yeter. Bir de bakmışsın akşam olmuş.

Her sabah,

— Oooof... Aman... Saatler de geçmek bilmiyor kardeş, derler.

Her akşam,

— Günler ne çabuk geçiyor kardeş, derler.

Gün dediğin nedir ki...

E peki bunlar hiç iş yapmazlar mı? Eğer bütün bu yapılanları işten saymıyorsanız, ara yerde vakit kalırsa iş de yaptıklarını hatırlamalısınız. «Eshab-ı mesalih» denen birileri vardır ya, bu hanımlar işte o «eshab-ı mesalih »lerin hepsini hükümete muhalif yaparlar. Evet, evet, muhalif yaparlar. Dünyanın en iyi partisi iktidara geçse, iktidarda da dünyanın en iyi işlerini yapsa, bütün yurttaşlar «eshab-ı mesalih» olarak bu altı hanıma bir kere işleri düşse iktidar partisinin yaptığı bütün iyi işler güme gider ve yurttaşların hepsi muhalif olur.

Muhalefet partilerinin yapacakları bir tek iş var: Seçimlerden önce seçmenleri kuyruk yapıp bu altı hanımın karşısından geçirtmek, sonra oy sandığına göndermek. Seçmenlerin hiçbiri iktidar partisine oy vermez. Oysa bu altı hanımın altısı da, iktidar partisi ileri gelenlerinden torpillidir.

Bu hanımlar böyledir de başka odalardaki yedinci hanım, sekizinci bey, dokuzuncu beyefendi, onuncu hademe, onbirinci kapıcı böyle değil midir? Hepsi böyledir. Şansları yokmuş, yalnız bu altı hanım hikâyenin konusu oldular.

Müdür önündeki raporlardan bir cümleyi üst üste beş kez okudu. Gürültüden, kahkahadan okuduğunu anlayamadı. Dedikoduya başlasınlar da okuduğunu anlıyacak kadar biraz sessizlik olsun diye

bekledi. Altı hanım o gün inadına dedikodu yapmıyorlardı.

Müdür cümleyi altıncı, yedinci kez okudu, yine birşey anlamadı. Ofladı, pufladı, cigara tablasını camın üzerine vurdu. Altı hanımın altısı da iplemiyordu. Müdür altı hanımdan birine seslendi:

— Size on onbeş gün önce (.....) e verilecek bir evrak vermiştim. Yazıldı mı?

Altı hanımdan biri kibrit çakmış, cıgarasını yakıyordu. Ancak üçüncü kibritte cıgarasını yaktıktan sonra,

— O kadar acele miydi? diye sordu.

Müdür başını salladı. Altı hanımdan ikincisine döndü:

— Bir numara arıyacaktınız. Buldunuz mu?

İkinci hanım bir elinde aynası, bir elinde ruju,

— Ne numarasıydı? diye sordu, telefon numarası mı?

Müdür,

— Hayır, ayakkabı numarası... dedi.

Bu espriye patlayan altı dişi kahkaha cevap verdi. Müdür kıpkırmızı oldu.

Biraz sonra, altı hanımın en çalışkanı Müdüre bir evrak getirdi. Müdür evrakı okudu:

«İlişik Hasan Mertan'ın dilekçesinde D. cetvelinde yazıldığı maddelere uygun olmıyarak görülmüştür. Saygılarımla.»

Müdür,

— Kim ilişik? dedi. Hasan Mertan mı? Ne biçim Türkçe? Hasan Mertan'ı toplu iğneyle mi iliştirdiniz?

Altı hanımdan en çalışkanı kızdı:

— Rica ederim Müdür Bey, Türkçeyi sizden öğrenecek değilim.

İncecik iskarpin topuklarının döşemede çıkardığı sert sesler duyuldu. Altı hanımın en çalışkanı masasına otururken söyleniyordu:

— Zaten kabahat bende ki, bir de evrak hazırlıyorum.

Müdür, işleri yürütebilmek için disiplin kurmaktan başka yol bulamadı. Bunun için de bu altı hanımdan birine karşı otoritesini göstermeliydi. Ama hangisine? Hangisi olursa olsun, hepsi bir Yeter ki Müdürün dediğini yaptıran, ne kadar ciddi bir adam olduğunu anlasınlar. Bir örnek hepsine ders olur, hepsini yatıştırırdı. Bu altı hanımın altısı da torpilli olduğundan Müdür aralarında bir fark görmedi. Müdürlük yetkilerinin en küçüğünü kullandı. Hademeye, altı hanımdan birinin masasını, pencerenin yanından kapının soluna çekmesini söyledi.

Ertesi gün altı hanımdan biri masasının yerinin değiştirildiğini görünce kızdı, hattâ biraz da ağladı. Masanın eski yeriyle yeni yeri arasında iki metre ancak vardı. O gün el, kahve ve kâğıt falına bakılmadı, kahkahalar atılmadı. Hanımlar sinirliydiler. Masasının yeri değiştirilen hanım bunu haysiyet meselesi yaptı. Masanın yerini değiştirmek gerekiyorsa, neden onun masası seçilmişti?

Gitti, torpil olan zata durumu anlattı.

— Dünyada ben o masada çalışmam! dedi.

O zat, bir mesele çıkarmamak için,

— Çalışma, dedi. Seni çalıştıran var mı? Yalnız -otur.

— Oturmam da... Dünyada oturmam. Ben masa düşkünü değilim. Ama o kadar kişinin içinde neden yalnız benim masanın yeri değiştirilsin.

İş ciddî idi. O zat müdüre bunun sebebini sordu. Müdür,

— Başka birinin masasının yerini değiştirseydim, bu sefer onun için aynı şeyi soracaktınız, dedi.

— Lütfen masa eski yerine konulsun!

Masa iki metre sağa çekildi, eski yerine konuldu. Bu kez Müdür, daha yüksek bir zata gitti, durumu anlattı:

— Ben dairemdeki memurlardan birinin masasının yerini bile değiştiremedikten sonra, memurlar üzerinde otoritem kalır mı? Bu şartlar altında çalışamam.

O zat,

— Masayı iki adım beri al ve otoriteni kur! dedi.

Masa iki adım öbür tarafa alındı. Hanım memur masasını iki adım *ötede* görünce hemen çıkıp gitti. El elden üstündür. Bir tanıdığının tanıdığı yoluyla müdürün gittiğinden daha yüksek birisini buldu. Ona uğradığı haksızlığı anlattı. O zat telefonu açtı:

— Derhal bu hanımın masası eski yerine konulsun!

— Başüstüne.

Telefonu alan, öbürüne telefon etti.

— Masa eski yerine konulacak.

Altı hanımdan birisinin masası iki adım beriye çekildi. Müdür bunu görünce küplere bindi. Emri verenden daha büyüğünü buldu.

— Efendim, ben bu şartlar altında çalışamam. Ben müdür müyüm, yoksa bostan korkuluğu muyum?

Emir verildi. Masa iki adım öteye alındı.

Hanım memur sabahleyin daireye gelip masasını iki adım ötede görünce tersyüzü dışarı çıktı. Hemen o gün trene bindi. Başkente gitti. Tanıdığı-

nın tanıdığının tanıdığı yoluyla bir büyük zata gözyaşları içinde uğradığı haksızlığı anlattı.

Hemen emir çıktı: «Masa eski yerine alınsın!..»

Müdür de Başkente gitti.

— Ben, dedi, dairemde bir memura söz geçiremezsem nasıl disiplin kurabilirim?

Hanımın masası iki adım beriye alındı.

Hanım isyan etti. Bir Başkent yolculuğu daha yaptı. İyi ki, insanlar hep bir boyda, hep bir sırada değildi. Merdiven basamaklan gibi birbirlerinden yüksekte oturuyorlardı. Hanım memur bir basamak üsttekine çıktı. Ağladı, güldü, ağladı, güldü...

Yüksek basamaktakinden buyruk çıktı, masa iki adım öteye alındı. Müdür, daha üst basamaktakine,

— Ya o, ya ben!.. diye bağırdı.

Müdür en üst basamaktakine, yani umum müdüre,

— Böyle, böyle, böyle, dedi. Ya o, ya ben...

Anlattığım bu daire, öbür dairelerden çok iş çıkarır. Çünkü bu dairede bir masa iki adım öteye, iki adım beriye gider gelir. Öbür dairelerde bu kadarcık da ilerleme yoktur. Masalar hep yerinde durur.

Masanın sonunu merak ediyor musunuz? Söyliyeyim. Bütün şikâyetler en üst basamakta birleşti. Her ikisi de, yani hanım memur da, müdür de hatırlı kişilerin tuttuğu adamlardı. Müdür daireyi düzene koymak istiyordu. Memur hakkını istiyordu. En üst basamaktaki, çok iyi bir idareciydi. En iyi bildiği iş «İdare-i maslahat» dı. Bu sefer de maslahatı idare etti.

— Masa ne iki adım öteye, ne iki adım beriye alınacak. İkisi ortası... Bir adım yer değiştirsin, ortada dursun!

Masa iki adım öteyle, iki adım berinin orta yerinde kaldı.

Müdür,

— Ben artık çalışmam! dedi. Sözümün geçmediği yerde çalışmam!

Hanım memur,

— Bu kadar haksızlığa dayanamam. Artık çalışmam burada! dedi.

İkisi de daireyi bıraktılar, şimdi ayın birinden birine daireye geliyor, aylıklarını alıp gidiyorlar. Böylesi çok daha iyi oldu. İşler eskisinden daha yolunda yürüyor. Darısı öbür kurumların başına. Memurların hepsi de yalnız ayın birinde maaşlarını almak için gelseler, işler çok daha, büsbütün daha iyi olacak. Çünkü onlar olmazsa, işleri bozacak kimse de kalmaz.

Şimdi o dairede, otoriter müdür gibi, biri daha gelip, masalardan birinin yerini değiştirtmediği için hiç bir değişiklik olmuyor. Kahveler, çaylar, gazozlar içiliyor, el falı, ayak falı, kâğıt falı, kahve falına bakılıyor, dedikodu yapılıyor ve boyanılıyor. Ne ahenkli bir çalışma. Allah başımıza ağzımızın tadını bozacak bir müdür getirmesin.

HAMAMCI MEHMET AĞA

Nasıl yaptım o işi bilmem. Hatırladıkça hâlâ hem utanır, hem gülerim.

Aşağı yukarı yirmibeş yıl oluyor. Yatılı okuldayız. Biz orada ne okuduk, nasıl okuduk bilemiyorum. Gülüp eğlenmekten derse vakit mi kalırdı...

Daha hava aydınlanmadan bir tekmeyle uyanırsın. Bu, ya Rezil Kâni'nin, ya Çamur Şevketin, ya Patates Necmi'nin tekmesidir. Uyku sersemi fırlarsın.

— Ne ulan?

— Kalk, tulumba tatlısı...

Bir karavana, tepeleme dolu tulumba tatlısı, yada vezir parmağı. Ye Mehmet ye!.. Bizim sınıfta dört beş çocuk -hangi çocuk, koca delikanlılar- vardı ki bütün ders yılını «mutbak nöbetçiliği» ile geçirirlerdi.

Her öğrencinin sırayla «mutfak nöbetçiliği» tutması gerekliydi. Bunu sanırım, hayat bilgimiz artsın, diye yaptırırlardı. Ama, içimizden üç dört kişiden başka hiçkimseye mutbak nöbeti gelmezdi. Hep onlar mutbak nöbetçisi olurlardı. Ama zorla, ama güzellikle. Zorla başa çıkamazlarsa,

— Mutbak nöbetini sat! derlerdi.

Mutbak nöbetini satmak demek, bir karavana tatlıya konmak, demekti. Onlar, bu işin girdisini, çıktısını bildiklerinden bir karavana tatlıya, mutbak nöbetini satın alırlardı.

Bana kızarmış böbrekler, butlar, tatlılar gelirdi. Ben sözüm ona, o sınıfın çalışkanı olduğumdan, bunlar vereceğim kopyaların karşılığıydı. Kopya verir, tatlı yerdim. Birşey varsa, bu tatlılar, tuzlular, yemekhanede değil, koğuşta kimse uyanmadan yenirdi. Mutbak nöbeti tutarak gerçekten de hayat bilgisi alırdık, hayatta başkalarının hakkını yeme bilgisi...

Şiş göbekle yatağa uzanırdık. Önce hamam borusu, bir saat kadar sonra da kalk borusu çalardı. İlle o kalk borusu... Ne güzel, ne yanık, ne içli notadır o... «Dadat dataaa, dadat dataaa, ti ta tâââ...» Karavana borusuna kurban olayım, kalk borusunda bıraksınlar uyuyayım.

En büyük derdimiz hamamdı. Hamama yıkanmak için mi girerdik, yoksa iş olsun diye mi, bilmem. Ama en iyi eğlencemiz hamamdı. Hamamın da sırası vardı, haftada bir gün. Sırayı kim dinler! Hamama girmek, sınıf geçmekten zor bir işti. Kopya, mopya sınıf geçersin, hamam öyle mi ya...

Hamam Çetesini akşamdan kurardık. Pazusu en kuvvetliler kurna kapmaya ayrılırdı. Hamamda en zor iş, kurna kapmak, ondan sonra havlu, peştemal kapmak. Ufak tefekler, hamama gürültü arasında aradan girebilecek olanlar nalın kapma, hamam tası kapma postasına ayrılırdı.

Her ekibin kurna kapıcıları gece yarısı yataktan fırlarlar, hamamın kapısında nöbete girerler. Hamamcı Mehmet Ağa ak sakallı bir ihtiyar, yaşı yet-

mişi çoktan geçmiş. Bütün hayatında yaptığı tek iş hamamcılık. Hem de yalnız bizim okulun hamamcılığı. Köyünden askere gelmiş. Sonra hamamcı olmuş, oluş o oluş. Onun hamamcılık ettiği ilk günlerin öğrencilerinin çoğu emekli olmuş, çoğu da general... Okula geldiler mi, ille gider Hamamcı Mehmet Ağayı görürler. Mehmet Ağa onları tanımaz, sanki hepsi bir adammış gibi bakar onlara.

Hamamın kapısı kale kapısı gibi kalın odundan ki, Yeniçeriler koçbaşıyla vursalar kırılmaz. Hamam nöbeti gelen öğrenciler, her gece mi her gece Mehmet Ağa ile çekişirler. Artık bu çekişme okulda gelenek olmuş. Gece yansından başlarlar, taa hamamın açılma saatine kadar kapıya güüüm güm vururlar, taş, sopa, tekme, yumruk... Mehmet Ağa, elli yıldır mı, altmış yıldır mı, artık bu gürültüye alışmış, hiç kılını kıpırdatmaz. Artık bu gürültüde uyur mu, uyumaz mı, bilinmez. Belki de alışmıştır, uyur. Onun bir çalar saati vardır. Her sabah dört buçukta saati çalmaya başlar, dışardan duyulur. Kapıda bekleyen kalabalıkta bir kaynaşma olur. Mehmet Ağa aptesini alır, sabah namazını kılar, duasını eder. Bu arada kapı yıkılırcasına vurulur, tekmelenir, zavallı ihtiyar Mehmet Ağa'ya ne sövülür, ne sövülür... O hiç aldırmaz, bana mısın demez.

Programa göre tam hamam saati gelince kapıyı açar. Açar ama, nasıl açar... Hamam kapısını açmak, değme babayiğitin yapacağı iş değil. Kapıyı bir acemi açsa, ezilir, çiğnenir, mazallah parçası kalmaz. Kapının açılmasiyle, bir insan selinin gür diye içeri akması bir olur.

Kalın ağaçlardan hamam kapısının arkasına geçme bir odun vardır. Odunun bir ucuna kalın bir ip bağlıdır. Mehmet Ağa, on, onbeş metre geriden

işte bu ipi çeker. O zaman kapıyı tutan odun, demir yuvalarından çıkar, birden kapı açılır. Kavga, döğüş, kıyamet... Kimi kurnaya, kimi tasa, kimi nalına, peştemala saldırır. Bir de sen kaptın, ben kaptım kavgası var. Kimi peştemalı çekiştire çekiştire yırtar, kiminin nalını kayar yuvarlanır.

İş bu kadarla kalsa iyi. Bir hamam çetesinin kurna kapıcıları açık gözlük edemediler de kurna kapamadılar mı, yandılar. Çetenin öbür ortakları onun pestilini çıkarırlar, vur babam vur, vur ha vur...

Ramazandı. Bir dahiliye müdürümüz yarbay Recep Bey var ki, ondan tirtir titriyoruz. Yüzünü gören değil, sesini duyan girecek fare deliği arar... Neden korkardık bu Recep Bey'den bilmem. Ne bağırır, ne çağırır, ne döver, ne söver, yine de korkardık. Döğer mi dedim, elbet ya... Bizi, döğerlerdi o zaman. Onsekiz yaşında delikanlı ne demek? Vücudünde onsekiz beygir kuvveti var demektir. Hiç dinlemezler. Döğdüler mi, bu babayiğit delikanlıyı da Allah yaratmış demezler. Ama Recep Bey, nerde döğmek, ağır bir söz bile söylemez. Gel gelelim yüzü hiç mi hiç gülmezdi. Sanırım, Van'lıydı. Dili öyle çalardı.

Ramazan'dı. Dahiliye müdürü Yarbay Recep Bey her gece mi her gece, sahurdan sonra hamama giderdi. Gece yarısından sonra koridorlarda bir nalın sesi duyulur, Recep Beyin nalınları. Recep Bey, ayağında nalınlar, bacağında uzun, paçadan bağlı don, sırtında kaputu, her ramazan gecesi, sahurdan sonra koridordan geçer, hamama gider.

Rezil Kâni'nin mutfak nöbetçisi olduğu bir gece, Kani elinde şambabası dolu karavanayla yatakhaneye gelirken, koridorun köşesinde Recep Bey'le

yüz yüze gelmemiş mi! Rezil Kani, besbelli şaşkınlıktan olacak, karavanayı dahiliye müdürünün ellerine bıraktığı gibi ters yüzü kaçmış. Recep Bey karavana elinde, koğuştan içeri girmiş. Biz onun sesiyle uyandık:

— Efendiye bah, garavanayı çaliy, gecenin bi vahtı yatağa daliy...

Kimsede ses yok.

•

Bizim hamam Çetesi bana,

— Bu gece kurnayı sen kapacaksın, dedi.

Ben nasıl kurna kaparım? Boy yok, bos yok... Haydutlar beni ezer geçerler. Bir de kurnayı kapamazsam döverler, pestilimi çıkarırlar. Düşündüm taşındım, aklıma bir kurnazlık geldi. Recep Bey elinde şambaba dolu karavanayla yatakhaneye girip neler söylediyse ben de onun ağzıyla tıpkı öyle söylüyordum:

— Efendiye bah! Garavanayı çaliy, gecenin bu vahti yatağa daliy...

Bizim Çeteye,

— Ne zaman isterseniz hamama gidelim. Kapıda beklemeye lüzum yok, dedim.

— Mehmet Ağa kapıyı açar mı? dediler.

— Ben açtırırım.

Hamamın tarihinde böyle şey görülmemiş. Ben nasıl olsa dayağı göze aldığım için yapacağım numara sökerse söker diye yürüdüm. Arkamda bizimkiler. Hamam vaktine daha iki saat var. Kapıyı vurdum. Tıpkı bizim Recep Bey gibi, onun ağzıyla bağırdım:

— Memmed - Ağaaa! Memmed - Ağa!. Ben dah-

liye müdiriyem, gapıyı aç Memmed - Ağa!

Kapı açılmasın mı! Hamamcı Mehmed Ağa'nın kapıyı yüzümüze kapamasına vakit kalmadan içeri daldık. Bizi artık kimse hamamdan çıkaramaz.

Bu numara hemen duyulmuş. Bir kaç gece üstüste başka çocuklar hamama gelip,

— Memmed - Ağa!.. Ben dahliye müdüriyem. Gapıyı aç Memmed - Ağa!. diye hamamı açtırmışlar.

Mehmet Ağa'nın, bu numarayı iki, üç kez yuttuktan sonra, gözü açılmış.

Bir gece, sabaha karşı, yine hamam kapısındayız,

— Memmed - Ağa!.. Ben dahliye müdüriyem! diye bağırıp dururken, Recep Beyin nalın seslerini duyunca çil yavrusu gibi her birimiz bir yana gizlendik. Nalın sesleri yaklaştı, yaklaştı... Recep Bey, uzun donu, sırtında kaputuyla geldi, kapıyı vurdu.

— Memmed - Ağaaa! diye bağırdı.

Kapı açılmadı. Recep Bey bir daha bağırdı:

— Memmed - Ağaaa! Ben dahliye müdiriyem. Memmed - Ağa...

Mehmet Ağa'da ses yok.

— Memmed - Ağa! Ben talebe degülem. Ben dahliye müdüriyem. Memmed - Ağa...

Mehmet Ağa kaç kez bu numarayı yemiş, artık yutar mı! Recep Bey kızmış, barbar bağırıyor:

— Memmed - Ağa... Vallaha billaha talebe degülem. Yemin billah edirem ki talebe değülem. Dahliye Müdüriyem Memmed - Ağa...

Recep Bey kızdıkça kızıyor. Kızıp bağırması para etmeyince bu kez alttan alıyor, tatlı yumuşak bir sesle sesleniyor:

— Memmed - Ağa!:. Aç gapıyı Memmed - Ağa... Vallaha billaha Dahliye Müdüriyem, talebe degülem Memmed - Ağa...

Yalvarma, bağırma para etmiyor. Daha yavaştan alıyor:

— Memmed - Ağa!.. Gapının bıdak delügine gozini uydirasın, yıldızlarıma bahasın Memmed - Ağa! Dahliye Müdiriyem. Memmed - Ağa!.

Artık sabrı tükenen Recep Bey,

— Memmed - Ağa! diye bağırdı, yarından tezi yoh, işine son verirem Memmed - Ağa! Pılını pırtını toplayıp gidesin Memmed - Ağa!..

Recep Bey hırsla döndü gitti.

Ertesi gün okulun demirbaşı hamamcı Mehmet Ağa kovulmadı. Ama, «Gapının budak delügine gözini uydir. Memmed - Ağa!» lâfı dilimizden düşmez oldu. Artık kapıyı açtırmak için değil de gülmek için her hamama gidişimizde bağırıp duruyoruz.

Hiç unutmam, arife gecesiydi. Yine hamamın kapısına dayanmışız. Ben önde içeriye sesleniyorum:

— Ben dahliye müdüriyem Memmed Ağa!

Birden gülüşmeler durdu. Bir de başımı çevirdim ki, Recep Bey arkamda değil mi! Çocukların hepsi bir yana kaçmış. Başımdan kaynar sular döküldü, içimden ığıl ığıl bişey aktı. Recep Bey beni leşimi sermeden bırakmazdı. Ağzımı açıp yalvarmak istiyorum, korkudan dilim tutulmuş. Recep Bey gülümseyerek şöyle dedi:

— Açmiy oğlum açmiy, dedi, bu adam otuz yıl öncesi benim talebeliğimde de açmiydi. Değil dah-

liye müdüri, umum müdir olsan sahati gelmiyende-açmiy...

Recep Bey bir fiske bile vurmadı. Ama biz en çok ondan korkardık. Sağsa kulakları çınlasın, öldüyse Tanrı rahmet eylesin...

ÇIH ULA TIŞARI

Adını söylemem, yani olayın geçtiği yerin adını... Neme gerek, alınan olur, darılan olur. Bir doğu kasabası. Erkekleri yiğitlikleriyle ün almıştır. Erkek çocuk yedisine bastı mı kuşağının arasına ile bıçak sokacak. Onuna, on birine gelince, hele bir düğün dernek olmaya görsün, tabancalar çıkar: grav, grav, grav!.. Çocukların elindeki mantar tabancası değil, koca koca alâmetler, insan bakmıya korkar. Burası kabadayının yatağı. Ora insanlarını bana önceden anlattıkları için, yolda biri öksürse yana çekiliyorum. Kendileri, yaşadıkları yeri şu üç ünlü şeyiyle övünerek anlatırlar:

«Cumhuriyat cattası, Abo'nun meyhanası, Pambugun barhanası...»

Bu üçü, işte orası demekmiş.

Birgün Cumhuriyet caddesi üzerinde bir kahvede oturuyorum, bir arkadaşı bekliyorum. Masalardakilere bakıp korkmamak elde değil. Askerî müzedeki yeniçerilerin, subaşıların mankenleri, mum, alçı heykelleri vardır ya, herbiri işte öyle. Deyin ki, askerî müzeden yürüyüp buraya gelmişler. Bıyıkların çeşidi: Palabıyık, kaytan bıyık, burma bıyık,

pos bıyık, yastık bıyık... Yalnız içlerinde pisbıyık yok. Bıyık uçları kulak memesine kadar sivrilerek uzanıyor. Ara sıra bir öksürüyorlar, benim yüreğimin kalktığı biryana, masanın üstünde ne var ne yok, havaya uçuyor.

Bu adamların arasında oturmak bile bir yürek işi. Kuşaklarının arasından tabanca çeker gibi tütün tabakasını çıkarıyorlar. Pala sıyırır gibi, gümüş kösteklere bağlı saatleri çıkarıyorlar.

Bu yiğitlerden, babayiğitlerden bir bölük sal, gitsin bütün Avrupa'yı, Asya'yı, Afrika'yı, beş kıtayı zaptetsin gelsin.

Benim yanımdaki masada, bunlardan dört tanesi ne olduğunu anlayamadığım bir kâğıt oyunu oynuyorlar. Oynuyorlar ama, çok gergin havadan, bir gürültü ha koptu, ha kopacak gibi. Kara, püskül püskül kaşların altından, kama pırıltısıyla birbirlerine bir bakışları var, bu bakışlar bir yabancıya çarpsa donar kalır. Öyle gezevelik de etmiyorlar, çok da konuşmuyorlar, bu sessizlik insanı büsbütün korkutuyor. Birisini beklemesem, ne işim var burda benim?

Oyunculardan biri her ne olduysa, masanın üstündeki mermere elindeki kâğıtları fırlattı, avucunu şap diye mermere indirdi. Sesten yüreğim ağzıma geldi.

— Oynamam, dedi.

Öbürü çatık kaşlarının altından karşısındakini bir süzdü. O da kâğıtları elinden atıp avucunu mermerde şaplattı:

— Beni yutiy mi sanıysın?

Eyvah! dedim, eyvah. Şimdi gümbürtü kopacak.

— Ula sen kim olisin? Kaç paralık herifsin?

— Bana mı diyirsin? Bana ha? Hele bir daha de ki görem...

— Vay!. Dürziye bak. Ulan gavat!

Gittikçe kavga kızışıyordu.

— Kâğıdı düziysin.

— Kim? Ben mi? Hiyleyi yapan sensin, mızık eden sensin... Garılık eden sen...

— Ne dedin, ne dedin? Bir daha de! Dediğin herbişiy sensin...

Biri kuşağına davrandı, biri arka cebine, tabancalar, bıçaklar çıktı, çıkıyor, ikisi de ayağa kalktılar.

Aman şurdan nasıl sıyrılıp canımı kurtarsam diye düşünürken, karayağız esmeri,

— Canına mı susadın, kanına mı susadın? diye gürleyince öteki,

— Er meydanda belli olur! diye meydan okumaz mı!

Kozmatikli, yada fındık isiyle karartılmış bıyıkların altından iri, beyaz dişler yeni bileği çarkından çıkmış gibi parlıyor. Bıçak, tabanca ne gerek? Birbirlerini dişleriyle yer, bitirirler.

— İrkeksen çıh tışarı!

— Çıh ula...

Ne dizimde derman, ne yüreğimde aman kaldı. Öyle bir gidiş ki, dönüşü yok bunun. Yemin ederim ikisi de birbirini sağ komaz. Yazık olacak iki aslan parçasına... Delik deşik olacaklar, kanları şerbet gibi toprağa akacak. Hani yağlı güreş cambazı iki pehlivanı,

— İki er çıktı meydane, ikisi de birbirinden merdane... diye tanıtır ya, işte tas tamam öyle.

Asıl şaştığım nedir bilir misiniz? İki yiğit dışarı fırladılar da, kahvedekilerin kılı bile kıpırdama-

di. Hiçbiri oralı değil.. Ha bire bıyık burup, kalın kalın öksürüyorlar. Hadi ben kalksam ayırmaya, benim harcım mı? Arada kaynar giderim. Besbelli buralıların huyu böyle, kavgacıları ayırmak ayıp sayılıyor, «Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir» hesabı...

Bende renk, soluk kalmamış. Yanımdan bir ses,

— Ne o evlât? dedi, nedir bu telâşın?

İhtiyara baktım, kahvedekilerden bir başka, belli, oralı değil.

— Birbirlerini öldürecekler de ayıran yok, bu ne biçim iş? dedim.

Güldü,

— Yeni mi geldin buraya?

— Evet. Buranın yabancısıyım.

— Öyleyse çık da arkalarından bak bakalım, ne yapacaklar?

— Ya bana bir şey...

— Yapmazlar. Korkma!

Dışarı çıktığım zaman, onlar parkın içinde yan yana konuşuyorlardı, sokulup kulak verdim.

—Ula sen onu bana mı dedin?

— Pekeyi, sen kime dedin?

— Ben ortaya lâf ettim gardaş.

— Sen kime dedin?

— Heç... O garşıdaki herife.

— Bah arhadaş bah... Hata insanı nire götüriy. Heç bi yoktan gan tökiliydi az kala.

— He vallah... Az kala ki elimden bir cinayet çıha...

— Kâhat düziy gardaş.

— Düziy namıssız...

Ellerini birbirlerinin omuzlarına koyup, yan yan, ağa ağa yürüyüp gittiler. Arkadan bakınca sokak lâmbasının ışığında gölgeleri sokağa sığmıyordu.

DEFTERE YAZILANLAR

Hukukçular çok iyi bilir, Türkiye'de iki kasaba vardır ki, buradan iki yüz yıla yakın bir zarnandanberi en tanınmış hukukçular, en ünlü kadılar, yargıçlar çıkar. Bu ilçelerden biri Akdeniz'de, biri Karadeniz'dedir. Bu iki kıyı ilçesinin ünlü hukukçu yetiştirmesi gelenek olmuştur.

Bu olay Karadeniz'deki kasabada geçiyor. Hâkim Yunus bey, o kasaba halkındandır. Bütün soyu sopu gibi o da hâkim olmuş, memleketin bir çok yerlerinde hâkimlik yaptıktan sonra, emekliliğine yakın günlerini kendi memleketinde geçirmek istemiş. Yedi yıldır bu kasabada ağır ceza yargıcı. Kasabanın yarısı, Hâkim Yunus beyin uzak, yakın akrabasıdır. Ama Hâkim Yunus bey, karşısına birisi suçlu diye geldi mi, babasının oğlu olsa dinlemez. Zaten bu aile oldum olası doğruluklarıyla tanınır.

Yunus beyin uzaktaaan, amca oğullarının oğullarından, Gümüş Dursun dedikleri bir delikanlı var ki, değil yalnız o kasabaya, yedi kasabaya «Medet Allah» dedirtmiş bir belâlı. Gümüş Dursun'a hemşerileri kendi ağızlariyle «Kümiş Tursin» derler Gümüş Dursun, Yunus beyin bu kasabadaki yedi yıllık

yargıçlığı sırasında belki yetmiş kere karşısına çıkmıştır. Gümüş Dursun'un suçları hep kadın, kız kaçırma ve kadın yüzünden kavga, yaralama gibi işlerdir. Dur dinlen bilmez bir delikanlıdır, haşarı mı haşarı, kopuk mu kopuk...

Yunus beyin bu kasabaya ağır ceza başkanı olarak gelişinden Gümüş Dursun hiç memnun olmamıştır. Başka biri, bir yabancı yargıç olsa, Gümüş Dursun istediği gibi konuşur, kendini istediği gibi savunur. Ama Yunus beyin karşısında sıkılıyor. Ne de olsa akrabası, ona amca diyor. Her ne kadar onların amcalığı, yeğenliği üç dört kuşak öncesine dayanıyorsa da bu kasabada akraba büyüklerine saygı sonsuzdur. Yunus beyin dedesinin dedesinin babası, Gümüş Dursun'un dedesinin dedesinin babasıyla kardeş çocukları. Yüz yılı geçen bu akrabalık hâlâ unutulmamış. Gümüş Dursun ondan, yargıç olmasından çok, amcası olduğu için korkuyor. Hem amca, hem yargıç, hem de sert mi sert... Böyle olunca karşısında ağız mı açılır?

Yargıç Yunus bey, bu kadar okumuş, bunca yıl yargıçlık yapmıştır ama, dili hiç değişmemiştir. O da bütün hemşerileri, Karadeniz uşakları gibi konuşur. Gümüş Dursun'u karşısında görünce, ellerini kürsüye vurur,

— Uy, Kümiş Tursin, gene mi sen keldun karşima?... der.

Böyle dedi mi, Gümüş Dursun'da yelkenler suya iner. Gümüş Dursun ölüme razıdır, tek yargıç olan amcasının karşısına çıkmasın.

Gümüş Dursun hiçbirinde suçu kabul etmez. Ya, «İhtiradır...» der. Ya, «Haçan penu çekemezler» der. Yani bişey uydurur, der.

Doğrusu yargıç Yunus bey, bu uçarı oğlanı se-

ver. Sever ama sevdiğini de hiç belli etmez. Sonra bu sevgisi vereceği cezayı da kıl kadar azaltmaz.

Gümüş Dursun en son üç ay cezayı yediği zaman Yunus bey ona,

— Pağa bak Kümiş Tursin, demişti, ha pir taha celmiyesun karşıma!...

Ayrıca da dışarda kulağını çekmiş,

— Yakacağum canini... Sağa pir amcaluk edeceğum, itââm edup kurtaracağum seni... Ayağını tenk al! diye göz dağı da vermişti.

Ama Gümüş Dursun durur mu? Durabilir mi? Elinde mi? Kaç kez kendi kendine,

— Şu amicamun karşisuna çıkmıyacum! diye yemin etmiş olduğu halde Ayşe'yi tek başına dağda odun keserken görünce yeminini unutmuş, kendini tutamamıştı. İş o sıraya geldi mi, Gümüş Dursun'un gözü yargıç mı görür, amca mı görür, yoksa hapis mi görür? Hapisten son çıkışından iki ay sonra, yine yargıç Yunus beyin karşısına gelmişti. Yunus bey, ellerini kürsüye vurup,

— Uy!.. diye bağırdı, uy Kümiş Tursin, gene mi keldun?

Başını önüne, gözlerini aşağıya indiren Gümüş Dursun,

— Yalandan lâf edeyler, adum çıkmış teyi herbir suçu pağa yükleyler... diye sızılandı.

Ama Gümüş Dursun'un suçu bu kez ağırdı. Dağda odun kesen Ayşe'yi alıp yürümüş. Kızı üç gün dağdan indirmemiş. Anlaşılan Ayşe'nin de bu iş hazır tarafıymış. Çünkü geçen yıl, üç delikanlı birden, Ayşe'yi, yine böyle odun keserken kıstırmışlar, dağa kaldırmak istemişler. Ayşe baltayı kaptığı gibi üç delikanlıyı kasabaya kadar kovalamış. Üç yiğit, zor kurtulmuşlar Ayşe'nin elinden. Ayşe de işte böyle

yiğit bir Ayşe. Üstüne bir bölük yürüse, öyle teslim olacak takımından değil. Ama Gümüş Dursun'u görünce, iş değişmiş. Kız dünden gönüllü. Baltayı, nacağı atmasıyla. Gümüş Dursun'la yürüyüvermiş. Görenler, bilenler böyle diyor. Diyor ama gel gör ki mahkemede kız,

— Pu Kümiş Tursin, penu tağa kaçurdi, diyor, başka lâf demiyordu.

Tanıklar dinlenecekti. Salona alınan ilk tanık, Gümüş Dursun'un Ayşe'yi nasıl dağa kaldırdığını bir bir anlatıyordu. Yargıç Yunus bey,

— Pir tiyeceğun var mitur Kümiş Tursin? diye sordu.

Gümüş Dursun başını kaldırmadan, gözleri kundurasının burnunda,

— Yalan lâf edey, iftira edey, dedi.

Yunus bey kızmıştı, ama kızgınlığını belli etmemeye çalışarak, yapma bir yumuşak sesle,

— Kümiş Tuısin, dedi neten sağa iftira edey?

— Neten tersen, pen pu herifin pacusunu tefterüme yazduğumtan, pağa tüşmanlık tutay...

— Teftere yazma ne temek Kümiş Tursin?

— Yani o temek ki, pen pu herüfün pacisunu şey ettum.

— Peki Kümiş Tursin. Celsun paşga tanık...

İkinci tanık içeri alındı, o da Gümüş Dursun'un Ayşe'yi nasıl kaçırdığını gördüğü gibi anlattı. Bu onaltı yaşında bir çocuktu. Yunus bey,

— Ha puna ne teyceysun? diye sordu.

— Pen pu oğlanın anasini tefterume yazdım. Yani şey ettum. Ondan ötüri pağa tüşmanlık pesley.

Gelen üçüncü tanık da gördüklerini anlattı. Kızgınlıktan dişlerini sıkan, ama belli etmemek için sesini büsbütün yumuşatan Yunus bey,

— Ha puna ne teyceysun Kümiş Tursin? diye sordu.

— Yalantur. Haçan pen punun nişanlisini tefterume yaztuğumdan, yani şey ettuğumdan pağa karezlik küdey...

Dördüncü tanık geldi. Gümüş Dursun onun tanıklığını da kabul etmedi. Onun da yengesini defterine yazmış, yani şey etmişti. Kadın, erkek, tam dokuz tanık dinlendi. Gümüş Dursun kim gelirse gelsin bunların yengesini bacısını, anasını, teyzesini, halasını deftere yazdığından, yani şey ettiğinden, kendisine iftira ettiklerini, yalan söylediklerini iddia ediyordu.

Onuncu tanık içeri alındı. Bu, zor ayakta duran çok ihtiyar bir adamdı. İki kişinin kolunda salona girdi. Konuşurken ak sakalları titriyordu. Yunus bey bu ihtiyara,

— Kaç yaşuntasun? diye sordu.

İhtiyar,

— Koçan kanadında toksan yazaymış, velâkin yüzü aşkindir, dedi.

İhtiyar da Gümüş Dursun'un Ayşe'yi kaçırdığını görmüştü. Gördüğü gibi anlattı. Yunus bey tanığa döndü:

— Pacun var mitur?

— Yoktur.

— Karin var mitur?

— Yoktur.

— Kizin var mitur?

— Yoktur.

— Anan var mitur?

— Elli yıl evveli ölmüştür.

— Senin hiç kimsen yok mitur?

— Yoktur hacim bey... Kirk senetur kimsesiz yaşayrum.

Yunus bey bu cevaplara öyle sevinmişti ki... Sesinden belli olan bir sevinçle Gümüş Dursun'a döndü:

— Uy Kümiş Tursin, ha pu herifü de teftere yaztum de, pen de o zaman seni teftere yazayım.

Gümüş Dursun beş yıl cezaevinde yatacaktı ama,

— Madem pir iş ettum, haçan Ayşe'yi alacayum... dedi de kurtuldu hapisten.

Ondan sonra da defteri dolan Gümüş Dursun hiç kimseyi defterine yazamadı.

İÇİNDEKİLER

Toros Canavarı 7
Hepsi Hepsi İyi 27
Nasıl Yaparlar? 34
Var mı Bana Yan Bakan 40
Kumbara Hırsızı 46
Parmak Sporu 54
İş Adamı 60
Orkestra Adam 69
Zarif Hatıralar 77
Gemiyi İstila Eden Salj'angozlar 82
Şermendî Ne Zaman Doğdu 88
Büyük İkramiye 93
Sakın Alma 102
Sular Neden Kesildi 113
Bizim Hemşeri 121
İnek Doğuran Sinek 127
Hortlak 132
İstanbul'un Havası Kalleştir 141
Masanın Yeri 148
Hamamcı Memet Ağa 155
Çıh Ula Tışarı 163
Deftere Yazılanlar 167

Büyük mizah ustası Aziz Nesin'in en güzel hikâyelerini toplıyan kitaplarından biri de «Toros Canavarı»dır. İlk basımı kısa sürede tükenmiş, oyun olarak da büyük ilgi görmüştür. Bu kez genişletilen ikinci basımda 22 hikâye yer almaktadır.

OFSET BASIMEVİ TEL.: 27 53 45

10 lira